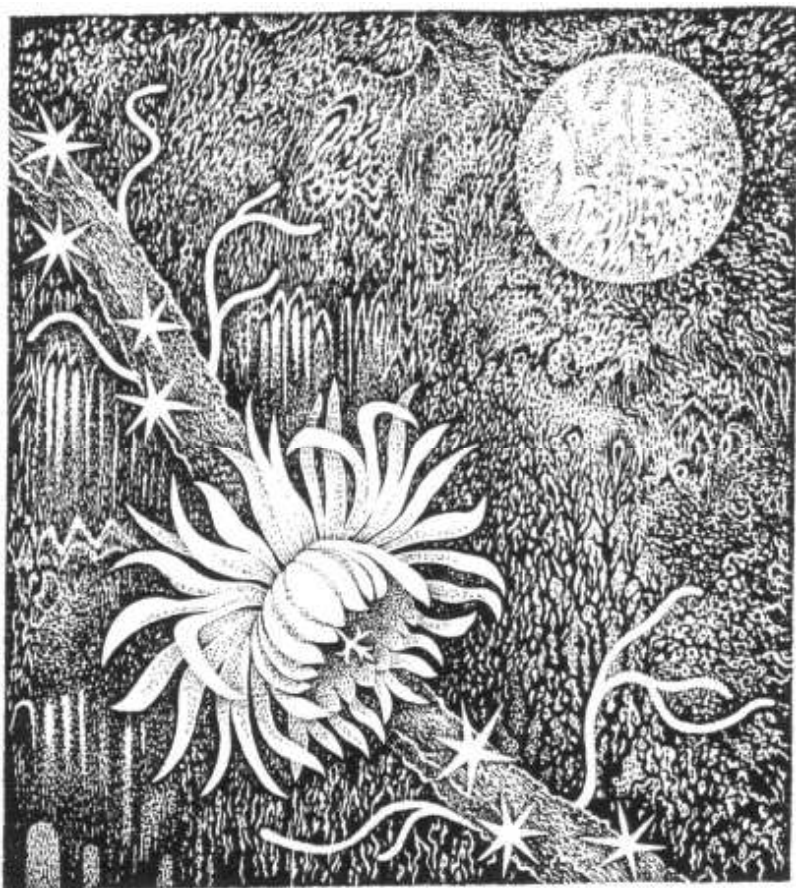

Mladá slovenská poviedka 2014

*zborník literárnych prác
z celoštátnej súťaže mladých autorov*

Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne
október 2014

ISBN 978-80-89744-01-5

Kvetoslava Fulierová

Slovo na úvod

Ako sa nám prihovárajú Zborníčky MSP

Vraj slová majú farbu, formu, charakter. Vraj majú svoju tvár, spôsob vystupovania, gestikulovania.

Sú náladové, bývajú excentrické, majú svoju individualitu.

Vraj sú slová ako malé jašteričky, schopné meniť svoje sfarbenie podľa prostredia, v ktorom sa nachádzajú. No my vieme, že nie sme otrokmi slova, sme pánni textu.

Držím v rukách všetky tie pôvabné zborníčky MSP s vôňou mladosti a snažím sa uhádnuť aj vôňu dlaní tých, ktorí ich držia v rukách.

A akoby mi oba priestory hovorili: dobrý deň, smútok.

Keď v minulom storočí, jeden z najtalentovanejších básnikov a najosvietenejších ľudí svojej doby Milan Rúfus povedal: "... (u mňa) to nie je radosť zo smútku, ale smútok z ohrozenej radosti", zrazu sa mi žiada povedať: áno, oni to cítia, svet zablúdil, radosť je ohrozená. To ohrozenie útočí na vzťahy najbližšie, umožňuje fixáciu prázdna v nás, naše odcudzenia, naše „zikatovanie“. IKT doby ...cítia malí, väčší i tí celkom veľkí.

Každý má na to svoju farbu slova, tvár, svoj spôsob vystupovania...

Držím v rukách tie milé knižôčky, priťahujú ma svojím obsahom, aj tá, ktorú týmto uvádzam.

Prihovárajú sa mi svojou výtvarnou podobou, kde vedľa renomovaných známych autorov akou je Kveta Fulierová, Miroslav Knap umocňuje slovo talentovaný študent Rudolf Suran a ďalší žiaci a učitelia Spojenej školy v Nižnej.

Rozmýšľam nad tým, aký majú zmysel naše písomné i osobné stretnutia...

Chcem veriť, že majú: má význam koho z tých desiatok tvorcov vyberieme a oceníme.

Z „Agi“ Katky Želinskej (už známej autorky MSP) mrazí, slová priam telesne boľia, a Ty vieš, že „čo by si hovoril jazykmi ľudskými či anjelskými a lásky by si nemal, ničím by si nebol“

Eva Kollárová
predsedníčka poroty

Zoznam súťažiacich mladých autorov

I. kategória: žiaci základných škôl a osemročných gymnázií

Tatiana Piliarová, *Žilina*
Kristína Katreniaková, *Istebné*
Daniela Martvoňová, *Hruštín*
Rebecca Vajašová, *Myjava*
Nina Buchtová, *Púchov*
Andrej Hofer, *Prešov*
Tatiana Tomešová, *Dolný Deberník*
Maroš Štafen, *Skalité*
Marianna Holúbková, *Skalité*
Martina Štafenová, *Skalité*
Lucia Jašurková, *Skalité*
Simona Staňová, *Dolná Tižina*
Katarína Klagová, *Stráža*
Lívia Cigániková, *Dolná Tižina*
Anna Bačínka, *Stráža*
Natália Frolová, *Trenčín*
Matej Bašista, *Košice*

Slavomíra Saláková, *Veľký Závoz*
Lucia Milanová, *Veľký Závoz*
Milan Hajaš, *Trnava*
Dominika Kikušková,
Dlhá nad Oravou
Lucia Kotúlová, *Veľký Krtíš*
Karolína Fritzová, *Prešov*
Eliška Kurtíková, *Jasenová*
Alžbeta Bujdošová, *Stropkov*
Barbara Vojtašáková, *Rabčice*
Patrícia Neupauerová, *Vikartovce*
Miroslava Brunclíková, *Jablonica*
Matúš Trubač, *Višňové*
Zuzana Vlčáková, *Zákamenné*
Adam Úradník, *Zákamenné*
Nina Sýkorová, *Pribiš*

II. kategória: študenti stredných škôl

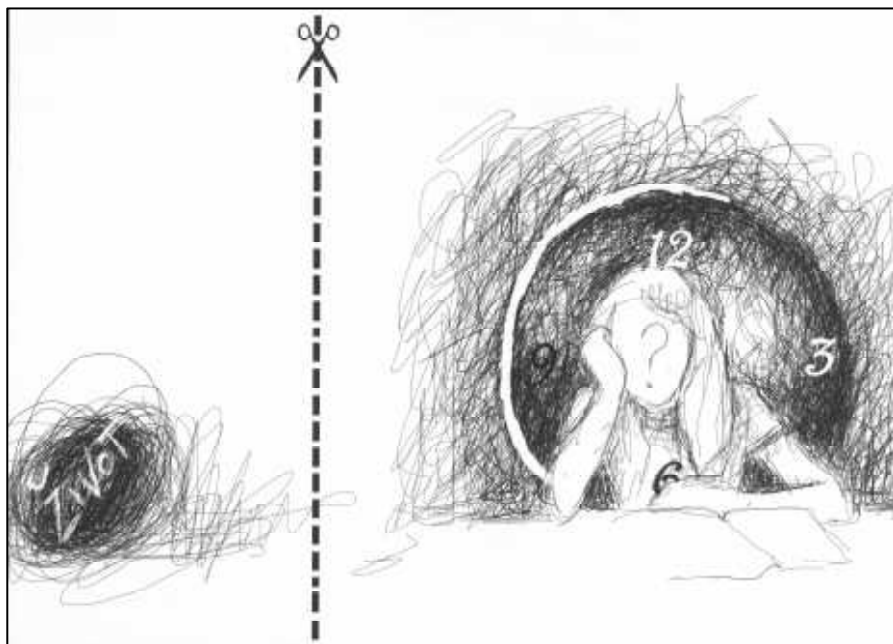
Dávid Baránek, *Budča*
Barbora Nitschová, *Poprad*
Marek Motyka, *Námestovo*
Sofia Merčáková, *Spišské Vlachy*
Zdenka Mantová, *Oravská Poruba*
Kristína Ždiňaková, *Michalovce*
Erik Šatara, *Hnúšťa*
Klaudia Blahová, *Nitrianske Sučany*
Peter Kelemeš, *Košice*
Katarína Petráková, *Čadca*
Nicolas Záhorský, *Bratislava*
Alexandra Ďubeková, *Bratislava*
Peter Hoferica, *Sučany*
Kristína Hlušeková
Mária Blahová, *Šereď*
Jakub Mikula, *Čadca*
Erika Jablonická, *Bernolákovo*
Anežka Deborah Kolejáková, *Trstená*

Martina Dorkóová, *Košice*
Slávka Onderová, *Prešov*
Bohdana Gabriela Brezňanová,
Lučenec
Laluma Zaherová, *Bratislava*
Katarína Bobáková, *Hlohovec*
Veronika Bendžuchová, *Rožňava*
Michaela Horňáková, *Snina*
Dominika Chrastová,
Kysucké Nové Mesto
Pavel Bakajsa, *Snina*
Antónia Labajová, *Bratislava*
Mária Zgodavová, *Cífer*
Monika Chmarová, *Žaškov*
Barbora Baďurová, *Trenčín*
Matúš Jakubík, *Handlová*
Richard Berko, *Plavecký Mikuláš*

III. kategória: študenti vysokých škôl a dospelí do 30 rokov

Radovan Potočár, *Levice*
Pavol Benka, *Pobedim*
Valéria Enreszová, *Poprad*
Martina Tomková, *Zlaté Moravce*
Miroslava Dávidíková, *Dolný Kubín*
Michaela Vetráková, *Hnúšťa*
Natália Fioleková, *Mlynsky*
Andrea Gazdaricová,
Liptovské Revúce
František Koreň, *Dolný Kubín*
Ján Pekarík, *Trnava*
Marek Výrostko, *Košice*
Roland Král, *Spišská Nová Ves*
Martin Vonšák, *Zákamenné*
Miroslava Košťálová, *Mojmírovce*
Pavol Zlatovský, *Trenčín*
Silvia Budayová, *Nitra*
Katarína Perecárová, *Veľký Šariš*
Jana Plauchová, *Banská Bystrica*
Mária Bilá, *Nížný Hrušov*
Dušana Kolesárová, *Nálepkovo*

Samuel Valuch, *Dubnica nad Váhom*
Ladislav Stojka, *Košický Klečenov*
Katarína Mihalčíková, *Modra*
Martina Grmanová, *Bratislava*
Kristína Prištiaková, *Levice*
Jana Husárová, *Žiar nad Hronom*
Jaroslava Balogová, *Beluša*
Veronika Pauková, *Nesluša*
Ivona Fořtová, *Poprad*
Eva Lacová, *Martin*
Daniela Škulová, *Martin*
Veronika Trnečková, *Rožňava*
Peter Šišovský, *Bratislava*
Peter Milošovič, *Košice*
Dominik Hlubina, *Staškov*
Katarína Marinová, *Bratislava*
Miloš Hronec, *Bratislava*
Katarína Želinská, *Sabinov*
Tomáš Gerbery, *Plešivec*

Barbora Brandysová

Mladá slovenská poviedka 2014

Výsledková listina

I. kategória :

1. miesto: Tatiana Piliarová, Žilina - *Čučoriedky*
2. miesto: Natália Frolová, Trenčín - *Ovečka*
3. miesto: Zuzana Vlčáková, Zákamenné - *Margaréta*

Čestné uznanie:

Adam Úradník, Zákamenné - *Osmička*
Miroslava Brunclíková, Jablonica – *Šestroční cestovatelia*

Návrh na publikovanie:

Nina Buchtová, Púchov – *Internetové šialenstvo*
Dominika Mikušková, Dlhá nad Oravou – *Životný zápas*
Barbara Vojtašáková, Rabčice – *Kto proti prírode ?*
Milan Hajaš, Trnava – *Odpustenie*

II. kategória :

1. miesto: Barbora Baďurová, Trenčín – *Električka číslo 5*
2. miesto: Dominika Chrastová, Kysucké Nové Mesto – *A niekto sa dotkol klávesov*
3. miesto: Nicolas Záhorský, Bratislava – *To prázdne miesto*

Čestné uznanie:

Richard Berko, Plavecký Mikuláš – *Viac ako útek*
Návrh na publikovanie:
Sofia Merčáková, Spišské Vlachy – *Pod váhami obrazov*
Michaela Horňáková, Snina – *Lucifer a žehličky*
Matúš Jakubík, Handlová – *Bezdomovec s trvalou adresou*
Barbora Nitschová, Poprad – *Ona a noc*

III. kategória :

1. miesto: Katarína Želinská, Sabinov - *Agi*
2. miesto: Mária Bilá, Nižný Hrušov - *Rodina*
3. miesto: Jana Plauchová, Banská Bystrica – *Cintorín živých*

Čestné uznanie:

Tomáš Gerbery, Plešivec – *Occamova britva*
Martin Vonšák, Zákamenné – *Otcovia synov*
Ivona Fořtová, Poprad – *Na malinovej ulici sa brieždi*

Návrh na publikovanie:

Katarína Marinová, Bratislava – *Na brehu rieky*
Katarína Mihalčíková, Modra – *Prvý pokus*
Natália Fioleková, Mlynyky - *1945*

Práce posudzovala odborná porota v zložení:

Predsedníčka poroty:

Prof. PhDr. Eva Kollárová, PhD.,
riaditeľka, Ústav rusko-slovenských kultúrnych štúdií PF KU

Členovia poroty:

Prof. PhDr. Jozef Leikert, PhD., Litt. D., dekan, Fakulta masmédií, Paneurópska vysoká škola
PaedDr. Július Lomenčík, PhD., odborný asistent, FHV UMB

Samuel Borsik

Tatiana Piliarová
Čučoriedky

„... a vtedy sa spoza stromu vyrútil medveď!“

Päť ústočiek sa otvorilo a zhĺklo. Päť noštekov zatajilo dych. Päť párov očiek vystrašene pozeralo na dedka.

„Tak som zobral palicu, že ho odoženiem, no on bol veru rýchlejší. Pribehol ku mne a ...predstavte si! ...odtrhol mi hlavu. Vtedy som sa už naozaj nahneval a silno som zapískal.“

Medveď sa zľakol, pustil hlavu a ušiel. Nuž som ju zobral do ruky, oprášil z ihličia a bežal som do nemocnice, nech mi ju, reku, zašijú naspäť. A vidíte! Už som zase celý!“

„Fíha! A nebál si sa ísť znova na čučoriedky, dedko?“ híkal päťročný Vilko a divoko gestikuloval.

„Ale čoby!“ zasmial sa dedko. „Báf sa medveďa?!“

„Ja by som sa bála,“ protestovala štvorročná Adelka a pritískala si na hrud' malú bábiku.

„Med – veď...“ opakoval neveriaco stále dokola malý Miško, ktorý sedel dedkovi na kolenách a krútil hlavou.

„A stretol si ho ešte nickedy? Toho medveďa?“ Vyzvedal som a pevne vypál hrud', aby si dedko náhodou nepomyslel, že sa bojím.

„Veru áno!“

Deti zhĺkli. „A koľkokrát!“

„Ale dedko! Nože už prestaň s tými tvojimi nezmyselnými príbehmi!“ Babka pomaly vošla do izby a zobrala na ruky dvojročnú Julku, ktorá doteraz sedela na rohu gauča a napäto počúvala zaujímavý príbeh. „Kto si dá čučoriedkový koláč?“

„Ja!“ „Ja!“ „Ja!“ prekrikovali sa deti jeden cez druhého. Babka sa usmiala a o chvihu sa vrátila aj s tanierikmi a lyžičkami.

„Mňam, ten je výborný!“ pochválil som babke koláč.

„To sú tie čučoriedky, čo si vtedy nazbieral?“ chcel vedieť Vilko a lyžičkou nemotorne naháňal po tanieri kúsok koláča.

„Veru áno!“ prikyvoval dedko.

„Naozaj?“ Adelka sa na dedka ohromene pozrela, vzápätí položila tanierik na stôl a bežala ho objať. „Ešteže ťa ten strašný medveď viac nezranil, dedko...“

„Ňo...“ pritakal Miško.

„Dedko by sa mu nedal! Však, dedko?“ protestoval rýchlo Vilko a uprel zelené oči na dedka.

„Veru nedal,“ pritakal dedko. „No medveď je predsa veľmi silné zviera.“

„Ja sa ho bojím,“ oznámila Adelka dedkovi pošepky.

„Ale, moja,“ dedko pohladil riedke žlté vlásky maličkej vnučky.

„Dedko, povieš nám ešte jeden príbeh z čučoriedok?“ poprosil som.

„Chceli by ste?“

„Áno, dedko!“ „Prosím...!“ „Dedko, rozprávaj...“

Babka pokrútila hlavou a s úsmevom zobrala z poličky ihlice a vlnu.

„Nuž dobre. Tak teda počúvajte...!“

Bol to jeden z predvianočných dlhých zimných večerov. Vonku mrzlo, no v priestranej obývačke bolo teplučko. V kozube veselo tancoval oheň na pesničku

pukajúceho dreva a celým domom sa vznášala vôňa čučoriedkového koláča. Bol to jeden z tých krásnych dní, keď sme lietali hore-dolu okolo domu a tešili sa z novej snehovej prikrývky. Keď sa začalo stmievať, babka nás zavolała dnu na horúce kakao a výborný koláč. Nesmela chýbať, samozrejme, ani dobrodružná príhoda od dedka, ktorý chodieval zbierať do lesa čučoriedky. Ako vždy hovoril, práve tie, ktoré ležali v mäkkom cestíčku v koláči. Vždy to bývali najlepšie prázdniny.

„Kráčal som lesom, ako takmer vždy a hľadal nové miesta, kde rastú tie malé krásavice, keď tu zrazu počujem šuchot. Obzriem sa... a čo nezbadám!... malé medvedia.“

„Hí!“ Adelka si tuhšie pritúlila malú bábiku a pozrela na babku.

Tá sa len usmievala a spod ihlic sa jej vlnil dlhý červený šál.

„... Nuž rozmýšľam, čo mám robiť, lebo keby sa zjavila medvedica, bolo by zle – nedobre.“

I snažil som sa odplašiť malého tvora, no ten sa len bojzливо približoval. Zrejme ho zaujal môj košík s čučoriedkami, pomyslel som si. Nuž som mu ho položil na zem a chcel zutekať, no mláďa prišlo až ku mne a pozrelo na mňa. Tak ustráchané a smutné! Nuž som si ho... medvedica – nemedvedica zobral domov...“

„Domov?“ vyvalil oči Vilko.

„Ďo- mov?!“ zopakoval Miško podľa vzoru staršieho bratranca a vyvalil na dedka oči.

Adelka mlčala.

„Kde si ho dal, dedko?“ opýtal som sa zvedavo.

„Nuž..., v kôlni sme mu s babkou urobili domček. Krmili sme ho mäsom, vodou, kde tu i čučoriedkami.“

„To naozaj?“ neveriacky pokrútila hlavou Adelka.

„No áno! A medveď rástol a rástol, až raz odišiel naspäť do lesa...“

„A nebyvalo ti za ním smutno?“ vyzvedal som.

„Dedko, nebál si sa ho?“ neverila Adelka.

„Určite bol nebezpečný!“ podotkol Vilko a objal páperový vankúš.

„Veru nebál...,“ pokrútil hlavou dedko. „A bolo ti mi za ním často smutno. Veď som ho i hľadal v hore, no nikde som ho nenašiel...“

„Hľadal?!“

„To naozaj?!“

„Dedko, ty si odvážny!“

Dedko bol v očiach svojich malých vnúčatiek hrdina.

„No dobre, dosť bolo príbehov.“ Babka si zložila okuliare, zapichla ihlice do vlny a položila ich nazad na policu. „Je čas ísť si ľahnúť.“

Babka nám pomohla so sprchou a oblečením pyžama a s dedkom nás poukladali do postieľok.

„Dobrá noc,“ babka dala každému pusku na čelo a pohľadila ho po vlasoch. „A pekné sničky...“

„Dobrá,“ dedko nám zamával a zavrel dvere.

Ešte dlho do noci sme sa vždy rozprávali. O dedkovi, o medveďovi, o príbehoch... Až okolo polnoci nás vždy premoľhoľ tuhý spánok. Takto sme trávili prázdniny rok čo rok. Roky bežali, my sme rástli, babka s dedkom starli. Vždy nás však privítali s otvorenou náručou, koláčikom a príbehmi. Čas bežal, dedko ochoreľ. Už nesedával s nami v obývačke. My sme si vždy prišli sadnúť k nemu ku posteli, aby nám, keď mal silu, porozprával čo – to.

Keď som mal dvadsaťdva, dedko zomrel. Babke tiež ubúdalo síl, nuž sa rozhodla predať dom a nastahovať sa ku svojej najstaršej dcére. Mama súhlasila.

Pred predajom domu nám však dovolila upratať ho a zobrať si z neho čokoľvek, čo nám ju raz bude pripomínať. A dedka. A tak sme jedného dňa znovu raz otvorili dvere starého domčeka. Priestranná obývačka tu bola stále. No už to nebola tá obývačka. Chýbala tu vôňa čerstvého koláča..., teplo sálajúce z kozubu..., dedkov hrubý hlas pretínajúci ticho... Nič z toho tu nebolo. Vošli sme do neznámej obývačky, ktorá sa len trochu podobala na tú kedysi. Boli tu štyri steny. Schody. Nábytok. Nič viac. Vymenili sme si pohľady. My, malé vnúčatá s iskriacimi očami, ktoré tu kedysi sedávali, počúvali dedka a jedli koláč. Devätnásťročná Adelka pohľadila zaprášenú látku na gauči a bez slova pozrela na nás. Vzdychol som si. Nikomu sa do toho veľmi nechcelo. No... Išli sme zaradom. Babkine veci sme povkladali do truhlíc, dedkove tiež. Práve som si pozeral dedkov príviesok jeleňa, keď som začul Miškov hlas.

„Poďte sem, čosi som našiel...!“

Vymenil som si pohľad s teraz už sedemnásťročnou Julkou a pobrali sme sa za Miškom.

Michal čupel pri starej drevenej skrini na rohu obývačky. Najspodnejšia zásuvka bola otvorená.

„Čo si našiel?“ kričal už z poschodia dvadsaťročný Viliam a ponáhal sa dolu.

„Bločky...“

„Bločky?“ Aďa nechápavo zmraštila obočie.

„Aké bločky?“ Viliam sa naklonil ponad Miša. „Z čoho?“

„Bločky. Z čučoriedok.“

Nechápavo sme sa na seba pozreli. Mišo nám podal hrbu starých bločkových papierov.

Čučoriedky Kamila,

Tichá 25, Orechová

250 Sk – 2.5 kg

Vymenili sme si pohľady.

„Čo?!“ nechápala Julka a čítala bloček znovu a znovu.

„Dedko tie čučoriedky nezbieral...,“ povedala zrazu neprítomne Aďa a pozrela na nás. Došlo nám to.

„... on ich kupoval?“ nechápal Vilko.

„Zrejme...“

„...čo tie príbehy?“ pozrela na nás Julka.

„Boli vymyslené,“ mykla plec om Adelka a pozrela na mňa. Prikývol som.

„Akože...?“

„Dá sa prežiť odtrhnutie hlavy, doktorka?“ usmial som sa na Julku. Pochopila.

„Zrejme nie...“

Rozosmiali sme sa. Bločky sme si rozdelili. Každému vyšli dva. Na pamiatku. Na dedkove nazbierané čučoriedky. A napriek tomu, že príbehy boli vymyslené a čučoriedky kupované, nikdy to nezmenilo nič na našich spomienkach na dedka. Tak ich nezbieral, a čo? Stále to bol náš starý okuliarnatý dedko, ktorý rozprával tie najkrajšie príbehy na svete.

Natália Froľová
Ovečka

Vánok mi hladil moju pehavú tvár. Vo vzduchu bolo cítiť fialky a s nimi aj prichádzajúcu jar. Bol krásny čas a slnko mi svietilo nad hlavou. Ovečka, ktorú som mala pred sebou, sa niekam vytratila. Ale mne to nevadilo a ďalej som si vychutnávala ticho a teplo. Bolo to také pekné. Z diaľky začujem hlas, ktorý sa rýchlo približuje.

„Mia, Mia,“ na ramene pocítim štipanec a vtom sa preberiem.

„Mia má znova hlavu v oblakoch,“ povie posmešne môj starší brat Kasián.

„Mia, rýchlo dojedz raňajky a už musíš ísť do školy,“ hovorí otec a pomaly si oblieka svoj hnedý menčestrový kabát.

Otec učí ekonomiku na vysokej škole a na našom vzdelaní mu veľmi záleží. Vychováva nás úplne sám. Mamu som nikdy nepoznala. Keď som mala šesť mesiacov, utiekla do Austrálie. Odvtedy ju nikto nevidel a ani o nej nepočul. Svoju mamu by som chcela spoznať. Každý vraví, že to bola krásna a sebavedomá žena. Niekedy si predstavujem, že zazvoní zvonček pri dverách a keď otvorím dvere, uvidím tam svoju mamu. Neviem, ako vyzerá, ale keby som ju videla, určite by som to vycítila.

„Mia, umy riad!“ rozkáže mi brat a tým ma vytrhne z premýšľania. Bez slova to spravím a potom si idem umyť zuby. V kúpeľni sa pozriem do zrkadla a z neho sa na mňa pozerá tá istá osoba ako vždy. Stredne dlhé orechovo hnedé vlasy, hnedé oči a na bledej pleti jej žiaria pehy. Takáto som stále a nemyslím, že sa to zmení. Vlasy si do chvosta nedám, lebo mám rada, keď mi ich vietor rozfúka. Vchodové dvere tresnú, takže Kasián a otec už odišli a ja som ich ani nestihla pozdraviť. Asi aj ja už pôjdem.

Obujem si svoje ošúchané hnedé kožené čižmy, celé špinavé od blata. Do ruky si vezmem modrý kabát, na ktorom už chýba pár čiernych gombíkov. Do školy sa mi vôbec nechce, kvôli počasiu. Vonku fúka nelútostný chladný vetrisko, a tak si oblečiem kabát, ktorý som doteraz držala v ruke. Pomalým krokom sa blížim k metru. Bývame v odľahlej časti mesta a škola je veľmi ďaleko. Preto chodím metrom. V metre je tlačnica ako každé ráno. Musím stáť, lebo sedadlá sú obsadené, ale nevadí mi to, lebo na nasledujúcej zastávke vystupujem. Metro zastaví a ja sa pohnem s davom von z metra aj podchodu. Prebojujem sa na ulicu, kde už môžem pokojne ísť.

Do začiatku hodiny mi zostáva ešte dostatok času, no ja už som pred školou. Vidím tam skupinku ľudí z mojej triedy. Nikdy som k nim nepatrila. A ani nechcem. Robia si zo mňa posmešky a myslia si, že som čudáčka. Ale to je len preto, že menej rozprávam a radšej si predstavujem. Oni to nedokážu pochopiť. Nemám žiadneho „normálneho“, kamaráta. Mám len takých vymyslených. Ale aspoň viem, že tí ma nezradia, pretože sú odkázaní na mňa a moju myseľ.

Už otvárajú bránu školy. Dnes to bude znesiteľné, lebo dnes som si priniesla moju najmilšiu knihu. Každý si priniesol. Keďže je marec, mesiac knihy, učitelia nám prikázali priniesť si obľúbené knihy. Preto si myslím, že dnes to bude fajn. Ja som si priniesla knihu od Wiliama Shakespeara Rómeo a Júlia. Viem, je to staré, ale veľmi sa mi páči príbeh o ich nehyjúcej láske, ktorá nehasne ani vtedy, keď sa ich rodiny snažia rozdeliť. Také romantické. Prečítala som to už veľakrát, no vždy to čítam s takým nadšením, ako keby som to čítala prvý raz. Kráčam po školských chodbách, ktoré sú celé špinavé a zo stien už opadáva omietka. Už stojím pred našou triedou.

Počuť z nej hluk. V triede sa usadím na svoje miesto a čakám. K mojej lavici sa blíži banda chalanov so svojím vodcom Eduardom.

„A ty, čudáčka, máš akú knihu,“ spýta sa ma Eduard. Mlčky a opatrne vytiahnem knihu z tašky a podám mu ju.

„Ó, Rómco a Júlia! Vidno, že si chudera, takú debilinu môžeš čítať iba ty,“ povedal a roztvoril knihu. Chvíľu to vyzeralo, že ho text zaujal a ruku mal tak, ako keby chcel otočiť list na ďalšiu stranu, ale vtom...

„Nie!“, zakričala som, no už bolo neskoro. Dvaja chalani ma chytili za ramená a držali ma. Eduard zatiaľ rovno pred mojimi očami vytrhával jednu stránku za druhou. Keď skončil a v prázdnom zväzku neostalo jedinej stránky, posmešne na mňa pozrel a zasyčal.

„Krava!“ A s tým sa pobral preč.

Neviem, čo to v tej chvíli do mňa vošlo, ale tým dvom chalanom som sa vytrhla a rozbehla sa za ním. Zastala som rovno pred ním a pred očami celej triedy som mu takú strelila, že som sa sama divila. V triede nastalo na chvíľu hrobové ticho. On na mňa len prekvapene pozeral a začínala mu celá tvár červenieť od zlosti.

„Čo si to dovoľuješ?! Keď ňa chytím, tak ňa zabijem! Počuješ? Zabijem! Na ňu!“, zakričal a celá tá jeho banda aj s ním ma začali naháňať. Pochytila ma panika a nevedela som kam ujsť. Vybehla som z triedy a hnala som sa po chodbách školy. Napokon som vybehla zo školy a utekala po uliciach. Oni boli stále za mnou. Tak som len bežala a vedela som, že ak ma chytia, skončím v nemocnici s otrasom mozgu. Vbehla som do nákupného centra a tam som ich konečne striasla. Chvíľu som sa tam prechádzala a prezerala si výklady s pekným, ale drahým oblečením. Trocha som sa hanbila za moje nudné oblečenie po sesternici. Rozhodla som sa, že do školy sa už nevrátim.

Znova som vyšla na ulicu a len tak som sa tam ponevierala. Zatúlala som sa až ku opustenému parku, ktorého brána bola zatvorená. Povedala som si, že toto bude moje útočisko. Preliezla som plot a sadla som si na lavičku pod starým dubom. Bola mi veľká zima, lebo môj kabát ostal v škole. Mala som na sebe iba sveter. Moje srdce mi tak splašene bilo, že som mala miestami pocit, akoby mi malo vyskočiť z hrude. Z očí sa mi začali hrnúť horúce slzy. Plakala som pre mamu, pre knihu, pre starkú v nebi, pre to, že som čudáčka a ešte aj nemožná. Zatvorila som oči...

Keď som ich znova otvorila, bola som na lúke a vetrík mi hladil moju tvár. Znova som cítila fialky a nad hlavou mi svietilo teplé slniečko. Pred sebou som mala kopce a všade bolo ticho. Keď len počujem: „Bé, bé,“ spoza jedného kopca sa vynorí moja ovečka. A s ovečkou aj žena. Prídu ku mne a ovečka mi začne obhrýzať moje vytáhané tričko.

„Mama?“ spýtam sa ženy.

„Áno, moja malá Mia, už sme zase všetci,“ povie mi mama s úsmevom. A vážne spoza ďalšieho kopca uvidím vychádzať Kasiána s otcom. Mama si ma pritúli. Zacítim jej vôňu, vôňu fialiek. Moja mama je naozaj krásna. Celá moja rodina je teraz v kruhu a usmievame sa. A ja sa cítim prvý raz v živote šťastná. A z tohto sna som sa už neprebudila.

A ovečka? Ovečka sa z môjho sna vyparila. No viem, že ona priviedla moju mamu a tým nám vniesla znova radosť a smiech do našich životov.

Zuzana Vlčáková
Margarétka

Maťka sa vybrala na lúku natrhať kvety pre svoju milovanú mamínu. Pochodila si po nej a zapáčila sa jej nezvyčajná margarétka s oranžovými lupeňmi.

„To je jedinečná margarétka. Presne ako moja mamička,“ usmiala sa Maťka a margarétku odtrhla.

Vtom začula hlas. „Hej, dievča, to bolí.“

„Kto sa to so mnou rozpráva?“ so strachom sa spýtala Maťka.

„No predsa ja – margarétka.“

Maťka otvorila svoje studničkové oči dokorán. „Ty vieš rozprávať a vidíš ma?“

„Prečo by som nerozprávala a nevidela? Veď oči má každá nemá tvár. Ako inak by som sa pozerala do slniečka?“

Maťka sa začudovala. „Každá nemá tvár?“

„No čo si si myslela, že oči majú len zvieratá a ľudia?“ smiala sa margarétka.

„Áno.“

„Tak to si si myslela zle.“

„Prepáč, ja som nevedela. Len som ťa chcela dať mamičke, pretože sa o mňa stará a má ma rada.“

Vtom počula hlasy. „Au, Maťka, to bolí.“

„Kto ste a čo odo mňa chcete?“ vystrašene sa spýtala Maťka.

„To sú moje kamarátky. Stojíš na nich.“

„Oh,“ skočilo dievčatko na hlinu. „Prepáčte,“ a povyrovnávala im stonky. „Aká som rada, že som vás spoznala,“ dodala.

„Hej, a čo urobí so mnou tvoja mama, hm?“

„No ona ťa dá do vázičky s vodou a bude sa na teba usmievať.“

„Neublíži mi?“ opýtala sa margarétka.

„Moja mama by neublížila ani lienke. A vieš čo, pamätám si, ako ma učila spievať Pánbožkova kravička, kde je tvoja mamička,“ s úsmevom povedala Maťka.

„Je veľmi dobrá. Keď som smutná, vždy ma poláska. Hovorí mi, že som to najlepšie, čo má. Neviem presne, čo to znamená, ale asi je to dobre. Keď sa usmeje, vidno jej jamky na lícach a má vlasy ako zamat. V kostole vídavam anjelov, celkom sa na ňu podobajú,“ ticho pokračovala v rozprávaní Maťka.

„Vieš čo? Súhlasím,“ zašuchotala listami margarétka.

„S čím?“ opýtala sa Maťka.

„Zober ma tvojej mame. Ja si na svoju mamu nepamätám. A tak veľmi by som chcela. Môžem byť s vami?“

„Určite!“ nadšene zvolala Maťka a zobrala margarétku domov.

„Mami, to je pre teba. Niekedy sa so mnou dosť natrápiš.“

Mama sa usmiala, objala svoju „malú“ dcérku a žmurkla na margarétku vo váze. Než margarétka umrela, pochopila, že mamy sú tu na to, aby milovali. Len tak, nezištne.

Adam Úradník Osmička

„Ukáž sem ten žiacky!“ zakričala mama na Andreja.

„Tu máš,“ neochotne podal Andrej mame tablet.

„Čo, prečo tu máš osmičku z robotickej výchovy?!“

„Nepri niesol som si robopsa, ktorého sme s Tomášom mali skonštruovať,“ priznal sa Andrej. Mama sa hnevala, až to hučalo, a tak sa Andrej išiel radšej hrať so svojím priateľom Tomášom.

„Kopni už tú loptu!“ kričal Andrej.

Tomáš dal konečne výkop, lebo jeho mozog pracoval pomalšie ako inokedy a... prekopol celé ihrisko.

„No, hurá!“ rezignovane vzdychol Andrej, vyzul si virtuálne kopačky a vypol PlayStation 8. „Tak zajtra v školobuse,“ rozlúčil sa.

Tomáš sa odzdravil svojím typickým počítačovým hlasom. „Čau!“ A dlhodobo sa uspal.

Na druhý deň sa stretli v buse a rozprávali sa o tom, čo budú robiť, keď prídu zo školy. Bus konečne vzlietol a nabral závažnú rýchlosť na MESAČNÚ školu. Keď po pätnástich minútach pristál na Mesiaci, študenti sa rozbehli rýchlostným tunelom každý do svojej triedy. Školy na Mesiaci sú gigantické, priehľadné, kupolovité budovy. Všetky boli presťahované zo Zeme, ktorá už bola na pokraji ekologickej katastrofy. Tu mali deti aspoň pokoj. Bol to ich kúsok zeme, ich krajina, v ktorej si plnili svoje sny.

„Konečne v škole. V tom buse mi už bolo horúco,“ povedal Tomáš.

„Čo, dobre som ňa počul?! Ty sa tešíš do školy?“ spýtal sa neveriacky Andrej.

„Čo dnes máme za hodinu?“ opýtal sa Tomáš žiackeho.

„Máte len robotickú,“ povedal čudným futuristickým hlasom tablet.

„My sme doma zabudli toho robopsa!“ zvolal piskľavým tónom Andrej.

„Oups,“ vyliczlo z Tomáša. „Rýchlo, ponáhľajte sa, možno stihneme rýchlolet na Zem.“ Len tak-tak stihli prísť do rýchlobusu. Asi o päť minút boli doma, rýchlo schmatli robopsa a Andrej navrhol, že naspäť môžu poletieť otcovým jetpackom, aby stihli začiatok vyučovania. Aj keď vedel, že od otca určite dostane zaracha.

„Ok,“ súhlasil Tomáš.

Keď sa začalo vyučovanie, sedeli už v triede a tešili sa na prezentáciu projektov. Ich robopes zožal veľký úspech. Bol určený pre nevidiace deti. Pomocou neho sa mohli voľne pohybovať v celom areáli školy. Mal naprogramované plány školského areálu, reagoval na hlasové pokyny a vedel aj rozprávať super vtípy. No mal tajný program, ktorý chlapci učiteľovi nepredvedli. Bol to našepkávač. Bolo proti pravidlám používať takéto programy v projektoch, preto si to nechali pre seba. Tešili sa, ako ho budú potajomky využívať.

„Vášho robopsa prihlásim do svetovej súťaže mladých vedcov,“ vyhlásil učiteľ s nadšením. „A samozrejme, osmičky máte opravené.“

Doma Andrej akosi nemal pokoj. Vedel, čo musí urobiť. Priznať ten tajný program. No nevedel ako. Učiteľ bol taký nadšený.

Zrazu zatúžil vrátiť sa v čase a zahrať si futbal tak, ako mu o tom rozprával starý otec. Na mäkkej trávě s vetrom vo vlasoch. Naživo. Nie virtuálne. Toto želanie sa mu však nesplní. Iba ak, hlavou mu preletel uragán, ... raz zostrojí časolet.

Miroslava Brunclíková *Šesteroční cestovatelia*

Zara a Fletcher sú šesteročné dvojčičky. Majú ryšavé kučeravé vlásky, pehy, sú veľmi malé a veľmi radi vystráajú. Bývajú s rodičmi v rodinnom dome v Alabame. Ich rodičia sa tam presťahovali, keď boli mladí, za prácou, takže Zara a Fletcher sú rodení Američania. Toto všetko znie ako opis dvoch normálnych detí, ktoré zapadajú medzi svojich rovesníkov. Ale práveže tak tomu nie je. Tieto dvojčičky sú výnimočné tým, že sú veľmi inteligentné. Už v tomto veku ich zaujíma to, o čom možno ich rovesníci počuli len z televízie. Zaujíma ich VEDA. Keby ste vošli do ich izby, videli by ste po stenách plagáty významných astronómov, fyzikov, chemikov, atómové tapety, mikroskopy, no jednoducho všetky veci, ktoré praví vedci potrebujú. Ich otec im dokonca postavil v záhrade na strome malé laboratórium, kde môžu vymýšľať aj svoje prvé vynálezy.

Jedného dňa, keď sa ráno Fletcher prebudil, Zaru už videl za písacím stolíkom, ako tam niečo črtá na papier. Zobral si z nočného stolíka svoje okuliare, nasadil si ich na svoj malý pehavý noštek a postavil sa k Zare.

„Čo to plánuješ, Zara?“ spýtal sa zmätený Fletcher pri pohľade na Zarin náčrt.

„V noci som mala čudný sen, Fletcher. Prisnilo sa mi o Albertovi Einsteinovi.“ odpovedala mu Zara, hoci sa jej Fletcher pýtal na niečo celkom iné.

„A čo má s tvojím náčrtom spoločné Albert Einstein?“ zadivene pozrel na Zaru.

„Nuž, vieš, nebol tam len on. Bol tam aj Thomas Alva Edison. On a Einstein mi vnukli super nápad, ale budem potrebovať tvoju pomoc na jeho realizáciu.“ konečne položila ceruzku a pozrela sa na Fletchera.

„Čože?! Bol tam aj Edison? Tak to bude nejaký vynález!“ nadšene poskočil a hneď si sadol na stoličku vedľa. „No, hovor, o čom sa ti snívalo?“

„Nebudem ti to hovoriť celé, lebo to by nám zabralo zbytočne veľa času a už nám ho veľa neostáva, keďže je posledný školský deň a o chvíľu je tu mamka, aby nás upravila. Ale teraz k veci. Ide o to, že som videla niekde stáť, už si nepamätám kde, ale dôležité je, že som ich videla držať nejaký papier. Išla som teda bližšie k nim a snažila som sa tam dobre pozrieť. Obaja sa otočili a zbadali ma. Chytili ma za ruky, sadli sme si k takému drevenému stolu a tam mi ukázali ten ich plán. Bol to nejaký stroj. Myslím si, že je to na nejaké cestovanie časom, alebo medzi nejakými dimenziami. Neviem to povedať určite,“ zamýšľala sa nad svojím výkresom Zara.

Fletcher si vydýchol. „A nebudeš dlho hovoriť. Veď si bola ako rádio.“

„Fletcher! Toto je vážne! Môžeme zostrojiť stroj, ktorý chceli kedysi zostrojiť oni, ale ľudstvo im v tom zabránilo,“ jasala Zara.

„Zara, radšej nelietaj niekde v oblakoch a postav sa pevnými nohami na zem. Určite by prišli k tebe do sna, aby si dokončila ich dielo?“ pozrel sa na ňu Fletcher. „Veľmi tomu neverím, ale ten náčrt sa na rozdiel od tvojho rozprávania zdá byť viero hodný, takže by sme to mohli začiatkom prázdnin mať hotové. A začneme s tým hneď, ako prídeme zo školy.“ Ako to Fletcher dopovedal, vtrhla im do izby mama.

„Zara! Fletcher! Zaspali sme! Poďme, nech vás stihnem obliecť,“ panikárila mama.

„Mami, pokoj. Šaty už máme nachystané. Stačí, ak mi zapletieš vlasy a Fletchera trochu učešeš. Obaja sme o chvíľu obliečení,“ upokojovala mamu Zara, zatiaľ čo Fletcher pchal nohy do nohavíc.

„Ja už som!“ oznámil Fletcher.

Mama si zobrala Fletchera do kúpeľne, aby ho učesala a Zara si zatiaľ obliekala svoje ružové šatôčky. Obaja to stihli tak narovnať, takže sa vystriedali. Namiesto Fletchera išla do kúpeľne Zara. Vyčesaní, vyobliekaní a dokonale upravení zišli dolu schodmi, kde ich čakal otec, ktorý bol už na odchode do práce.

„No, pozrime sa! Hotová slečna a džentlmen,“ ešte pred odchodom ich objal.

„Deti, poďte sa naraňajkovať!“ kričala mama z kuchyne.

Obaja hladní dobehli do kuchyne, kde ich za vysokým stolom čakali hrianky. Jedna s arašidovým maslom a druhá s maslom a džemom. K tomu im mama urobila horúce kakao. Deti sa najedli a utekali na autobus, ktorý stál na konci ulice.

V škole to šlo celkom rýchlo. Veď tam boli len dve hodiny. Do školy pre nich prišla mama, že si cestou zídu na zmrzlinu ako odmenu za vysvedčenie. Obaja mali totižto samé jednotky. Veď čo je to prvá trieda pre malých vedcov?

Po zmrzline prišli domov. Zara a Fletcher utekali hneď do izby sa prezliecť, schmatli plán stroja a utekali do záhrady, do svojho laboratória. Mali všetky potrebné súčiastky, až na pár skrutiek, pre ktoré Zara poslala Fletchera do otcovej garáže. Fletcher to bral ako dôležitú a tajnú misiu, lebo vždy, keď si chceli niečo požičať z garáže, museli sa spýtať otca. Ten bol však dnes v práci a keďže mu Fletcher vyraboval celú zásuvku, nechal mu tam vážne stručný odkaz: „Oci, potrebovali sme skrutky. Fletcher a Zara“.

Keď Fletcher pribehol do laboratória, Zara už mala prichystané, čo budú potrebovať na „kostru“ svojho stroja.

„Máš?“ spýtala sa Zara.

„Jasné.“ Fletcher pred ňu vysypal celé vedro skrutiek, v ktorom ich niesol.

Dali sa teda do stavby. Každá ich práca prebichala ticho. Nepotrebovali sa medzi sebou veľmi rozprávať, lebo už boli dokonale zohraní a sú to predsa dvojčičky. Stavba im trvala tri dni a vyskytli sa aj menšie chyby. Druhý deň mali problémy s motorom, ktorý bude štartovať celý ten ich prístroj. Nevedeli sa dohodnúť, kam ho majú umiestniť. Zara ho chcela dopredu a Fletcher dozadu. Nakoniec však spravili kompromis. Zara ustúpila Fletcherovi pod podmienkou, že stroj bude ružový. Fletcherovi neostávalo nič iné ako súhlasiť.

Na tretí deň, keď dokončili stroj, sa dohodli, že ho vyskúšajú až zajtra, lebo sú veľmi unavení. Nastal deň D. Dnes budú skúšať stroj a majú k tomu dokonalé podmienky. Mama aj otec sú doobeda v práci, takže sú sami doma. Po raňajkách utekali do záhrady a plachtou odkryli svoj výtvor. Zhlboka sa nadýchli, vošli dovnútra, pozreli sa na seba a obaja stlačili prstom zelené tlačidlo. Nastal záblesk a deti sa vyparili z ich dvora aj so strojom. Ocitol sa na mliečnej ceste v ich stroji, ktorý sa premenil na malý lietajúci tanier. Okolo nich lietali mimozemské taniere, v ktorých sedeli ďalší a ďalší mimozemšťania. Zara a Fletcher sa na seba zadivene pozreli a potom sa od radosti objali. Vynašli niečo nové! Zelené tlačidlo stlačili ešte niekoľkokrát, aby vedeli, kde všade sa môžu dostať. Miest bolo veľmi veľa. Objavili sa v dobe Alberta Einsteina, Charlesa Darwina, Isaaca Newtona a mnohých ďalších významných vedcov. Fletcher sa pozrel na hodinky a oznámil, že rodičia prídu domov o päť minút. Deti rýchlo stlačili červené tlačidlo a ocitli sa u nich na dvore. Svoj vynález zakryli plachtou a utekali do svojej izby, kde obaja skočili každý na svoju posteľ.

„Zara, sľúb mi, že toto nevykecaš žiadnej svojej kamoške,“ pohrozil jej Fletcher.

„Jasné, že nie. Ale ty to nesmieš vykecať Joshovi a Kennymu,“ pohrozila mu naspäť.

„Sľubujem!“ čestne vyhlásil. „Ale toto nestačí. Musíme si k tomu spraviť nejaký lepší sľub. Ale aký?“ premýšľal Fletcher.

„Myslíš niečo ako toto?“ Zara mu ukázala papier, na ktorom bola napísaná dohoda. Obaja ju podpísali a odtlačkom prsta potvrdili, že nikdy nikomu nepovedia o svojom výtvore.

Svoj výtvor si užívali celé leto a keď začala škola, svojich kamarátov zo všetkých dimenzií navštevovali aj počas roka. Nie tak často, ale aspoň päťkrát do týždňa.

Nina Buchtová *Internetové šialenstvo*

„Viki, Vikinaaaa!“

Kričal za mnou nejaký hlas, keď som uháňala na zastávku. Hneď som spoznala ten piskľavý krik. Bola to moja najlepšia kamarátka Monika. Zasa sa niekde zabudla a teraz bežala za mnou ako o dušu, aby sme stihli autobus. Nervózne som sa otočila a ukázala jej, nech si pohne. Autobus ide o dve minúty a nám ešte ostáva štyridsaťdva krokov k cieľu.

„Monika, ty sa snáď nikdy nepoučíš.“ Povedala som jej, keď už sme stáli na schodoch autobusu.

„Ja nemôžem za to, že ma na obede vždy niekto predbehne.“

„Nie, nie milá Monika. To ty tam vždy prídeš neskoro, keď už celá škola stojí v rade.“ Zaškerila som sa a ona prevrátila očami.

„Stihli sme to, tak ticho,“ ohradila sa a podala vodičovi svoj preukaz.

Ako sme tak sedeli v autobuse, uvedomila som si, že vlastne týmto dňom sa skončila moja púť na základnej škole a ťažký život študentský sa mi o dva mesiace oficiálne začne. Veľmi sa mi na tú strednú nechcelo, to je fakt. No nemala som rada moju triedu na základke. Boli tam samí magori. Jediný normálny človek spomedzi nich bola Monika. Ostatní naozaj totálni cvokári. Takže som dúfala, že moja trieda na strednej už bude lepšia a bude sa tam dať baviť aj s niekym iným ako je Monča. Keď som tak rozmýšľala nad mojou najlepšou priateľkou, aká som vlastne rada, že ju mám a že bez nej by som vlastne nemala nijakú kamarátku. Spomenula som si na jej odchod na dovolenku. Mali odchádzať už niekedy teraz, na začiatku prázdnin.

„Monča? Kedy idete na tú dovolenku?“ opýtala som sa jej a takisto som ju vytrhla zo zamyslenia.

„O tri dni,“ povedala smutne.

Vôbec tam nechcela ísť a ja som ju celkom nechápala. Naša rodina nikdy nechodila k moru, vždy sme chodili len na túry do hôr a neviem kade všelikade, no k moru sme ešte nikdy nezavítali. Asi preto, že mojimi rodičom to pripadá ako strata času. Nevedeli by jednoducho ležať len tak na lehátku na pláži a užívať si voľné dni, slnko a more. Nevidia v tom žiadny zmysel a dovolenka na horách, kde prechodia všetky lesy a vyjdú na každý vrch, je pre nich úplne super. No pre ich milované deti to super teda ani náhodou nie je.

„To už?! Musíme si ich riadne užít.“

„To si píš, že áno. Budeme stále spolu! Kam ideme dnes?“ Monča sa ku mne celá nažhavená otočila a čakala na môj nápad.

„Na našu lúku,“ navrhla som.

„Skvelý nápad!“ vykričla Monča na celý autobus, ako keby sme tam boli jediní.

„Nemusíš zas až tak kričať,“ potľapkala som ju po pleci a obe sme sa rozosmiali.

„Dobre Vikina, tak o pol hodinu tu. Čauko,“ pozdravili sme sa a každá išla svojou cestou.

Hneď ako som otvorila dvere, extrémnou rýchlosťou som si vyzula sandále, zavesila kabelku na vešiak a utekala do izby. Mama však razom prerušila moje plány.

„Viktória, kam sa tak ponáhľaš? Poď sem nachvíľu,“ zakričala na mňa z kuchyne a ja som musela poslúchnuť, inak by som už dnes na žiadnu lúku ani nepáchla.

„Dohodli sme sa s Monikou, že zájdeme na lúku. Za tri dni odchádza na dovolenku, tak si ich chceme užiť.“

„Ahá, takže užiť. Dúfam, že mi ňa tu nedovezú policajti,“ zasmiala sa mama. „A ako bolo posledný deň v škole?“

„Mami, ako vždy. Porozprávame sa večer, dobre? Teraz naozaj nemám čas, musím sa ísť chystať,“ povedala som a už ma nebolo.

Moja mama sa chce so mnou vždy rozprávať v ten najnevhodnejší čas a potom sa sťažuje, že jej deti sa s ňou nevidia a majú ju úplne na saláme. Hore v izbe som nahádzala do modrej plážovej tašky všetky potrebné veci. Opaľovací krém, môj notes zážitkov, do ktorého som si všetky zážitky a postrehy zapisovala a bola z toho celkom zaujímavá kniha, gumičku na vlasy a ešte nejaké blbosti. Prezliekla som sa do novučkých, krásnych, štýlových plaviek a pár sekúnd, možno aj minút som sa v nich pretŕčala pred zrkadlom.

„Vikina, ty si fakt na hlavu,“ skonštatoval môj starší brat Patrik, keď prechádzal okolo mojej izby.

Nevšimala som si ho a naďalej si pohmkávala pred zrkadlom. Dolu v kuchyni som ešte nahádzala do misky pár špeciálnych maminých keksíkov, ktoré vedela tak dokonale upiecť len ona. Vonku pripla na vôdzku môjho psíka Angusa a utekala som ku zastávke. Monika ma tam už čakala. Ihneď som si to zapísala do zážitkového notesa, lebo to bol proste historický moment, že Monča čaká na mňa a nie ja na ňu.

Na lúke sme sa zložili na naše obvyklé miesto pri košatej jabloni a užívali si pocit, že nasledujúce dva mesiace školu ani neuvidíme a patrične si to užíjeme. Až na tých jedenásť dní, čo bude Monika na dovolenke so svojimi rodičmi.

„Áh, Vikina. Ani nevieš, ako sa mi na tú blbú dovolenku nechce ísť,“ povzdychla si Monča, akoby mi čítala myšlienky.

„Ty si trdlo, Monika. Mala by si sa na ňu tešiť. Nie každý chodí na také skvelé dovolenky ako vy. Ja byť na tvojom mieste, odratúvam minúty do odchodu už oddnes.“

„Ale ty to nechápeš. Chodíme na tie dovolenky každý rok a ja sa tam každý rok viac a viac nudím.“

„Ako sa tam môžeš nudiť?“

„No normálne. Nemám tam proste sama čo robiť. Ty máš aspoň brata a na vašich dovolenkách to nie je až tak hrozné, ale čo ja?! Ja tam mám len dvoch rodičov, s ktorými sa veru moc nezabavím.“

„Monika, ver mi, že na našich rodinných dovolenkách by mi nepomohlo, ani keby mám tých bratov a sestier dvadsať. Dala by som všetko za to, aby som mohla stráviť týždeň pri mori.“

„Ja by som zasa dala všetko za to byť doma,“ povedala Monika a ja som ju buchla pästou do ramena.

„To už by stačilo, nie?! Tento rok si proste povedz, že si to tam užiješ. Nemôžeš už tri dni pred odchodom hovoriť, že tam bude nuda,“ povedala som.

„Dobre, dobre ... A nebolo by na škodu, keby tam bol aj nejaký pekny chalan, no nie?“ zaškerila sa Monika.

„Ale, ale naša Monička by už chcela mať frajera, čo?“

„Prestaň!“ začervenala sa Monika a obe sme sa rozosmiali.

Potom sme sa ešte zahráli s Angusom. Vždy sa pri tom toľko nasmejeme, lebo môj pes je jednoducho trochu šiši. Jeho priblíby výraz v tvári by rozosmial aj nášho fyzikára, ktorý sa hádam ešte v živote neusmial. Je s ním proste sranda, keď mu hádžete loptu, no nehodíte ju, on za ňou beží, dobre že nie cez celú lúku a až potom zistí, že ste ju vlastne vôbec nehodili. Na to, že už by sme asi aj mali ísť domov, sme prišli až keď sa zotmelo. To už sme sa rýchlo zbalili a trielili domov. Ani jedna sme nechceli dostať zaracha hneď na začiatku prázdnin za neskorý príchod domov.

Ostatné dva dni ubehli veľmi rýchlo a my s Mončou sme si ich aj patrične užili. Na ten krátky čas som sa nasťahovala ku Monike a boli sme spolu od rána do večera. Bláznili sme sa v ich bazéne, skákali na trampolíne, až do kým nepraskla jedna struna. Hrali schovku s malými deťmi od susedov, chodili do cukrárne, do obchodov... No jednoducho sme sa ani na chvíľu nenudili. V deň Mončinho odchodu na dovolenku som si zanesla domov veci a prišla sa s ňou poobede rozlúčiť. Ešte som jej dokonca musela pomáhať aj baliť. Otvorila mi dvere celá zúfalá, že jej izba vyzerá ako po výbuchu a ona ani za svet nevie, čo si tam má zbaliť. Keď bolo dobalené, izba uprataná, zniesli sme obrovský ružový kufor dolu a Mončino oco ho naložil do auta.

„Napíšem ti. Každý deň. A keď prídem, pokračujeme v prázdninovaní,“ žmurkla na mňa Monča, keď už sedela v aute.

„To si píš,“ usmiala som sa na ňu a pán Slovák naštartoval auto.

Poslednýkrát sme si zamávali a potom som už len sledoval, ako sa ich auto stráca za rohom. Doma som znuzene prepínala televízne kanály, na ktorých dávali samé reprízy a smútila nad svojím ťažkým osudom. Veď ja tu za tých jedenásť dní aj zomriem od nudy. Videla som v tom ale aj nejaké pozitíva. Aspoň sa konečne môžem porozprávať s mamou a ona už konečne nebude frflať. Po dlhom čase si môžem upratať izbu a pomôcť mame na záhrade. Nič sa však nevyrovnalo času strávenému s Monikou. Oveľa, oveľa radšej by som s ňou chodila von a bola s ňou celé dni. No nič sa nedalo robiť, jedenásť dní to vydržím, nie je to predsa nič také hrozné! Vlastne... ničie by sa aj dalo robiť. Zrak mi padol na notebook položený na komode vedľa televízora. Nemala som ho zapnutý hádam už aj večnosť, keby na ňom mama neutierala prach, asi by ho už ani nebolo vidno. Vôbec som nechodila na počítač a nebola som zaregistrovaná ani na žiadnej sociálnej sieti. Zapínala som ho len vtedy, keď som potrebovala niečo do školy. Možno sa čudujete, no je to tak. Ani Monika nič také nepreferovala a vždy sme sa smiali na tých babách, ktoré si dávajú do statusov, aký je ich život hrozný a že chcú zomrieť, lebo sa s nimi rozišiel frajer. Ktoré pridávajú každý deň milión fotiek, ktoré hľadajú wifi na každom mieste, kde prídu, len aby im náhodou niečo „dôležité“ neuniklo a ktoré sedia za počítačom celý život. Ale čo by sa stalo, keby som sa na nejakú tú sieť predsa len prihlásila? Nemusela by som tam chodiť, len by som občas nakukla, čo je nové vo svete a sem-tam napísala nejakému normálnemu človeku. A možno ani to nie. Bola by som tam len zaregistrovaná, aby som vedela, ako to tam chodí a aby som sa mohla na tom zabávať. Presvedčila som sama seba, že je to dobrý nápad a zapla som notebook. Registrácia mi nezabrala veľa času. Do svojho profilu som si nedávala veľa informácií a odmietla som si pridať aj profilovú fotku. Popridávala som si do priateľov ľudí, ktorých som uznala za vhodné

a ktorých som poznala. Pár z nich mi dokonca napísalo aj správu, či už nie som odporca týchto sociálnych sietí a ani som nevedela, ako som strávila na ňom celý deň, až kým naši neprišli z práce.

„Viki? Ty si na počítači? Tak to už som dobre dlho nevidel,“ zasmial sa oco, keď ma videl sedieť v obývačke s notebookom na kolenách.

„Odišla jej Monika, tak asi nemá inú zábavu,“ skonštatovala mama a ja som presne vedela čo bude nasledovať.

„Vikinka, nemôžeš ísť von za Angusom, prejsť sa, alebo robiť hocičo iné ako čumieť do počítača?“ povedala mama.

Prevrátila som oči. Stará Viktória by poslúchla mamu a išla von alebo robiť niečo zmyslupnejšie. No bola tu akási nová Viktória, ktorá chcela sedieť za počítačom a ktorá vôbec nechcela poslúchnuť mamu, ako to robili ľudia, ktorých spoznala na facebooku.

„Ale mami, veď na počítač skoro vôbec nechodím. Nič sa nestane, keď na ňom dnes chvíľku budem. Paťo je stále zavretý vo svojej izbe, neustále sedí pri počítači a tomu nenadávaš,“ zakričala som mame do kuchyne. Tá si vzdychla, no nepovedala nič.

Presedela som tam absolútne celý deň. Nemala som absolútny pojem o čase, bola som ako v tranze. Chcela som mať hneď taký pekný a úplne dokonale vyplnený profil, že ma vôbec nezaujímala Monikina esemeska, ktorá mi práve prišla. Prvýkrát za celý život som nevečerala s rodičmi, ale zavretá vo svojej izbe a ani to, že som mala ešte toľko vecí na pláne. Všetko muselo ísť bokom, len aby som mohla byť pravá facebooková kočka. Nezostalo to však len pri vypisovaní informácií. Schytila som foťák do ruky a odišla sa fotiť do kúpeľne. Áno, naozaj som to urobila. Ja, čo som sa vždy smiala takýmto ľuďom, som sa zavrela do kúpeľne a urobila hádam aj tridsať fotiek. Vlasy som si rozčuchala, aby som ich mala také pekné a bohaté ako baby, ktorým som sa kedysi smiala. Na tvár som si naniesla tony púdru, aby som na fotke vyzerala, že moja pleť nemá žiadne chyby a našpúlila som pery. Urobila som to však len na jednej fotke, mala som predsa len ešte trochu rozumu a takéto fotky sa mi nepáčili. Na ostatných som sa pekne a jemne usmievala, alebo som ukázala zuby krásne vyrovnané strojčekom, ktorý som celé dva roky nosila. Potom som celá spokojná vyšla z kúpeľne a najlepšie fotky som zavesila na net. Dokonca som si jednu pridala aj za profilovú fotku a moje presvedčenie, že si ju a ani žiadnu fotku na internet nikdy nezavesím, bolo razom preč. Stále som sledovala, koľko ľudí už označilo, že sa im moje fotky páčia a každého môjho „obdivovateľa“ som zbožňovala. Znamenalo to pre mňa asi toľko, akoby som vyhrala prvé miesto v súťaži krásy. Okamžite som spýšnela a pokladala som sa za peknú, možno aj krásnu, keď som mala na fotkách toľko „lajkov“. Boli samozrejme aj dievčatá, ktoré mali oveľa viac „páči sa mi to“ ako ja. Tie som nenávidela. Pokladala som ich za hlupane, ktoré každému vypisujú, aby im dali lajk na fotku, aj keď to možno nebola pravda. Z tohto môjho internetového sveta ma vytrhol až oco. Vtrhol ku mne do izby, pričom som si to ale vôbec nevšímala. Nepočula som ho, nevidela, mala som na práci iné veci.

„Viktória, ale okamžite to vypni! Nevidíš, koľko je hodín?!“ Pozrela som dolu do pravého rohu monitora a arogantne oznámila môjmu otcovi, koľko je hodín. Ešte asi nikdy som sa k nemu takto surovo nezachovala.

„Desať aj päť minút,“ nezdvihla som oči od monitora.

Písala som bývalej spolužiačke Simone. Práve sme sa rozprávali o móde.

„Ja to veľmi dobre viem, ale ty očividne nie! Celý deň si presedela za týmto strojom! Čo sa ti to porobilo? Veď predtým si na počítač vôbec nechodila.“

„No, tak som začala,“ povedala som a už som len videla, ako mi oco pred očami zaklapol notebook, chytil ho pod pazuchu a odišiel k dverám.

„Odteraz ho už neuvidíš!“ povedal nahnevane, celý červený v tvári.

„Veď som nič také strašné nespravila! Nestihla som sa ani odhlásiť!“ kričala som za ním.

„To ma nezaujíma,“ odkričal mi oco už zo schodov.

Nahnevane som vstala a buchla dverami. Som tu ako vo väzení, nemôžem si ani raz za uhorský rok zísť na internet! Ešte som si v rýchllosti pozrela esemesku od Monči.

„Čau Viki! Už sme dorazili do hotela, je to tu celkom pekné. Pláž máme na skok, tak sa teším, ako tam budem vylihovať. A neuveríš, je tu aj pár pekných chalanov! Ešte ti napíšem. Čauko. Monika.“

Odpísala som jej, nech si to tam užije a že keď príde, všetko mi dopodrobna porozpráva. To som ešte však netušila, že Monikin príchod ma vôbec nebude zaujímať... Od toho večera to so mnou išlo dolu vodou. Notebook som si od otca nakoniec vyžobronila. Každý večer som mu ho musela odovzdať, ale to nebol pre mňa vôbec žiadny problém. Počkala som, kým naši zaspia a potichu som si ho ukradla z obývačky. Keď už som nedovidela ani na klávesnicu a musela som ísť naozaj spať, potichu som ho odniesla naspäť a všetko bolo v poriadku. Už som vôbec mame nepomáhala ako predtým v záhrade, s varením, s nákupmi... Už sme nemali taký vzťah ako predtým. Dokonca sa moji rodičia vedeli lepšie porozprávať s Patrikom ako so mnou. Zo mňa boli očividne nešťastní.

Raz, keď bola u nás na návšteve mamina kolegyňa a dobrá kamarátka Lenka, počula som, ako jej mama hovorí, že sa zle správam, že som neposlušná, odvrávam a podobne. Mala na to aj skutočný dôvod, no ja som s ňou vôbec nesúhlasila, dokonca som sa na ňu naštvála a nasledujúce dva dni som na ňu neprehovorila ani slovko. Ako si to dovoľuje hovoriť, že sa zle správam?! Stala sa zo mňa doslova maniačka. Akonáhle som bola polhodinu bez prístupu na internet, bola som nervózna, podráždená a na každého som zvyšovala hlas. Na facebooku som si dokonca našla aj nové kamarátky a kamarátov. Myslela som si, že by za mňa položili aj život, no skutočnosť bola úplne iná. Keď som im náhodou päť minút neodpísala, nahnevali sa na mňa a ja som z toho bola úplne zúfalá. Nevedela som prežiť, že sa so mnou nerozpráva nejaký človek, ktorému som úplne ukradnutá. Títo moji noví kamaráti však boli pekné výkvetvy. Fajčili po starých budovách, aby ich nikto nevidel, každý druhý deň niekto z nich organizoval párty, kde sa všetci poriadne opili, svojich rodičov brali ako bábky, s ktorými sa môžu zahrávať a nemali k nim žiadnu úctu, dievčatá chodili zmaľované ako kraslice, slovo prirodzenosť asi ani nepoznali... No jednoducho, bolo to katastrofálne, ale mne sa to páčilo. Páčilo sa mi ich správanie a ich spôsob života. Myslela som si, že to teraz letí a chcela som byť ako oni. Za ušetrené peniaze z birmovky som si nakúpila kopec šminiek a vyzývavé oblečenie. Vedela som, že keď ma tak vyobliekanú a vymaľovanú otec uvidí, asi ho trať šlak, no mne to bolo jedno. Je to len môj otec, môže mi byť úplne ukradnutý. Hlavné je, že budem vyzeráť dobre pred mojimi kamarátmi. Začala som chodiť každý večer von s mojou novou partiou a nemohla som chýbať na žiadnej párty. Pila som alkohol jedna radosť a raz som vyskúšala aj fajčenie.

„Daj si Vikina, nebuď lúzerka,“ hustil do mňa Mišo a ja som nechcela vyzeráť ako hlupaňa, čo sa bojí jednej cigarety, tak som mu ju vytrhla z ruky a ani neviem ako, už som ju mala v ústach. Keď som si potiahla, začala som kašľať ako starý tuberák a povedala som si, že už nikdy viac. Za to som však pila dvakrát viac ako

ostatní. Po každej párty som prišla domov opitá ako starý chlap, no moji rodičia si to nikdy nevšimli. Keď ma otec zamkol v izbe, odchádzala som v noci z domu cez okno. Keď nie, mala som šťastný deň a mohla som ujsť pekne po schodoch, nemusela som sa štverať po streche garáže. Domov som sa vracala až nadránom, keď moji rodičia takisto spali.

Jedného dňa som však nemala také šťastie ako inokedy. Mama bola hore, vlastne ani neviem prečo a našla ma takú spitú, ako sa snažím trafiť kľúč do kľúčovej diery.

„Preboha!“ chytla sa za hlavu, keď ma zbadala medzi dvermi.

„Viktória, toto si už prehnala!“ zvriskla po mne a ťahala ma hore po schodoch do izby.

Asi to bolo s mnou ťažké, nevedela som pomaly ani chodiť, domov ma totižto vždýcky doviezla nejaká dobrá duša. Asi preto jej prišiel na pomoc oco, ktorý mi hneď uštedril aj jednu výhovnú. Mala som zaracha dva týždne, počítač si oco vzal do prác, aby som si ho nemohla zasa ukradnúť a nemala som prístup dokonca ani k mobilu, keďže aj ten mi zhabali. Mala som neskutočné nervy. Preklínala som svojich rodičov a celý čas si ohrýzala nechty od nervozity, že nemôžem byť online. Mala som pocit, že mi uchádza toľko vecí, že vôbec neviem, čo sa okolo mňa deje, pritom sa nič také závažné nedialo. Vtedy som si prvýkrát uvedomila, že Monika už včera v noci priletela z dovolenky. Chcela som jej zavolať, no nemala som čím a na to, aby som ju išla navštíviť, som bola príliš lenivá. Musela by som sa nalíčiť, a to predstavuje veľa práce. Pozrela som sa z okna. Monika bola akurát na záhrade a s kýmsi telefonovala. No skvelé! Prechádza sa po záhrade a na mňa si ani nespomenie. Fakt úžasná kamarátka. Zvyšok dňa som nahnevane ležala na gauči a prepínala kanály. Bola som našťvaná na celý svet. Na rodičov, pretože mi všetko zhabali a vôbec nevedia, čo prežívam, na Moniku, že na mňa zabudla a jednoducho na všetko.

„Viktória, volala mi Monika. Vysvetlila som jej, prečo jej neodpovedáš na telefonáty a aj prečo sme ti vzali mobil. Vie všetko o tvojom skvelom správaní,“ povedala mama, keď prišla z práce a vyzúvala sa na chodbe.

„Zas je Monička dokonalá a ja úplná hlupaňa?“

„Nepovedala som, že si hlupaňa, ale Monika sa vie aspoň normálne správať, nie ako ty.“

Na to som už mamu ignorovala, až kým o hodinu neskôr nepovedala vetu: „Je tu Monika.“

Vyskočila som na rovné nohy a celá vytočená povedala mame, nech to zopakuje. Na čo sem prišla?! Veď už sa aj tak dozvedela všetko od mojej skvelej mamičky.

„Čau Vikina,“ usmiala sa na mňa, keď vstúpila do obývačky.

Bola hneď ako čokoláda. Nenormálne som jej to závidela. Ja som bola biela ako sten, lebo som celý deň presedela za počítačom a von som chodila až v noci.

„Čo tu chceš?“ osopila som sa na ňu.

„Vikina, čo sa s tebou stalo? To sa dokážeš za dva týždne takto zmeniť?“ vyhrkla na mňa hneď Monika.

„To hovoríš ty, ktorá si na mňa na dovolenke úplne zabudla.“

„Prosím?! písala som ti každý deň, no ty si mi odpovedala len raz. Odkedy sme prišli, volala som ti minimálne desaťkrát, no nezdvihala si. Nakoniec som zavolała tvojej mame, čo je s tebou a tá mi všetko povedala.“

„Každému hovorí, aká som hrozná dcéra viem, viem...“

„Vikin, ale ty si hrozná dcéra. Prečo sa opíjaš? Prečo nepoznáš inú činnosť ako čítanie s nejakými pošahanými pubertiakmi, ktorí ťa úplne skazili? Na čo sa takto machlíš? Chceš skončiť ako tí poslední feťáci, či čo? Vôbec nechápem, čo týmto sleduješ.“

Monika ma prebodávala pohľadom a ja som od zlosti hodila ovládač o zem.

„Dokelu, prečo mi tu toto hovoríš? Ja sa budem správať a vyzeráť tak, ako ja chcem! Ak sa ti to nepáči a nechceš ma prijať takú, aká som, tak sa nemáme o čom baviť!“ už som doslova vrieskala.

Monika sa až zarazila, že sa dokážem takto vytočiť. Bolo to kvôli tomu, že už som tri dni nebola na internete.

„Viki, ale toto nie si ty. Spomínaš si, aká si bola pred mojím odchodom? To si naozaj ty. Táto Vikina je niekto iný, nie ty.“

„Ako to ty môžeš vedieť?“

„Poznám ťa od škôlky. Ale fajn, keď nestojíš o naše priateľstvo, tak tu už nemám čo hľadať. Ahoj.“

Monika sa smutne postavila a videla som, ako sa jej tlačia slzy do očí. Moje správanie bolo naozaj na zaplakanie. V tej chvíli som si uvedomila, že som bola naozaj pekný výkvet. Prebehlo mi pred očami celé moje správanie a hanbila som sa za seba. Ako som mohla byť to, čo som celý svoj život odsudzovala?!

„Monik, počkaj,“ povedala som, keď sa moja verná najlepšia kamarátka, ktorá ma mala naozaj rada už obúvala.

Ospravedlnila som sa jej, aj rodičom a sľúbila sama sebe, že už nikdy takto neklesnem. Dlhú chvíľu sme sa objímali a keď to videli moji rodičia, konečne som na ich tvárach videla úsmev. Boli šťastní, že som sa konečne spamätala a že stará dobrá a hlavne normálna Viki je späť.

Dominika Mikušková *Životný zápas*

Beží posledná minúta. Tréner ma posiela na trávnik. Srdce mi začalo silnejšie biť. Postavím sa bokom ku bráne. Ozve sa pišťalka rozhodcu a lopta si to namierila priamo na mňa. Dopredu viem, ako zakončím – nožničkami. Nezaváham. Buď teraz alebo nikdy! Odlepila som sa od zeme. Zrazu všetko stíchlo, nohy sa mi vo vzduchu preplietli a po dotyku s loptou som dopadla na zem. Padol gól alebo nie? Odpoveď mi prišla od fanúšikov. Pišťali, kričali, tleskali. Pochopila som to i ja. Ovládli ma neskutočné emócie. Rozbehla som sa cez celé ihrisko. Tréner začal skandovať moje priezvisko a postupne sa k nemu pridávali ďalší:

„Dobranáková, Dobranáková, Dobranáková...“

„Dobranáková,“ ozval sa znovu, ale tentoraz nahneváný ženský hlas.

Prišla som do reality. Pred sebou vidím nahnevanú profesorku Kylvovú a nie natešeného trénera a divákov. Som v triede spolu s ostatnými spolužiakmi a nie na ihrisku so spoluhráčmi. Bol to iba sen.

„Poprosím žiacku knižku na stôl. Na mojich hodinách sa nespí a aby ste mali ponaučenie, dostanete extra domácu úlohu na známku,“ povedala mi vážne.

Len toto mi chýbalo. Problémov mám až-až a teraz mi pribudne ďalší. Za to môžem aj tak ona! Uspáva celú triedu a zo všetkých si vyberie práve mňa. Išla som vybuchnúť, ale našťastie sa viem dobre ovládať. Neostávalo mi nič iné len poslušne rozkaz od pani profesorky.

„Niki o čom si to snívala? Alebo by som mala povedať o kom?“ podpichla ma najlepšia kamarátka Paťa.

„Snívalo sa mi, že som na ihrisku. Je posledná minúta a stav nerozhodný. Tréner ma posla na ihrisko, ja som dala nádherný gól a všetci boli nadšení,“ odpovedala som jej, ale myšlienkami som bola úplne mimo.

Ja a Paťa sme si podobné v správaní, známkach a výzorom, ale sny sme mali rozličné. Ona chcela byť svetová módna návrhárka. Verím, že sa jej to podarí. Nádhorne kreslí, vyhrala veľa súťaží a v móde sa vyzná. Ja by som zase chcela byť futbalistka svetovej triedy a hrala by som za FC Barcelonu. Futbal milujem a ihrisko je môj druhý domov. Som v tom celkom dobrá, ale rodičia nechcú ani počuť, že by som sa vybrala takou cestou. Preto ho hrávam tajne.

S Paťou sme sa rozprávali o snoch a na autobusovej zastávke sme sa rozlúčili a popriali pekný víkend. Išla som vlastnou cestou, ale nie domov. Mala som namierené na ihrisko. Vždy keď idem okolo neho, rozbúcha sa mi srdce a som nervózna. Najradšej by som na ňom strávila každý deň. Cítim sa tam ako doma. Vždy keď mám problém, tak tu prídem, zakopem si na bránu a problém je zrazu vyriešený.

Loptu mám schovanú u kamaráta a kopačky nosím so sebou. Taktiež aj parochňu a mikinu môjho brata. Pri lavičke za šatňami som sa prezliekla, nasadila parochňu a obula kopačky. Parochňu a mikinu som začala nosiť, aby ma rodičia nespoznali. Lavá kopačka bola podpísaná osobne Erikom Jendriškom a Marekom Hamšíkom, pretože som laváčka a takých ako ja je málo. Potom som sa zahľadela na ihrisko a usmiala som sa. Vykročila som ráznym krokom.

Na začiatku som si dala tri kolečka, aby som sa zahriala. Potom som sa zastavila a rozmýšľala, čo urobím ako prvé. Rozhodla som sa, že si najprv zastrieľam na bránu a neskôr urobím pár trikov. Tak som strafilá dve tyčky, brvno, obe spojnice a nakoniec som dala angličáka. To je gól od brvna. Bola som dosť nadšená, pretože sa mi to málokedy podarí. Zopakovala som si to asi štyrikrát a potom si dala pauzu. Počas nej sa mi v hlave začali hmýriť myšlienky. Dokážem sa vo futbale presadiť? Mala by som rodičom povedať pravdu? Zahrám si konečne za nejaký klub? Dotiahnem to až do Barcelony? Ale tá najbláznivejšia myšlienka bola, či nájdem konečne chlapca mojich snov. Premýšľanie ma unavilo ešte viac než strelba na bránu.

V ruke som držala fľašu s vodou, opretá o tyčku brány. Mala som pocit, že som sama na Zemi. Nikde nebolo žiadnej živej duše a ticho prerušoval iba spev vtáčikov. Sedela som tam ani prilepená. Napila som sa a prišla akoby k životu. Začala som s trikmi a rôznymi fintičkami. Robila som ich s ľahkosťou a presnosťou. Myslela som si, že sa vznášam, ale zároveň som si nevšimla, že ma sleduje niekoľko párov očí. Sledoval ma celý futbalový tím!

„Pekné fintičky, ale na toto ihrisko nepatríš,“ ozval sa hlas, ktorý ma zaskočil. Otočila som sa a div že som nedostala infarkt. Stála som zoči-voči asi šestnástim chalanom. Vtedy mi došlo, že je piatok a majú tréning. Obyčajne som v tieto dni odchádzala skôr. Lenže dnes som na to zabudla. A aby toho nebolo málo, ten hlas, ktorý ma zaskočil, patril môjmu spolužiakovi Tiborovi. Nespoznávala som ho. V

škole sa takto k nikomu nesprával. Vyprovokovalo ma to a snažila som sa zmeniť hlas.

„A ty si kto? Blázon alebo pán ihriska,“ nedala som sa. „Úprimne, mne sa k tebe hodí tá prvá možnosť.“

Niektorí sa zasmiali a Tibor sa začervenal. Zatínal päsťe a pripravoval sa zaútočiť. Jeden z nich to vycítil a zadržal ho. Bol to Miki, ktorého som mala viac než rada a považovala viac než za spolužiaka a kamaráta.

„Tibor, upokoj sa! Počujes! Som kapitán tímu,“ snažil sa ho upokojiť. „A ľahko môžeš skončiť. Už som ti to neraz hovoril. Tibor!“

Po tomto prejave sa trochu upokojil, ale zlosť neprešla. Videla som to na ňom.

„Prepáč za môjho kamaráta,“ začal Miki. „Je to taký náš Pelé. Tie tvoje fintičky sú úžasné. Možno z teba bude druhý Messi. Ako sa voláš a nechcel by si za nás hrať? Potrebovali by sme niekoho takého.“

„Som Domino. Vďaka za takú pochvalu. To som naozaj nečakal. Sestra mi o tebe spomínala. Aj ona hrá futbal. Máme to asi v rodine, ale späť k tebe. Podľa jej slov si druhý Ronaldo. Asi už aj chápem, prečo si kapitánom a nečudujem sa.“

„Sestra? Hmm. Poznám ju?“

„Ehm, myslím, že nie. Videla ňu iba raz a asi pred mesiacom sa odsťahovala do Nemecka za futbalom. Vybrali si ju skauti.“

„Naozaj? Škoda, že som nemal príležitosť ju spoznať. Tak čo, prijmeš ponuku?“

„No neviem. Som vlk – samotár a nie som zvyknutý na spoluprácu.“

„Si zo mňa robíš srandu?! Taký...“

„Miki, veď ho nechaj,“ skočil mu do reči Tibor. „Očividne sa bojí spolupráce.“

Zostala som zarazená a vrela vo mne krv. Aj ja som zatínala päsťe ako predtým Tibor. Tak toto si ku mne dovoľovať nebude! Čo si myslí, že je zač!

„Tak ňa prekvapím. Vlk – samotár si proti vám zahrá, ale len jeden zápas. Platí!“

Miki a Tibor na seba pozreli a o chvíľu prikývli. Lopta padla na mňa, pretože boli v početnej prevahe. Pozrela som na nich. Čakalo ma osem skúsených futbalistov, ktorých som musela prekonať. Zavrela som oči a v mysli som si všetko prehrávala. Vyrazím a prvého čo po mne pôjde, si prehodím, ďalších troch si obídem, so štvrtým sa trošku pohrám, piatemu a šiestemu pomotám hlavu, siedmemu dám jasličky a posledný ostával brankár. Jemu to pošlem priamo pod brvno. Plán bol jasný a jednoduchý. Šibalsky som sa pousmiala a len čo som otvorila oči, vyrazila som. Ostatní to nečakali a zaskočilo ich to.

Jeden z nich sa spamätal a vyrútil sa na mňa. Presne toto som očakávala a urobila som to, čo som si premyslela. Vyšlo to. Podobne som si počínala s ďalšími piatimi. Siedmy bol Tibor a pri ňom sa môj plán zastavil. Snažila som sa ho obísť dobrých päť minút! Nakoniec sa mi predsa podarilo mu dať jasličky a brankárovi gól. Cítila som sa neskutočne! Dokázala som to! Všetkých zaskočilo, čo som urobila. Vybrala som sa po loptu do brány a chystala sa odísť, keď vtom som počula, ako mi niekto tleska. Otočila som sa a pred sebou vidím trénera Janovského! Stála som tam ani prilepená. Postupne sa približoval.

„Kamoško, toto čo si predviedol, nedokáže každý. Rád by som ňa videl hrať spolu s nimi a nie samého. Máš veľký talent a treba ho využiť. Nechcem na teba tlačiť, ale chcem, aby si hral za nás. Miesta je dost.“

„Som Domino. Nevie, či by som bol toho schopný hrať za vás. Nikdy som za nikoho nehral, ale ďakujem vám za ponuku. Porozmýšľam o tom.“

„To by som ti radil. Ak by si sa predsa len rozhodol, príď zajtra o tretej poobede. Máme priateľský turnaj, ktorý by mohol byť pre teba kľúčový.“

Po tomto prejave odišiel aj s ostatnými hráčmi. Ostala som tam sama. Musela som si sadnúť na striedačku, aby som to vstrebala. A teraz čo? Do čoho som sa to namotala? Mám tam ísť? Neprezradím sa? Čo len budem robiť?!

Chvíľu som tam sedela a pozerala do neznáma. Potom som odišla ku svojim veciam. Išla som pomaly. Stále som bola v šoku. Neverila som tomu, čo som urobila. Keď som prišla k lavičke, pri ktorej som sa prezliekala, vyschlo mi v krku. Ostalo mi ešte trochu vody a napila som sa. Začala som sa prezliekať a všetko uložila tam, kde to patrí.

Cestou domov sa mi všetko premietalo v hlave. Ani neviem, ako som prišla domov. Tento deň je určite výnimočný. Sama v to neverím, ale asi je to pravda. Keď som zazvonila, nikto ešte nebol doma. Odľahlo mi. Namierila som si to rovno do mojej izby a zvalila sa na posteľ. Bola som úplne unavená a to sa na mňa nehodilo. Pozerala som sa na stenu, na ktorej som mala nalepené plagáty slávnych futbalistov. Napadlo mi, že aj oni raz začínali a nemali to ľahké, ale dotiahli to tak ďaleko. Zo začiatku ich nikto nepoznal a dnes sú z nich legendy. Už som mala v hlave jasno, ale pribehla nová myšlienka a znovu som bola tam, kde som začala. Prevrátila som sa. Pohľad sa mi zasekol na fotkách. Pomaly som vstávala a približovala sa k nim. Prezerala som si jednu za druhou s úsmevom. Spomínala som si na staré časy s kamarátkami, kamarátmi a rodinou. Len jedna bola zo všetkých najvýznamnejšia – fotka, na ktorej bol môj brat Vladko. Keď bol malý, zabilo ho auto. Niekedy si hovorím, že by bolo lepšie, keby bol medzi nami. Mala by som staršieho brata, ktorý by ma chápal a poradil mi. Žiaľ, realita je krutá. Zobrala som si fotku do náručia a pevne ju držala. Do očí sa mi začali tísnuť slzy. V mysli sa mi odohrával boj. Mám tam ísť alebo nie? Bola som úplne na dne.

Na večeru sme mali lososa so zeleninou. Zbožňujem ho, ale dnes som sa ho skoro ani nedotkla. Stratila som chuť. Mama to zbadala.

„Nika, ani si sa toho nedotkla. Stalo sa niečo?“ spýtala sa ma mama.

„Čo? Nie. Ja len dnes nemám chuť a nie som hladná.“

Zaskočilo ju to. Asi už aj mala niečo na jazyku a chcela dačo povedať, ale usúdila, že by bolo lepšie nechať to tak. Službu s riadom som mala dnes ja. Keď som videla, že je toho málo, ulavilo sa mi. Do postele som išla celá dolámaná. Boj v hlave sa mi stále odohrával. Únava na mňa neprichodila, ale zaspala som a sama neviem ako.

Zobudila som sa celá spotená, ale za to s úplne dobitou energiou. Mohol za to sen, ktorý sa mi sníval? V ňom som sa stretla s nebohým bratom na pustom mieste, ale keď mi dal loptu, začal sa pomaly meniť na raj. Bola som tam šťastná a sama sebou. Obaja sme sa usmievali a vtedy Vladko prehovoril: „Si tu šťastná, že? Tak prečo váhaš nad turnajom? Futbal ťa robí šťastnou ako mnoho iných. Cítiš tu energiu a domov riešiš problémy. Veď sa okolo seba pozri! V škole ťa využívajú tí, ktorých považuješ za priateľov! Doma ťa zase rodičia strážia a šport zakazujú. Pre nich sú známky dôležitejšie než tvoje šťastie. Ale pri futbale je to iné. Je to jediné miesto, kde dokážeš vyniknúť, si tam šťastná, nikto ťa nevyužíva. A vidíš toto miesto? Len pred chvíľou bolo prázdne a pusté, ale keď ti prišla lopta, stal sa z neho raj. Tak nerozmýšľaj nad šťastím iných, ale nad tvojím šťastím. Raď sa so srdcom a nie s rozumom.“

Keď mi toto povedal, cítila som útechu, chcela som ho objasniť, ale v tú chvíľu sa sen skončil. Teraz už viem, čo budem dnes robiť. Vďaka nemu už viem odpovedať. Mám ešte pár hodín do začiatku a tak sa idem pripraviť!

Nasadla som na bicykel a vydala na cestu. Už z diaľky som videla, ako sa vo výške ligoce lopta. Zápas sa už dávno začal! Ako som sa približovala, mala som trochu zovretý krk, ale mala som pocit, že robím dobré rozhodnutie. Už som bola úplne pri šatniach, keď som počula zvuk pískalky. Je počas a hráči išli do šatní. Tréner ma videl a kývol na mňa rukou. Išla som za ním do jeho kancelárie. Tam na mňa čakalo prekvapenie. Spoza škatúľ vytiahol dres s číslom sedem a podal mi ho s úsmevom.

„Tento dres nosili vždy výnimoční hráči. Roky sa schovával pre hráčov so srdcom pre futbal a nie pre slávu. Ty si ho zaslúžiš. Tak a dnes ťa chcem vidieť v ňom hrať a ukázať, že éra slávnych hráčov z našej dediny neskončila!“

Potom ma potľapkal po pleci a odišiel. Ako povedal, tak som urobila. Prezliekla som sa, obula kopačky. Potom som sa stretla s Tiborom.

„Počuj Tibor. Mne sa nezdá, že by si bol taký agresívny.“

„No to ani nie som. Vie, je v tom moja spolužiačka, ktorá sa mi páči, ale jej sa páči náš kapitán. Len tak medzi nami, je sukničkář a rád motá dievčatám hlavy. V škole som iný, milý, ale tu si musím vybiť zlosť. Hnevá ma to.“

„Chápem, ale zlosťou nič nedosiahneš. Možno nevie, o čo prichádza. Kým ona leští ten svoj kamienok, prichádza o diamant, teda o teba.“

„Vďaka a ešte raz je mi to ľúto, že som na teba vyletel. Nahnevalo ma, ako sa Miki správal milo ku niekomu novému a nemotá mu hlavu tak ako iným. Úprimne, ty by si mal byť kapitánom a nie on. No tak ja už idem, vďaka za všetko.“

Potom odišiel. Vedela som, o kom hovoril. Nevedela som, že má o mňa záujem. Bolo mi trápne. Po pár minútach som zamierila na ihrisko, kde sa už hralo. Ostaní po mne pozerali ako na zjavenie. Keď som prišla, musela som sa rozcvičiť a to mi zabralo dobrých desať minút! Súperi na mňa ukazovali prstom a smiali sa.

Do konca ostávalo asi pätnásť minút a vtedy som vybehla na ihrisko ako ľavý záložník. Bola som tam krátko, ale okamžite som získala loptu. Vtedy všetci zmizli a ostala som tam sama, s cieľom dať gól. Skoro sa to naplnilo, keby som nedala brvno! No zakrátko prišiel prvý a potom druhý gól. Súper tiež odpovedal dvoma gólmi a z vedenia sa stala remíza. Ostávalo približne päť minút do konca. Už som sa blížila k bráne dať gól, ale súper ma mrzko fauloval. Spadla som na zem a ako som vstávala, začítla som, ako mi po tvári stekal malý prúd krvi z pery. Rozhodca ani nezapískal! Zvraštila som tvár a vydala sa získať loptu späť. Lenže ma opäť sfauloval, ale tentoraz som dopadla na hlavu. Pískalka bola znova ticho, ale spoluhráči a tréner nie. Nevzdávala som sa a znovu som vyrazila i keď sa mi pred očami stmievalo. Bola som už asi na meter od neho, keď ma skolila tupá bolesť. Dopadla som zem a snažila sa pozbierať. Nemohla som. Bola som zohnutá, jednou rukou som sa dotýkala trávnik a druhou podopierala o koleno. Vtedy tréner vybehol na ihrisko a rozhodca konečne zapískal. Všetci sa zhrkli okolo mňa. Pomohli mi vstať a dať dokopy. Zalepili mi peru, obviazali hlavu a dali napiť. Rozhodca si zavolať hráča, ktorý mal toto na svedomí a ukázal mu červenú kartu. Nahneval sa a začal byť agresívny. Museli ho držať. Radšej som sa od neho vzdialila. Po čase sa upokojil a odišiel do šatní. Začalo sa znovu hrať. Všetko prebiehalo hladko.

Išiel sa kopať pokutový kop. Lopta letela na mňa. Vyskočila som, no vzápätí som bola na zemi. Další súper ma zatiahol za dres. Všetky oči boli znovu na mne a pozerali s údivom ako na zjavenie. Pochopila som, až keď som ucítla na ramenách moje dlhé vlasy. Tak a prasklo to. Už vedia, že som dievča.

„Toto je vtip? Veď dievčatá nemôžu hrať za chlapcov,“ ozval sa jeden od súpera.

Sklonila som hlavu, zavrela oči a čakala na konečné slovo rozhodcu. Spoluhráči boli ticho a ostatní boli proti mne. Nevedela som, čo si myslieť. Je koniec. Keď som otvorila oči, uvidela som, ako sa Tibor postavil predo mňa a zastal si ma.

„Veď aj ona môže hrať futbal! Má ho rada rovnako ako my a to čo dokáže, sa môže každému iba snívať!“

Usmiala som sa na neho. Takého poznám Tibora. Potom sa postupne pridávali ku Tiborovi ďalší spoluhráči. Utvorili medzi mnou a trénerom múr. Konečne si ma niekto zastal a bola som dojatá. Rozhodca prikývol a moji noví kamaráti a ja sme tento boj vyhrali. Navyiac sme kopali pokutový kop, ktorý som zahrávala ja. A čo sa stalo? Dala som ho a vyhrali sme! Strelila som hattrick! Ani som sa nestihla radovať, ozvala sa píšťalka a zápas sa skončil. Vyhrali sme celý turnaj! Spoluhráči sa zhrnuli okolo mňa a začali vyhadzovať do vzduchu. Bol to nádherný okamžik. Ani som sa nenazdala a skončila som v Tiborovom náručí. Usmievali sme sa od ucha k uchu. Potom ma nežne postavil na zem a ja som sa mu hodila okolo krku.

Trofej som mala zdvihnúť ja, a tak som urobila. Tréner mal pravdu, že tento zápas bude pre mňa kľúčový. Keď sme odchádzali do šatní, zastavil ma hľadač talentov zo Španielska a povedal mi, že by La Masia mala o mňa a Tibora záujem. Dal mi na seba kontakt a povedal, aby som sa do týždňa rozhodla. Potom som odišla a prezliekla sa. Hľadala som Tibora. Našla som ho a začala mu všetko vysvetľovať. Bolo to nadsťho, ale jemu to nevadilo, iba sa usmieval. Potom ku mne pristúpil bližšie a povedal: „Stratila si kamienok, ale našla diamant.“

Chcela som mu niečo povedať, ale vtedy to prišlo. Pobozkal ma! Naozaj som našla diamant a s tým diamantom som začala aj chodiť. Môj život sa zmenil. Vyhrala som tri životné zápasy – dostala som miesto v tíme, hrám spolu s Tiborom v Španielsku a mám pri sebe najkrajší diamant. Ostatné životné zápasy ma len čakajú, ale sú plné prekážok, ktoré čakajú na prekonanie. Prekážka je ako protihráč vo futbale. Ak si ho neobídeme správne, stratím loptu a budem musieť to skúšať, pokiaľ sa mi to nepodarí. Mne sa to podarilo len vďaka bratovi, ktorého som nikdy nepoznala. I keď to bolo iba vo sne, mám pocit, že je stále pri mne a pomáha mi so všetkými prekážkami. Ale nielen ja musím prekonať svojho súpera. Každý má svoj životný zápas a máloktoým sa ho podarí vyhrať. Niektorí na to majú, iní nie. Človek, ktorý niečo chce, si však nájde cestu. Človek, ktorý nechce, si nájde výhovorku.

Barbara Vojtašáková *Kto proti prírode?*

Zatiaľ, čo som sa ju snažila usmažiť pohľadom a vsugerovať jej, nech povie nie, ona sa len usmiala a prikývla. Všetky moje nádeje zlyhali. Kebyže odmietne, musela by som s ňou zostať doma. Mama nám prikázala, aby sme si zobrali niečo na hlavu, išli sa obuť, zamkli a o desať minút aby sme boli u babky. Lucia z neznámych dôvodov očervenela, vybehla hore schodmi a zamkla sa v kúpeľni. Niekedy ju nechápem. Zatiaľ čo som na ňu čakala, stihla som na mobile prejsť sedem kôl nejakej šialene primitívnej hry. Keď sa konečne vyterigala, musela som na ňu vyvaliť oči. Dokonalý účes, dokonalý make-up. Ešte aj zuby mala belšie.

„Dievča, hrablo ti? Veď ideme po seno. P-o-s-e-n-o! Chápeš? Bude tam plno komárov, kadejakej hávede, ale najmä otravné „bonky“ (je to hrozne dotieravý hmyz, ktorý vám vycicia krv a na tele zostane červená mapa, ktorá spuchne a potom strašne svrbí) a navyše – vzduch na odpadnutie!“ chytala som sa za hlavu.

Na hádky nebol čas. Schmatla som ju za ruku a rýchlo som zamierila von. Snažila sa mi niečo povedať, ale nedala som jej príležitosť. Po pár sekundách mi bliklo. Zabudla som zamknúť. V tej chvíli by na mňa bola moja učiteľka telesnej určite pyšná. Škoda, že ma nevidí.

Keď som víťazoslávne pretrhla cieľovú pásku, už všetci čakali. Lucia sa prezieravo blížila k tej veľkej vrčiacej veci. Všetci členovia našej posádky prekvapene civeli na jej oblečenie a vrtké sandále. Podišla som ku traktor a vyšvihla sa na sedačku. Kamarátka išla opatrne za mnou a snažila sa zašpiniť čo najmenej. Opatrne sa posúvala ku mne a keď bola v bezpečnej zóne, uvoľnene si sadla na železnú sedačku a... vykřikla. Traktor bol celý čas na slnku, preto bol trochu horúci, ale sedieť sa na ňom dalo.

„Ja... Radšej idem na vlečku,“ zajachtala.

Už vtedy som sa bála o jej zdravie. Ale ani netušila, aké rodeo sa pre ňu začne. Cesta bola hrboľatá a vlečku tak nadhadzovalo, že každú chvíľu som mala pocit, že ju vypluje na zem. Keď sme o pár minút zastali, bola ako bohyňa Nut. Až na ten rozdiel, že nebola posiatá hviezdami, ale modrinami. Účes mala stále v perfektnom stave, aj keď prešiel poriadne ťažkou skúškou (aké tužidlo dočerta používa?). S ťažkosťami a čudným výrazom na tvári sa zošmykla z dedovej krásavice. Postavila sa a hrdinsky sa oprela o hrable, ktoré som jej podstrčila. Opatrne začala napodobňovať moje pohyby, ale veľmi jej to nešlo. A to mala najlepšie hrable zo všetkých! Dedo ich týždeň šmirgľoval, aby som si ako jeho jediná vnučka náhodou nepoškodila ručičky. Prevrátila som oči, chytla jej ruky, ktoré mala ležerne položené na hladkej palici a začala jej ukazovať aspoň trochu, čo má robiť.

„Au! Môj palec!“ prekvapene som pozrela na úplne hladké hrabličky. Tak to je super, ak si aj takto dokázala zabiť drízgu.

„Čo ťa nezabije, to ťa posilní, vyberieš si ju potom!“ vyslovila som obľúbenú, aj keď trochu otrepanú a kliše frázu. Viem, že som jej vtedy veľmi nepomáhala, ale nech si zvyká. Vrátila som sa ku práci a Luciu som nechala ďaleko za sebou. Keď som sa po chvíli pozrela za seba, vo vlasoch mala plno sena, nohy doškriabané do krvi, ale začalo jej to ísť. Znova vykřikla. Nemusela ani hovoriť, čo sa stalo.

„Nenariekaj! Nechtík ti dorastie!“ posmešne som odvrkla.

V podstate až na tie drobné komplikácie to išlo celkom dobre. Seno bolo na vlečke. Už len zahrabať, keď sa tu zrazu začali na oblohe zbierať mraky. Babka nespokojne pokrčila nosom a dedko chytil druhý dych. Rýchlo sme fúru sena pritiahli pavonzom (veľkým dreveným klátom, aby sme to po ceste nestratili) a ešte väčšou rýchlosťou sme naskočili na traktor (Lucia sa radšej vyhla vlečke veľkým oblúkom) a zamierili domov.

Po pár sekundách som na ruke pocítila niečo studené. A znova. O chvíľu sa už z neba lial hustý dážď. Ani netušíte, ako som preklínala fakt, že ako jediní v dedine nemáme na traktore strechu. Smutne som pozrela na seno, ktoré sme tak krvopotne sušili a zbierali. Komín pľul z veľkých dlhých úst čierny dym. Dedo udržoval na tachometri takmer najväčšiu možnú rýchlosť, dúfajúc, že nejaké seno ešte zachráni.

Prechádzali sme okolo susedovho domu a niečo ma okamžite prebralo z tranzu. Čierne nevyspytateľné oči, havranie vlasy (s nádychom strieborna) a... žiadne tričko. Lucia s roztečenou špirálou, zničeným make-upom a úplne rozpadnutým účesom

(konečne) akoby upadla do hypnózy. Hlavou mi prebehlo, že podľa toho v akom je stave, mám o sokyňu menej. Bola z neho ešte viac mimo ako ja, a to už je čo povedať. V tej chvíli sa jej tuším zastavilo srdce (ja sa musím priznať, že som to zvládala o čosi lepšie), pretože sme zazreli aj dokonale biele rovné zuby.

Možno vyzerá, že ju vôbec nemám rada, ale nie je to pravda. A to aj napriek tomu, ako to nakoniec dopadlo. Keď o dva týždne odišla, zhodou okolností mi zablíkal facebook. Prekvapene som nadvihla obočie. Patrik (ten, čo sa na nás ako zmoknuté kury pozeral), mi píše, iba keď niečo potrebuje (nanešťastie). Nebolo to inak ani v tomto prípade. Pýtal sa ma na meno toho dievčaťa, čo pri mne sedelo na traktore, keď sme sa za dažďa vracali domov. Potom chcel vedieť aj jej telefón a facebook. Unudene som čakala, kedy sa ma spýta na jej rodné číslo. Lucia mi potom o týždeň volala, že mi veľmi pekne ďakuje. Už si dokonca dohodli aj rande! A mne nezostávalo nič iné, iba zaľúbiť sa do niekoho iného.

Milan Hajaš *Odpustenie*

Ulica Sama Chalupku, Revúca, Slovensko.

Nesmierne unavený Ján Poledník už čakal len na to, kedy si bude môcť po namáhavom dni lahnúť a vzdialiť sa od každodennej reality. Zastrelo sa mu pred očami a zamotanými krokmi hľadal posteľ. Lahol si, posteľ bola mrazivá a tvrdá ako kameň. To mu však teraz nevadilo. Hodiny nepríjemne tikali a mesiac Jánovi svietil priamo do tváre. Zmrzačený sa postavil a zatiahol záclony. Hodiny zobral a položil do kúpeľne, pretože cez hrubé kúpeľňové dvere nebolo takmer nič počuť. Všade vládlo ticho a tma, ktorá Jánovi momentálne vyhovovala. Pokojný spánok mu spríjemňovala vôňa muškátov a čerstvý vánok z vonku. Už napoly spal, keď zazvonil telefón. Vzdychol si a hlavu si nahnevane zakryl vankúšom. Mobil sa snažil pravou rukou nahmatať. Priložil k uchu a povedal: „Haló?!“

„Dobrý večer. Prepáčte, že vyrušujem. Pri telefóne policajný poručík Dabarovský. Hovorím s pánom Poledníkom?“ povedal rýchlo, až mu Ján takmer nič nerozumel.

„Dobrý. Áno, to som ja,“ zahudral potichu Ján Poledník

„Dostavte sa prosím vás do nemocnice Štefana Kukuru v Revúcej, leží tu váš otec, našli ho nedávno v jeho byte v bezvedomí.“

Ján bol zaskočený. Ťažko sa mu dýchalo a dusil sa. Keď policajný poručík Dabarovský vetu dopovedal, Ján stíchol a celou miestnosťou sa začal šíriť zvláštny tuhý vzduch a desivé ticho. Vonku sa nečakane rozlial prudký lejak v kombinácii s bleskami. Ladové krúpy takmer rozbili krehké okno.

„Prosím?!“ Neveriacky sa opýtal.

„Vášho otca našli v bezvedomí! Dostavte sa do nemocnice Štefana Kukuru v Revúcej...“

Ján položil telefón a zahľadel sa. Sledoval náhlivé kvapky dažďa. Telo mu stuhlo a cítil sa ešte viac unavený. Zamyslene sa započúval. No zvuk, ktorý počul, mu nebol ani zďaleka príjemný, bolo to hrozivé syčanie. Akoby mal v byte desiatky hladných

hadov. Vyčerpaný si z posledných síl obliekol džínsy a starú vestu. Zabuchol dvere a priskočil k výtahu, aby ho privolal. Na parkovisku našiel svoju Škodu Octavia, zaparkovanú v pravom rohu. Aj keď bola cesta šmykľavá a

nebezpečná, Ján neváhal a do nemocnice, nevšímajúc si predpisy a značky, trmácal plnou rýchlosťou. Rozbehol sa k recepcnej a v panike zakričal: „Jozef Poledník! Hľadám Jozefa Poledníka!“

Recepcná sa zľakla a zobehla sa od napajedeného Jána čo najďalej. Náhodní okoloidúci páni ho začali utišovať.

„Panc, upokojte sa!“

Ján bol však nenásytý.

„Nechajte ma, nechajte!“ vykrikoval Ján.

V tom sa z neznámych dôvodov v miestnosti objavil ošetrujúci lekár Poledníka staršieho. Ján si hneď pomyslel, že práve od neho dostane odpoveď na svoju otázku, a preto sa rozbehol za ním.

„Pán doktor, prosím vás, hľadám môjho otca. Volám sa Ján Poledník.“ povedal so slzami v očiach.

„Panc. Je mi to ľúto. Váš otec, bol to správny chlap. Asi to už nezvládal, predávkoval sa liekmi. Úprimnú sústrasť vám i celej rodine... Je mi to ľúto.“ potom sklonil hlavu a chrptom k Jánovi odišiel. V jednej chvíli akoby si na niečo spomenul a obrátil sa naspäť k zarmútenému Jánovi.

„Aj by som zabudol. Tento list vám otec nechal, zrejme mal ešte niečo na srdci,“ podal Jánovi mierne pokrčený list. Potom odišiel a už sa nevrátil.

V liste bolo napísané:

Drahý syn,

moja púť sa končí. Už nevládzem. Prajem Ti, aby si mal šťastný a radostný život. Založ si rodinu a staraj sa o ňu. Všetky moje úspory a starý dom patrí tebe. Lúbim Ťa, aj som Ťa vždy ľúbil, aj keď to tak občas nevyzeralo. Dúfam, že sa tam hore raz stretneme.

Zbohom.

Ján sa ocitol vonku pri sediacich chorých ľuďoch, ktorí naňho zvedavo hľadeli. Uprtel oči na starú vrbu, kde sa s otcom chodili hrávať. Nešťastnému Jánovi list vypadol z ruky a vietor ho odfúkol. Uvedomil si, že už nemá nikoho, ku komu by sa prihovoriť. S listom na rozlúčku odfúkla aj posledná nádej.

So sklonenou hlavou odkráčal k autu a odišiel domov. Valil sa ulicami a opäť raz ignoroval značky a predpisy. Na tachometer sa ani len neobzrel. Silný dážď zvyšoval pravdepodobnosť nehody. Cesta bola klzká a šmykľavá. Zhodou okolností prechádzal aj ulicou, na ktorej stál starý dom Poledníkovcov. Obvykle tou cestou neprechádzal, pretože mu pripomínala jeho ťažké detstvo. Tentoraz však na detstvo nemyslel, ale na to, že mu odišiel posledný príbuzný. Na to, že sa nebude mať s kým poradiť, porozprávať. Zadíval sa na starý bungalov s rozlahlou záhradou, kvetmi posadenými na prednej časti záhrady a starou praskajúcou strechou. Keď sa otočil, uvidel pred sebou dve svetlá a počul trúbiaci zvuk. Bol to nákladný kamión. Ján bol neopatrením v protismere, čo si všimol príliš neskoro. Stihol mierne zatočiť, tým zmiernil náraz. Čelnej zrážke sa už zabrániť nedalo. Jána aj s autom odhodilo na niekoľko desiatok metrov. Auto sa kotúľalo. Zaskočený a vystrašený kamionista sa snažil zachrániť si život. Nič sa mu nestalo, pretože stihol včas reagovať, no bol zdesený, keď v zmätku sledoval, ako sa Jánovo auto kotúľa ako ceruzka po lavici a nekompromisne sa ničí. Šofér kamiónu, trasúc sa, vybehol na cestu, na ktorej ležali tisícky črepín. Zazrel z rozbitého auta vyčnievajúcu krvavú ruku. So strachom a opatrnými krokmi podišiel k

autu. Uvidel mladého čiernovlasého muža, ktorý nereagoval na jeho výkriky. Kričal o pomoc, no o takomto čase všetci spali. Všimol si, že muž je v aute zaseknutý, no nedokázal mu byť nápomocný. Vybral z vrečka mobil.

„Haló. Prosím vás, pomôžte mi. Nebola to moja chyba, nemôžem nič urobiť, mám zviazané ruky,“ rýchlo kričal do telefónu.

„Pane, kto ste? Čo sa stalo?“

„Ja som kamionista. Je tu ranený muž, išiel veľmi rýchlo a havaroval. Nachádzam sa v Revúcej, na ulici Ludovíta Štúra. Dostavte sa sem prosím čo najskôr, nereaguje na moje výkriky, prosím vás!“

„Rozumiem, ostaňte na mieste, ak môžete, tak postihnutému pomôžte, pokiaľ neprídeme.“

Zložil mobil. Na Revúcu doľahla ranná rosa. Zvláštny ťažký vzduch znepríjemňoval dýchanie obyvateľov mesta. Len málo slnečných lúčov prechádzalo cez pospolitú oblasť. Studený dážď hral na jednu strunu so zbesilým vetrom.

Ján bol na pohotovosti v ťažkom stave. Zlomil si nohu a takmer vykrvácal. Črepiny skla mu takmer podrezali tepnu, chýbalo niekoľko milimetrov. Stratil veľa krvi, a preto lekári zháňali darcov.

Okolo štvrtej hodiny sa bledý Ján zobudil z nostalgického spánku, v ktorom ho sprevádzali nočné mory. Porozhliadal sa okolo seba. Uvidel stuhnutého mŕtvolne bledého starčeka s plešinou pozerajúceho von cez okno. Ján naňho hľadel zdesene. Zamyslel sa, zatvoril oči a predstavoval si seba takto ležiaceho o štyridsať rokov márne čakajúc na nejakú návštevu. Vyšli mu slzy a uplakany sa otočil od starčeka na druhú stranu izby. Nezniesol ten pohľad, navyše sa podobal na jeho otca, ktorého doteraz nenávidel, no uvedomil si, že stratil svoju poslednú rodinu. Iracionálne, aj bez viny si vyčítal, že sa k otcovi nesprával lepšie. No ako sa správať k niekomu lepšie, kto pravidelne bije vašu mamu a o vás sa nezaujíma? Jeho otec ho síce veľmi ľúbil, ale dozaista nebol príkladným otcom. Nevedel, ako sa postarať o vlastné dieťa. Ale na druhej strane, každý z nás si zaslúži druhú šancu. Starček sa v jednej chvíli ozval s tenučkým hlasom.

„Viem, kto ste a prečo ste tu,“ pozrel sa na Jána. Ján sa neožýval a preto starček pokračoval.

„Váš otec, nežný Biderman, ako ho tu v Revúcej volali slečny a dámy, ktoré mu podľahli pre jeho džentlmenské správanie a horu peňazí, o ktoré bolo mimoriadne postarané v seychellských bankách. Ten muž, ktorý rozbil mnoho vzťahov, ten, ktorý stále hľadel len sám na seba, ten, ktorého závisť nepoznala hraníc, si nezaslúži vaše vyronené slzy.“ Bez akejkoľvek hanby a slušnosti starček nadával na Jánovho otca.

„Vy nič neviete, neviete, ako to bolo, ste hlupák!“ kričal Ján.

Vystrašená sestrička vošla do izby a zbadala kričiaciho Jána.

„Pán doktor, pán doktor!“ volala. Ten vošiel do izby v napätej situácii a ihneď reagoval.

„Čo to má znamenať, čo sa to tu deje?! Dajte prosím pánovi Poledníkovi liek na upokojenie, nech ho užije a potom ma informujte o jeho stave.“

„Rozumiem, pán doktor,“ zakývala hlavou.

„A vy pán Gruger, dúfam, že ste v poriadku a nevystrašili ste sa. Ak budete žiadať novú izbu, s radosťou vám vyhoviem.“

„Ale to nebude potrebné, ďakujem.“

Doktor odišiel.

O pár hodín sa Ján znovu zobudil zo spánku pre trblietavé svetlo, ktoré mu nepríjemne páliło oči. Bola neskorá noc. Dvere do izby boli mierne pootvorené. Ján sa

pozrel do dlhej chodby, na ktorej konci bolo trblietavé svetlo, ktoré ho zobudilo. Sadol si na pred ním stojaci vozík a pomaly sa k svetlu približoval. Zdalo sa mu krásne a nežné. Stále bolo jasnejšie. Keď bol v bezprostrednej blízkosti, prehovoril k nemu neznámy, no veľmi príjemný hlas.

„Pokoľ Ti, Ján.“

Ján sa čudoval, no cítil, že hlas, ktorý sa k nemu prihovoral, nie je len tak obyčajný.

„Kto ste?!“

„Ja som ten, ktorý som.“

Jánovi sa v tej chvíli zjavil krásny anjel, ktorý sa vynoril ako príznak z tmy. Mal dlhé biele vlasy a na sebe snehovo biele rúcho.

„Bože, vráť mi otca, vráť mi mamu!“

Zašepkal so slzami v očiach zarmútený a nešťastný Ján.

„Tvoj otec je pri tebe, navždy pri tebe, rovnako ako matka. Večný pokoj drahé dieťa, ži s pokorou a láskou.“

Anjel sa stratil. Všade bola len čierna tma a hrobové ticho.

Ján nachvíľu zavrel oči. Potom ich otvoril a zobudil sa na posteli v jeho byte na tenučký hlas. Pred jeho posteľou stál jeho otec, ktorý sa ho spýtal: „Ján, prepáč, nechal si u mňa omylom kľúče. Prišiel som Ťa pozrieť, už sme sa dlho nevideli. Mal si zrejme nočnú moru, lebo si kričal zo sna. Teraz si už v poriadku, vyspi sa, určite si unavený. Ja už pôjdem.“

Jozef sa krivajúco vybral k vchodovým dverám. Keď bol pri dverách, smutne sa pozrel na Jána a potom za sebou zabuchol dvere. Ján sa však rozbehol z posteľe a svojho otca zastavil.

„Otec, nechod!“

Jozef sa neveriac tomu výkriku opatrne otočil k Jánovi.

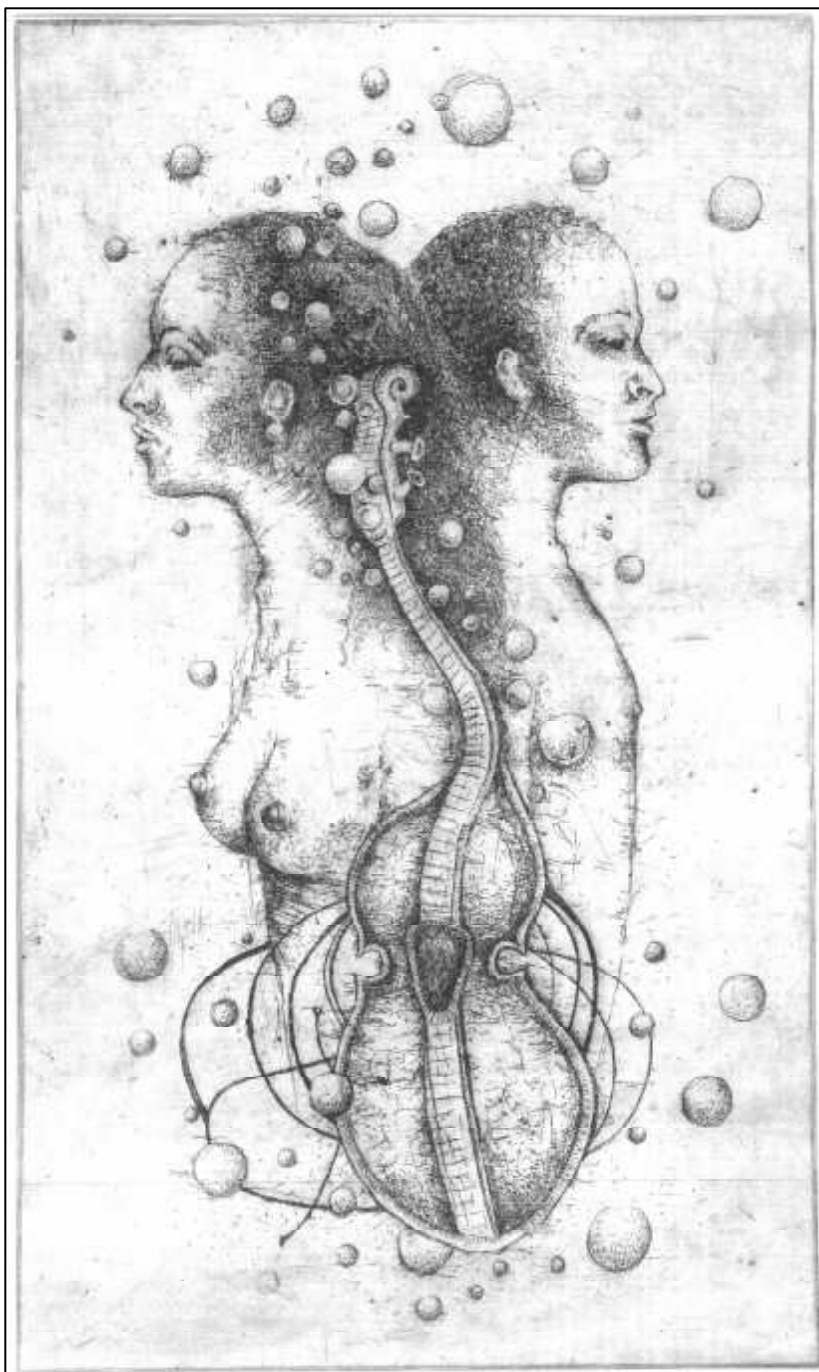
„Si pre mňa dôležitý, už mám iba teba!“

Ján nie veľmi presvedčivými krokmi pristúpil k otcovi a objal ho.

„Už neodídeš?“

„Synak, už nikdy!“

Susedia Jána cez kľúčovú dierku zvedavo sledovali príjemnú situáciu a tiež boli potešení, že spor medzi ocom a synom sa konečne vyriešil.

Veronika Labdíkova

Barbora Baďurová *Električka číslo 5*

Prvého mája presne o 19:51 hod. zastala v tuneli pod Bratislavským hradom električka číslo 5. Nebolo to nič nezvyčajné, zastaviť s električkou v tuneli. Toto zastavenie bolo výnimočné pre toho, koho električka číslo 5 viezla. V úplnom tichu, v zastavenom momente, sedeli tri trápiace sa mysle. Mladé dievča so zlomeným srdcom, chlapec, ktorý dospel príliš skoro a žena, ktorej sa život rozkladal pred očami. Tri mysle, ktoré stáli v tuneli a zúfalo si želali nájsť cestu von.

Prvý príbeh

Ležala v jeho lone, nohy vyložené na lavičke. Ach, ako len ten Trenčín milovala. Z tohto miesta mohla vidieť všetko – hrad, týčiaci sa nad celým mestom ako dobrácky obor, lúče slnka presvitajúce cez koruny stromov, Trenčanov, ktorí sa na svojej ceste za povinnosťami rozhodli spríjemniť si deň prechádzkou cez park. Diverzita ľudí ju vždy fascinovala.

„Nie je to úžasné?“ spýtala sa svojho priateľa.

„Čo?“

„Všetko. Všetko naokolo. Pozri sa na tých ľudí. Každý z nich je iný, jedinečný a nielen teraz, ale v celom čase a priestore.“

Stále sa tváril nechápavo, a tak pokračovala: „Kedysi, miliardy rokov dozadu, vybuchla hviezda. A jej časti, všetky atómy, ktoré zostali po výbuchu, putovali stovky svetelných rokov a zoskupovali sa, znova sa rozpadali a skúšali vytvoriť formáciu, ktorá by bola schopná nasledovať určité vzorce a vytvárať zložitejšie formácie. Až sa im to raz podarilo, a tak vznikol život, všetko okolo nás. Tie atómy sa zoskupili, kedysi dávno, v srdci vybuchúcej hviezdy a vytvorili mňa, teba, ľudí. Už nikdy nikto nebude rovnaký. Tie formácie sa nikdy nebudú opakovať. Nie je to dokonalé?“

Dávalo jej to perfektný zmysel, no on sa usmial len napoly.

„Je to super,“ prikývol a vytiahol mobil, aby skontroloval svoj Facebook.

Keď sa nad tým zamýšľala späťne, toto bol jeden z momentov, kedy sa rozhodla ukončiť svoj vzťah. Odkedy odišla dokončiť strednú školu do Bratislavy a opustila svoje rodné mesto a svojho priateľa, ich vzťah sa zmenil. Jej život sa zmenil. Zrazu tu boli dva svety, obidva úžasné a plné možností, ale s pribúdajúcimi mesiacmi bolo čoraz ťažšie udržať oba pri sebe. Bez ohľadu na to, čo robila, tie dva svety sa od seba odďaľovali čoraz viac a viac a keď stála jednou nohou v minulosti a druhou v budúcnosti, tak si kazila prítomnosť. Už dlho vedela, že jedného dňa sa bude musieť rozhodnúť a skočiť.

Správu o rozchode nezobral dobre. *Neočakávané*, pomyslela si ironicky, no pre zachovanie dobrých vzťahov sa snažila vydolovať každú smietku trpezlivosti, ktorú v sebe dokázala nájsť. Pravda bola taká, že by najradšej rýchlo sadla na Rýchlik 608 a zostala v hlavnom meste na dobu neurčitú.

„Prečo?“ spýtal sa zronene. Potlačila povzdych.

„Pretože už sa to takto nedá.“

Nechcela mu hovoriť všetky tie klasické frázy o tom, ako to nebola jeho chyba. Bola to jeho chyba, rovnako ako jej. Na vzťah sú vždy dvaja a dvaja aj môžu za jeho koniec. Uchýlila sa k jedinej veci, na ktorú sa mohla vždy spoľahnúť. Uchýlila sa k vede.

„Som ako Schrödingerova mačka. Vieš, tá mačka, ktorá je zatvorená v krabici s rádioaktívnym prvkom, ktorý ju môže, ale nemusí zabiť. Schrödinger mal teóriu, že kým neotvorí krabicu a nepozrie sa dnu, mačka je naraz živá aj mŕtva. Nevie, ako to teraz cítim a nechcem otvoriť krabicu a zistiť, akou cestou mám ísť, ale nemôžem ani ďalej takto existovať. Kým som napoly mŕtva, znamená to aj, že iba napoly žijem.”

Prvého mája bola vonku s priateľmi, ale väčšinu času sa nezapájala do konverzácie, pretože sa pozerala na zamilované dvojice, ktoré poznala. Poznala ich históriu a rozmýšľala nad vzťahmi. Ako sú niektoré úprimné a otvorené a bláznivé. A iné temné, s kopou tajomstiev a prekážok, ktoré boli prekonané za cenu veľkej bolesti. Každý jeden vzťah – tak ako každý jeden človek – bol iný. Jedinečný. No všetky mali niečo spoločné. Vytrvalosť. Silu. Vieru. Potrebu ľudského druhu nájsť perfektnú kombináciu dvoch ľudí, ktorí sa navzájom podržia, keď príde čas skočiť do neznáma.

A keď električka číslo 5 zastala v tuneli a všetko stíchlo, rozmýšľala nad tým, či spravila správne rozhodnutie, keď sa rozhodla skočiť sama.

Druhý príbeh

Rukami zvieral zábradlie na nadchode pri Kapucínskej ulici a pozeral sa na siluetu Ufa na moste SNP v diaľke. Ako posledné miesto, ktoré v tomto živote uvidí... No, mohlo to byť aj horšie. Tak veľmi čakal na túto chvíľu a teraz sa nedokázal prehupnúť cez zábradlie.

Možno sa mal predsa len opiť, lenže a) nikdy nepil a nevedel, ako na to a b) akokoľvek kruté to bolo, nechcel, aby si jeho otec myslel, že to bola nehoda. Chcel, aby vedel, ako veľmi ho zničil, keď odchádzal na celé dni preč a nechával ho doma iba s alkoholickou matkou. A matka iba kričala a škriabala si tvár, až kým jej na nej nezostávali plytké ryhy. V tých vzácných momentoch, keď bola príliš unavená na to, aby kričala, to nebolo o nič lepšie. Sedela pri kuchynskom stole a rozprávala sa so svojimi duchmi.

Všetkých ich poznal po mene. Duchov. Predstavila mu ich, keď bol ešte malý chlapec. Musel sa s nimi hrať. Rád by povedal, že si to nepamätal, alebo že to v detstve bral ako normálnu vec. Lenže jeho matka, ktorá preňho mala byť oporou, ho už vtedy desila k smrti. Rád by povedal, že sa o ňu sociálne služby alebo nemocnica postarali, že to niekto riešil, no bolo by to klamstvo. Nemohol odísť. Nemohol sa brániť. Ako sa mal koniec koncov brániť proti ničomu, čo nikto iný okrem jeho mamy nevidel?

Teraz, keď bol naozaj blízko smrti, sa prvýkrát v živote nebál. Chcel cítiť nenávisť voči svojej matke. A otcovi a zvyšku rodiny a ľuďom, ktorí sa skoro priblížili k tomu, aby sa z nich stali jeho priatelia. Chcel ich nenávidieť za to, že na všetko vždy musel byť sám. Chcel pretrhnúť putá a odísť, lenže... ako? Stále dookola ospravedľňoval ich činy, stále dookola prichádzal vo svojej hlave s rozumnými vysvetleniami. A aj keď boli pritiahnuté za vlasy, držal sa ich ako o život, pretože sa bál, čo by sa stalo, keby sa musel pustiť. Ako mal nájsť cestu z tohto bludiska? To, čo sa chystal spraviť, mu pripadalo ako najrozumnejšie riešenie. Jeho riešenie. Jeho rozhodnutie. Konečne, po takmer dvadsiatich rokoch svojho života, by mohol byť zodpovedný sám za seba. Postupne sa stmievalo, ale ľudí okolo neho bolo stále priveľa. *Nevadí*, pomyslel si, *ak budem dostatočne rýchly, nikto nestihne zareagovať.*

Vedel, že nejakému šoférovi tam dole zničí život. Ale prečo by ho to malo trápiť? Prečo by sa on, práve on, mal trápiť pre nejakého šoféra? Po tom, čo mu bolo toľkokrát ublížené? Po tom, čo musel svojej matke utierať krv z líc a z nechtov a musel ju upokojsť? Po tých prebdetých nociach, keď ho otec nechal samého doma a

ona mala záchvaty a on prišiel do spálne v pyžame, ktoré mu bolo prikrátke, s plyšovým mackom v ruke a myslel si, že jeho mama umiera? Že si ju konečne berú duchovia, s ktorými sa stále rozprávala? Po tom, čo ju musel presvedčať, že je naozaj jej syn vždy, keď vchádzal do jej izby?

Pristihol sa, ako sťažka dýcha. Rukami zvieral zábradlie ešte pevnejšie, ak to bolo vôbec možné. Hánky mal od námahy takmer biele. No po chvíli na svoje prekvapenie zistil, že sa mu tep spomaľuje, a svaly povoluju a hnev, ktorý v sebe dusil odvtedy, čo dokázal chápať zdravotný stav svojej mamy, sa z neho vyplavuje. Vyplavoval sa ako jed, ktorý ho škrtil dlhé roky a on ho s radosťou nechal ísť. Do mysle sa mu pretlačila spomienka, o ktorej ani nevedel, že existuje. Ten jedenkrát, keď bola jeho mama triezva a nemala abstinénčné záchvaty. Keď si spomenula, ako sa jej syn volá a prvykrát nehovorila s duchmi, ale so živým človekom.

Uvedomil si, že jeho matka v určitom slova zmysle nebola horšia ako iní. Všetci totižto nosíme svojich duchov neustále so sebou, či už ich ukazujeme svetu alebo nie. Pustil sa zábradlia a rozbehol sa k električke, ktorá práve prichádzala na zastávku. Akokoľvek svojou mamou opovrhoval a bál sa jej, akokoľvek nechcel zažiť ani jeden ďalší deň v jej prítomnosti, nechcel byť ani ďalším duchom v jej zbierke.

Keď električka číslo 5 zastala v tuneli a všetko stíchlo, rozmýšľal nad vecami, ktoré neboli až tak hrozné. Ako napríklad hudba. Ďakoval za hudbu. A keď už bol pri tom, ďakoval za ľudí, ktorí ju vydávali a vytvárali. Ďakoval za ľudí, ktorí ju počúvali. A ešte za dobré počasie. Ďakoval za slnko. Ďakoval za jedlo, ktoré ho doma čakalo a ďakoval si za to, že si skôr v ten deň predsa len navaril aj na večeru, pretože umieral od hladu. Ďakoval za strechu nad hlavou, akokoľvek zlá bola. Ďakoval za precitnutie, vďaka ktorému neskočil. A predovšetkým ďakoval za schopnosť, ktorá bola nadelená ľudskému druhu, pretože bola nevyhnutná pre jeho prežitie. Schopnosť odpúšťať.

Tretí príbeh

Pozerala sa na pohár whisky pred sebou a uvažovala, či sa naozaj chce pozrieť aj na jeho dno. Potom presunula zrak na neodbalenú krabičku cigariet, ktoré si práve kúpila. Nachádzala sa v prvom bare, ktorý mala po ceste zo zastávky, na ktorej vystúpila, pretože sa už dlhšie nemohla viezť. Potrebovala si zapáliť. A vypiť. Zničiť svoje bunky tak, že by ich ani vlastné materské bunky nespoznali. Potrebovala mať znova pocit, že nemusí chodiť po špičkách v už aj tak rozbitom porceláne.

Keď pred pol hodinou narýchlo odišla z domu, nechala tam svoju šestnástročnú dcéru úplne samu. Až po tom, čo sa pohádali ako psy.

Opatrne chytila balíček cigariet a odbalila z neho priesvitnú fóliu.

Kričali po sebe a jej dcéra plakala, ale boli to slzy hnevu, ktoré ich obe donútili kričať ešte viac.

Vytiahla ľahkú Marlboroku a zamyslene ju otáčala v prstoch.

Jej dcéra jej vykričala hrozné veci, ale facku jej strelila, až keď spomenula otca. Potom sa vyrútila z domu a sadla na prvú električku, čo išla okolo.

Zapálila si. Prvé vdýchnutie cigaretového dymu bolo ako prísun vzduchu po dlhej dobe strávenej pod vodou. A dobre nechutné zároveň.

Prvá facka, ktorú jej v živote strelila.

Nefajčila od strednej. Odkedy spoznala svojho muža, ktorý fajčenie a alkohol neschvaľoval. Vravil, že zdravá životospráva vedie k dlhému a úspešnému životu. Napriek tomu sa rozhodol zabaliť to na rakovinu pľúc v štyridsaťpäťke. Iróniou osudu bolo, že ich dcéra si začala koledovať o cirhózu pečene tesne po zistení jeho diagnózy.

O pár mesiacov neskôr začala domov chodiť zafajčená. Nezáležalo na tom, ako doma všetci zdravo žili. Nezáležalo na množstve šalátov a zeleninových štiav, ktoré do svojej dcéry aj manžela tlačila. Jeden zomieral a druhá zrejme žila len so zámerom zomrieť

Pomyslela si na tie reči, ako tragické udalosti rodinu vždy zblížia a chopila sa svojej whisky. Jej dcéra bola od otcovej smrti splodencom samotného Háda. Chodila domov opitá a neustále si koledovala o policajný zápis alebo návštevu nemocnice. Kde spravila chybu? Kde sa sekla, že jej výchova letela von oknom? Niekedy, keď ju počula prísť domov o druhej ráno, mala chuť... Mala chuť tváriť sa, že spí a nechať ju odkázanú samu na seba. Lenže jej materinské inštinkty a pocit viny ju vždy vyhnali z postele. Čo ju dnes vyhnalo z domu, to netušila.

Bože, ako si tú cigaretu užívala. Užívala si, že mohla voľne ničiť svoje pľúca, že sa mohla vyslobodiť z prísnych pravidiel, ktoré sama nastolila. Konečne mohla prestať šepkať a chodiť po špičkách. Mohla byť hnusný pokrytec a mať na to právo. Mohla kričať a hnevať sa a vyčítať im to. Vyčítať celému svetu, čo sa jej prihodilo. Milovala svojho muža a stratila ho. Milovala svoju dcéru, ale nedokázala jej zabrániť v pokusoch o samovraždu. Ani sebe.

Čo iné jej zostávalo než kričať? V seba deštrukcii bola zvláštna úlava. Ako keď konečne nakričíte na človeka, ktorého ste trpezlivo, ale nasilu znášali dlhé mesiace. Neskôr budete musieť čeliť následkom, ale za ten niekoľko sekundový pocit to rozhodne stojí.

Zrazu to pochopila, zaplatila a vybehla z baru. Nastúpila na električku číslo 5, na električku domov. Dnes to bol presne rok, čo jej muž zomrel. A dnes bol takisto deň, v ktorý by mala prestať smútiť nad minulosťou a riešiť budúcnosť. Riešiť svoj vzťah s dcérou. Riešiť svoj život. Dnes bol deň ako každý iný, len o trošku lepší na pohnutie sa vpred.

Keď električka číslo 5 zastala v tuneli, rozmyšľala nad tým, ako príde domov, ospravedlní sa dcére a dlho ju bude držať v náručí. Rozmyšľala nad tým, ako jej spraví horúcu čokoládu a porozpráva sa s ňou. A dúfala, že jej dcéra bude ochotná odpovedať.

Jeden z pozoruhodných momentov je zastavenie električky v tuneli pod Bratislavským hradom. Aj keď je vonku deň, v tuneli je stále tma, cez okná vidno len vlhké kamenné steny a celý svet stojí. Cestná premávka zmizne, hukot elektriny nad hlavami cestujúcich utíchne a oni utíchnu s ním. Počut iba občasné šuchot tašky. Klopnutie topánky na podlahe. Náhodný povzdych. Dva vozne plné cestujúcich, ich životy zastavené v jednom krátkom tuneli. A vesmír sa pozerá so zatajeným dychom, v očakávaní. Zostanú tam zaseknutí naveky, alebo sa pohnú vpred? Ľudia majú nepríjemný zvyk zostávať v tuneloch a čakať, že vlhké kamenné steny sa z ničoho nič otvoria. Niektorí len sledujú svetlo na konci a polemizujú nad tým, prečo je tak ťažké sa k nemu dostať. Niektorí tam zostávajú zo strachu z toho, čo by mohli nájsť vonku. Ľudia totižto často nie sú v poriadku a schovávajú sa preto v tme.

Potom naskočí prúd, električkou trhne vpred a vyjde na denné svetlo. Svet sa znova točí, fyzikálne zákony fungujú a životy pokračujú ďalej. Dvojmínútové zdieľané ticho, počas ktorého si všetci dovolili myslieť na to, čo ich čakalo na dennom svetle, zostane naveky tajomstvom. A všetko bude v poriadku, pretože či už chceme alebo nie, to je smer, ktorým sa svet točí. Ak náhodou na chvíľu nezastane.

Dominika Chrastová
A niekto sa dotkol klávesov...

„Michaela, priprav sa,“ osloví ma niekto za mojím chrbtom a položí mi ruku na plece.

Zvrtnem sa. Opätujem učiteľov prenikavý pohľad. Hľadá na mne príznaky stresu? Rýchlo sa odvrátim a sťažka si povzdychnem.

Stojím za oponou a čakám, kedy dohrá súťažiaca predo mnou. Učiteľ si zrejme pomyslí to isté, čo ja. Dievča sa pomýlilo, a tak zmarilo svoje šance na víťazstvo. Zato moje šance na prvenstvo nezadržateľne stúpajú. A učiteľove očakávania odo mňa tiež.

Rozbolí ma žalúdok. Na vine nie je tréma. Tú som nepocítila už celé mesiace. Pravou príčinou je moja nechúť vystúpiť na pódium a odohrať skladbu nacvičovanú dlhé týždne tak, ako mi to učiteľ kládol na srdce.

Keď som mala sedem rokov, rodičia ma prihlásili do umeleckej školy. Mama snívala o tom, že zo mňa bude slávna klaviristka a dosiahnem tak to, čoho sa ona musela pre rodinu vzdať. Nástroj som si veľmi rýchlo obľúbila. Dodnes si pamätám, ako som prvýkrát položila svoje detské prsty na klávesy, a hoci boli noty vtedy pre mňa ešte neznáme, pocítila som, že klavír sa stane neoddeliteľnou súčasťou môjho života. Hraním som bola posadnutá, a to sa prejavovalo aj na mojich výkonoch. Učiteľ si ma obľúbil a ako sám hovoril, s takým zápalom pre hru sa nestretol už dlhé roky. Rodičom tvrdil, že mám nesmierny talent a vidí vo mne obrovský potenciál.

Doma som často hrávala pred rodičmi s túžbou počuť slová chvály aj od nich. Ale môj sen sa nikdy úplne nesplnil. Vždy, keď som dohrala, otec mi zatlieskal. Mama, skúsená klaviristka, mi začala vyčítať chyby. Vždy som si ju so stiahnutým hrdlom a slzami na krajíčku vypočula. Potom som v tichosti odišla a zavrela sa do izby. Sľúbila som si, že svojimi výkonmi prinútim mamu, aby bola na mňa hrdá. Zatienim jej úspechy z mladosti vlastnými, ktoré budú oveľa významnejšie.

A tak sa to začalo. Prvú súťaž som nevyhrala. Ale štvrté miesto predsa len vykúzlilo na maminej tvári úsmev. Druhá súťaž sa mi nevydarila. No od tretej som už žala úspech za úspechom. Po čase som si na to zvykla. Ani rodičom sa už nezdali moje vystúpenia také vzácne. Práca ich nakoniec odsunula do úzadia.

Dnes v hľadisku opäť nesedí ani jeden z nich. Na celoštátnej súťaži *Zlatý klavír*, ktorej víťaz postúpi na medzinárodné kolo do Viedne. Už to, že som v najlepšej osmičke, je pre mňa rozhodne veľký úspech. Mame sa nikdy nepodarilo prebojovať do podobnej súťaže. Myslela som si, že keď sa to podarí mne, budem sa tešiť. Napokon z toho ale nemám pocity, aké som očakávala.

Dievča dohrá, krátko sa ukloní a s výdychom sa poberie za oponu. Na pódium vyjde moderátor súťaže. Nastala moja chvíľa. Učiteľovi venujem sebaistý úsmev. Na poslednú chvíľu mi chce zaželať veľa šťastia, no jeho hlas zanikne v reči moderátora: „... a teraz, prosím, privítajte siedmu súťažiaca, Michaelu Zvolenskú!“

Vykročím spoza opony a za potlesku hľadiska sa usadím. Dopadne na mňa žiarivé svetlo reflektoru. Len ja a klavír. Na ničom inom teraz nezáleží, nahováram si v duchu. Na moment zatvorím oči, zhlboka sa nadýchnem. Upriamim pozornosť na klávesy. Začnem hrať. Úvodom skladby prechádzam s ľahkosťou, tóny pod mojimi prstami znejú bezchybne. Mysľou mi ako krátky film prebehne predstava, že sedím na lúke zaliatej slnkom. Otec odtrhne margarétku a zamilovane ju podá mame. Nad ich láskou sa pousmejem. Všetko na prvý pohľad vyzerá dokonale. Tempo skladby sa

však začína meniť. Nebo nad lúkou sa ako javisko zatahne ťažkými sivými závesmi. Prichádza búrka. Hromy otriasajú výplodom mojej fantázie. Pocit istoty vo mne pretínajú blesky. Prečo som vlastne tu? Nechcem celý život stráviť za klavírom, tak prečo sa tak veľmi snažím? Obraz mamy v mojej myslí sa na mňa zamračí. V duchu si hovorím: „Nevymýšľaj hlúposti. Sústreď sa na hru.“

„Nie!“ túžim skríknuť. Sálou ale naďalej znie moja precízna hra. Otec sa na mňa chlácholivo usmeje. „Počúvni mamu. Nezahadzuj svoje úsilie teraz, po toľkých rokoch driny.“

Zamyslím sa nad jeho slovami. Možno má pravdu. Aký by mal potom môj život zmysel? Klavír som vždy považovala za jeho súčasť. Bol pre mňa na prvom mieste. Lenže nie preto, žeby ma robil šťastnou. Dúfala som, že šťastie nájdem v maminých pochvalách. Na um mi zídu verše jednej básne: *A niekto sa dotkol klávesov a nenašiel v tej hudbe okrem hudby vôbec nič.* Tieto slová ma presne vystihujú. Nevidím dôvod, prečo by som mala pokračovať v prežívaní sna niekoho iného. Nestojí mi to za námahu.

Nechcem si ale urobiť hanbu. Rozlúčim sa s rodičmi a predstavím si láskavú tvár učiteľa pokrytú vráskami. Pre neho dohrám skladbu až do konca. Bravúrne zakončím svoje vystúpenie. Je po všetkom. Svoju úlohu som zvládla. Už však žiadnu ďalšiu neprijmem. Hlboko sa pokloním divákovi i porote a poberiem sa do zákulisia. Kráčam neisto. Aký krátky okamih stačil na to, aby som prehodnotila svoj život! Aj keď pravdou je, že moja vášeň ku klavíru sa vytratila už dávnejšie.

Nastupuje posledná súťažiaca. V duchu jej zaželám veľa šťastia. Nevadilo by mi, keby bola lepšia než ja. V tejto chvíli som totiž veľkým adeptom na víťaza.

„Bola si najlepšia! Suverénne najlepšia!“ potvrdí mi v zákulisí učiteľ moje úvahy. Vystúpa ma a nešetří pritom chválou. „Prvenstvo je tvoje,“ ubezpečí ma nakoniec s pýchou v očiach.

Nešťastne sklopím zrak: „Netešme sa vopred. Posledná súťažiaca ešte môže zamiešať karty,“ poviem s potláčanou nádejou v hlase, aj keď nečakám od dievčata zázraky. Aká som len prekvapená, keď začujem úvod poslednej skladby! Patrí medzi moje najobľúbenejšie. Nechávam sa pohltiť nežnou melódiou.

Dievča precítené zahrá každý jeden tón. Zo srdca, jemne a s neskonalou precíznosťou. Dokáže vnieť do sonáty presne tú zmes emócií, ktorú si vyžaduje. Raz klavír pod jej vedením žalostne plače, inokedy zasa prenikavo a nezastaviteľne buráca. Vtom si uvedomím, čo mne pri hraní chýba. Schopnosť precítiť skladbu.

Zaznie posledný tón. Potlesk nemá konca. S obdivom sa k nemu pripájam. Žena v prednom rade sa na dievča láskavo usmeje. V lúči reflektora vidím, ako si náhle utrie slzy. Nepochybujem, že sú to úprimné kvapôčky dojatia a hrdosti. Dievčatu závidím jej šťastie. Pošle mame vzdušný bozk. Ona jej ho srdečne vráti.

Možno mi predsa len vyfúkne víťazstvo. Potajme v to dúfam. Trvá dlho, kým potlesk napokon utíchne a dievča sa zjaví v zákulisí. Ostatní súťažiaci zdvihnú zrak a vzápätí sa opäť ponoria do vlastných úvah. Učitelia medzi sebou debatujú v kúte miestnosti. Dievča sa posadí vedľa mňa.

„Bola si skvelá,“ ubezpečím ju s úsmevom.

Zatvári sa skromne. „Tvoje vystúpenie bolo tiež bezchybné.“

„V prvom rade sedí tvoja mama, však?“ spýtam sa bez okolkov.

„Áno, to je ona,“ odvetí s láskavým výrazom. „Predstav si, dnes precestovala vyše dvesto kilometrov, len aby ma videla hrať.“

Pichne ma pri srdci. Sťažka prehltnem. „Určite je na teba veľmi pyšná. To, čo si dnes predviedla, bolo obdivuhodné.“

Dievča sa mierne začervená.

„Je úžasné počuť niečo také práve od teba. Máš za sebou toľko úspechov, vyhrala si toľko súťaží... Chcela by som byť ako ty.“

„A ja zas ako ty,“ vyletí zo mňa. Prekvapene nadvihne obočie. „Tak úchvatne vieš precítiť náladu skladby, že si bez väčšej námahy podmaníš celé publikum,“ vysvetľujem jej zasnene. „A navyše, tvoja mama ťa podporuje z prvého radu, zatiaľ čo tá moja tu nie je a na tom, že ju túžim mať po svojom boku, jej nezáleží,“ trpko sa dievčaťu zverím so svojím trápením.

Ostane mierne zaskočená. „Tak to určite nie je,“ riekne váhavo.

„Ale áno, je. A pritom na klavíri hrám len preto, lebo to ona chcela. Nikdy sa ma nespýtala, či ma to baví, ani či v tom chcem pokračovať. Má jasnú predstavu, ako dosiahnem úspech, ktorý jej preklzol pomedzi prsty, lebo si vybrala namiesto kariéry rodinu.“

Dievčaťu chvíľu trvá, kým spracuje moju farchu problémov. Nečakala, aká búrka pocitov sa vo mne môže odohrávať. Napokon prehovorí: „Možno len nevie...“

„Nevie čo?“ vybuchnem.

„Povedala si už niekedy svojej mame, ako sa cítiš? Opísala si jej svoje vlastné predstavy o živote, alebo si len mlčala, dúfajúc, že na to príde sama?“ spýtala sa ma naliehavým tónom.

Jej slová ma zasiahnu. Prekukla ma. Nikdy som nenašla dost odvahy na otvorený rozhovor s mamou. Mal by ale nejaký účinok?

„Nie, neurobila som to. No aj tak by to nemalo žiadny zmysel,“ vyjadrím svoje myšlienky nahlas. „Pretože aj tak by sa snažila presadiť si svoje.“

„Tým si nikdy nebudeš môcť byť istá, ak to nevyskúšaš,“ kladie mi dievča na srdce. „Tu je moja rada: zdôver sa jej a uvidíš.“

„Prečo mi dávaš také hlúpe rady?“ oborím sa na ňu. „Nepchaj nos do toho, do čoho ťa nič nie je.“

„Sama si sa mi zdôverila,“ prehovorí placho. „Ale ako chceš.“ Vstane a zamieri k dverám miestnosti. Naposledy sa na mňa pozrie a odíde preč skôr, než stihnem svoju reakciu napraviť.

Čo to do mňa vošlo? Zahanbene sklopím zrak. Viem, že som sa nezachovala správne. To ja som bola hlúpa. Svojou zafatosťou a tvrdohlavosťou som odohrala od seba celkom milé dievča. A navyše, čo ak jej rada nie je až taká zlá? Ako by asi zareagovala mama, keby som sa jej zverila s tým, čo ma trápi? Naozaj by ju to nezaujímalo?

Vtom sa otvoria dvere a vstúpi moderátor: „O chvíľu sa začne vyhodnotenie. Poďte, prosím, so mnou na pódium.“

Spolu s ostatnými súťažiacimi ho nasledujem. Na pódium prichádzame v poradí, v akom sme vystupovali. Medzi divákmi panuje šum. Už teraz sa snažia uhádnuť, kto z nás je víťazom.

„Dámy a páni, nastal čas vyhodnotiť celú súťaž. Kto získa ocenenie Zlatý klavír a zabezpečí si postup do medzinárodného kola vo Viedni? Víťazom sa môže stať len jeden. Kto to bude, nám prezradí predseda poroty.“

Úvodné slová vnímam len na pol ucha, ich obsah je na každej súťaži v podstate rovnaký. Náhle ale porotca povie niečo, čím si pritiahne moju pozornosť.

„Tento rok nastala neobvyklá situácia...“

Teraz začínam byť nervózna už aj ja.

„Začneme tretím miestom,“ zahľadí sa do výsledkovej listiny. „Ako tretí skončil Adam Trubár!“ Chlapec urobí so šťastným úsmevom na perách krok vpred

a prevezme si ceny. Silno mu tleskam spolu s ostatnými. Na jeho vystúpenie si spomínam, umiestnenie v najlepšej trojke si zaslúžil.

„A teraz prichádza na rad to, na čo už všetci netrpezlivo čakáme. Ako som už spomínal, tento rok nastala nezvyčajná situácia.“ Celú sálu zachváti napätie. „S porotou sme sa nevedeli jednohlasne zhodnúť na mene víťaza, preto máme dve prvé miesta.“

Toto vyhlásenie ma zaskočí. Zatajím dych.

„Prvé miesto obsadili Michaela Zvolenská a Vanesa Sabová!“

Hľadisko vybuchne potleskom. Ja si spokojne vydýchnem. Toto nezvyčajné rozhodnutie mi prišlo vhod. Nesklamala som učiteľa a Vanesa prežíva svoj najväčší úspech. Tak sa teda to dievča volá! Nadšene poskakuje na mieste a nafahuje ruky maminým smerom. Do očí sa jej tisnú slzy šťastia. Pristúpim k Vanese a pevne ju objímam.

„Prepáč mi. Mala si vo všetkom pravdu. Počúvnm tvoju radu,“ zašepkám jej do ucha, mysliac každé jedno slovo úprimne.

„Dievčatá, gratulujem vám obom k skvelým výkonom, ktoré ste dnes predviedli.“ Mám tušenie, že za týmto bude nasledovať nejaké ale. Nemýlim sa. „Ale táto súťaž môže mať len jedného víťaza, ktorý postúpi do medzinárodného kola. O tom, kto pocestuje do Viedne, rozhodneme o chvíľu na základe druhého vystúpenia.“

Prudko si povzdychnem. Tolko drámy som doteraz zažila len vo filmoch. Nemohli sa porotcovia dohodnúť už predtým? Takto to len zbytočne nafahujú. Otrávene pokrútim hlavou. Zrak mi padne na Vanesu. Z tohto nečakaného zvratu sa celá chveje.

Zbadám, ako sa jej mama postaví zo sedadla. Zaplaví ma smútok. Po dnešnom dni mala pani Sabová spomínať na fenomenálne vystúpenie svojej dcéry. Takto sa to proste nemalo skončiť.

V hlave sa mi zrodí nápad. Pri pomyslení na to, aký je odvážny a neuveriteľný, sťažka preglgnem. Neprestávam sledovať Vanesu. Plavé vlasy má zastrčené za uchom. Nezábudkové oči pôsobia zúfalo a bezmocne. Ak by som vyhrala, získala by som tým ďalšie ocenenie do zbierky a postup, po ktorom ja netúžim. Možno mama. Tá ale ešte netuší, že keď prídem domov, dočká sa odo mňa slov: „Mami, končím s klavírom...“ Musím to risknúť. Nemôžem stráviť celý život prežívaním jej sna.

Hoci sa ešte necítim celkom pripravená na príchod domov, verím, že dotedy nazbieram aj posledné zvyšky chýbajúcej odvahy. Prebúdajú sa však vo mne aj ďalšie obavy. Nielenže sklamem celú rodinu, ale aj učiteľa. Bude veľmi sklamaný? Nahnevany?

Všetky tieto otázky ma vo vnútri spaľujú. No predsa prehltnem svoj strach a podídem k moderátorovi. Netuším, či je to, čo mám v pláne povolené, ale predsa si od neho vypýtam mikrofón. Ak to neurobím teraz, tak už nikdy.

„Prepáčte, prosím. Prepáčte!“ zvolám do mikrofónu. Pozornosť sály sa upriami na mňa.

„Vanesa, je mi jasné, že v takomto stave už nedokážeš zahrať. To je ale veľká škoda, pretože keď som ňa počula prvý raz, bola si úchvatná. Pomyslela som si, že ja by som nikdy nehrala tak precítene a dokonale ako ty,“ pokračujem, nedbajúc na to, že väčšina ľudí prestáva rozumieť tomu, čo hovorím. „Pre mňa si víťazkou ty a len ty bezo mňa. Ja z ďalšej súťaže odstupujem.“

Moje vyhlásenie má okamžitý účinok. Pozriem na Vanesu. Nedokážem jej pocity presne odhadnúť. Tvári sa neurčito, akoby neverila tomu, čo počula.

Pristúpim k nej. Objíme ma. „Och, neplač už toľko, prosím ťa. Skutočne si zaslúžiš vyhrať. Hlavu hore. Usmej sa,“ nabádam ju povzbudivo.

„Toto ti nezabudnem, Michaela. Nikdy,“ prehovorí zachrípnuto s nevýslovnou vďakou v očiach.

Jej mama nás s dojatím sleduje. Mnohí ľudia z hľadiska sa na mňa zbožne usmievajú. Predseda poroty sa po porade s kolegami ujme slova: „Na základe tohto obdivuhodného gesta obsadila Michaela Zvolenská druhé miesto! Veľký potlesk, prosím.“

Ozve sa hotové burácanie. Vanesa mi taktiež odušu tieska. Na okraji pódia uvidím postávať svojho učiteľa. Nevydržím to a zamierim k nemu.

„Veľmi ma mrzí, že som vás sklamala,“ poviem.

„Nie, to je v poriadku. Netráp sa,“ mávne rukou. „Urobila si to, čo si považovala za správne. Viem ťa pochopiť. Len mi prišlo ľúto, keď som videl, ako sa vzdávaš. Ukrýva sa v tebe veľký talent a ja mám pocit, že ho zahadzuješ.“

Povzdychnem si. Smutne sklopím zrak.

„Pán učiteľ, klavír už pre mňa neznamená tak veľa ako kedysi,“ vyjdem s pravdou von.

„Viem, všimol som si,“ odvetí pevným hlasom. „Nemôžem sa na teba za to hnevať. Len mi, prosím ťa, sľúb, že na klavír nezanevriješ úplne. To by bola obrovská škoda.“

„Sľubujem,“ vyhrknem s rozžiarenými očami.

Učiteľ spokojne prikývne.

„A teraz bež, toto je najmä tvoja chvíľka slávy. Na takýchto podujatiach sa veľkodušné gestá vidia len málokedy,“ povie mi učiteľ a žmurkne na mňa.

Odbehnem späť do prostriedku pódia k Vanese. Udivuje ma, že hurhaj na moju počesť utícha až teraz.

„Vítazkou celoštátneho kola súťaže Zlatý klavír sa stáva a vo Viedni nás bude reprezentovať Vanesa Sabová!“

Vanesa sa ukloní obecenstvu a s ďakovne zloženými rukami aj mne. Predseda poroty jej zablahoželá a slávnostne odovzdá ocenenie, maličký pozlátený klavír na červenom podstavci. Trofej prijme so širokým úsmevom na perách. Stopy po plači sa už takmer vytratil. Viem, že moje rozhodnutie bolo správne. Aj napriek tomu sa mi stále v kútiku duše vznáša obláčik strachu z reakcie rodičov. No už je najvyšší čas porozprávať sa s mamou. Verím, že to zvládnem.

Nicolas Záhorský *To prázdne miesto*

Vykračoval som si sídliskom v sprievode dažďových kvapiek. Pomaly sa stmievalo. Bol som sám. Sám ako... No jednoducho sám. Predo mnou sa tkvel víkend, tak prázdny a biedny, že som nepocítoval žiadnu radosť. Vedel som, že sa budem opäť motať ulicami sídliska, kopať do opustených plechoviek na okrajoch vozoviek a premýšľať, ako zabijem čas, skôr než on zabije mňa. Celý týždeň som ho zabíjal v sklade so spojovacím materiálom. Balil som do krabíc matice, kince a iné somariny. Neplánoval som to robiť dlho. Nevedel som si predstaviť, že by som takto zabíjal podstatnú časť života. Od klincov som mal dopichané končeky prstov. To ako som sa ich snažil vopchať do papierových krabičiek tak, aby im nevyčnievali hroty. Mal som to radšej nechať tak, nech sa na tom bodne niekto iný. Večer bol len môj, ale ja som ho nechcel. Ľudia sa skrývali pred jeho vlhkosťou, pred jeho pochmúrnosťou. Na uliciach zostávali len tí najotrlejší, ktorým neprekážala táto nepriazeň počasia. Večer vlhký ako hubka ponechaná napospas v upchatom kuchynskom dreze.

Aspoňže vzduch bol svieži. Voňal som dažďom ako zmoknutý pes. Keby som fajčil, určite by som si vrazil do úst cigaretu, aby som mal štýl. Bol by som James Dean bratislavského sídliska. Ale nefajčil som. Nemal som rád ten smrad a určite by som na takú kravinu nevyvalil žiadne peniaze. Nebudem predsa platiť za nič, čo mi kazí zdravie. Takže som sa len tak potuloval po sídlisku bez nejakého štýlového kabáta alebo klobúka – ako vytiahnutý zo starej detektívky. Len ja, moja stará rifflova bunda a nuda, ktorá mi nedovolila zostať sedieť doma.

Keď som sa ocitol pri miestnom gymnáziu, zastal som a zahľadel sa do jeho okien. Svietilo sa v nich. Videl som množstvo študentov premávajúcich zdanlivo bezhlavo po dlhých školských chodbách. Vyzeralo to, akoby sa všetci zúčastnili nejakého štrajku. Akoby pozatvárali všetkých učiteľov do mriežkovaných šatní a sami sa zmocnili chodu školy. Predstavoval som si samého seba ako ich vodcu. Stál som na streche školy a do megafónu som hlásil podmienky, ktoré by viedli k prepusteniu zajatcov. Keby som nemal odpor k zbraňam, predstavoval by som si vo svojich rukách nejaký samopal. Bol som antimilitaristický pacifista, takže nejaká tá zbraň neprichádzala do úvahy, a tak sa rozplynula celá moja anarchistická predstava o prevrate v školských laviciach. Pri lepšom pohľade cez sklenú tabuľku okna som zbadal, že už svojho vodcu majú. Vlastne to nebol vodca, len akýsi usmerňovateľ. Bol to postarší chlap s dlhou bradou, okolo ktorého sa utvoril okruh zvedavcov s notesmi v rukách.

Vtom som začul hlas: „Ty si tiež z turnaja?“

Za mnou postávali dvaja mladší chalani, ktorí tu trávili svoju prestávku na cigaretu.

„Turnaj?“ spýtal som sa.

„Debatný turnaj. Ideš tam tiež?“

„Debatný turnaj. Čo to môže byť...“, rozmýšľal som.

Povedal som si, že by bolo zaujímavé to zistiť, a tak som bez dlhšieho premýšľania vychrlil:

„Jasné, ja tam idem tiež.“

„Zaujímavé, nikdy som ňa tu nevidel,“ poznamenal mladík dofajčievajúc svoju večernú cigaretu.

Mykol som ramenami a ďalej sme to už nerozoberali.

„Čo máš za tému?“ spýta sa s dychom smrdiacim od cigariet. Neznášal som ten zápach.

„Ja mám...,“ zasekol som sa.

Ocitli sme sa na chodbe plnej dverí. Všetky boli otvorené, tak som vošiel do jedných z nich.

„Ja patrím sem,“ povedal som svojmu spolu debatníkovi.

„Aha! Veľa šťastia prajem,“ a zmizol v triede na konci chodby.

Vydesene som sa ponoril do útrov triedy.

„Ty patríš k nám?“ spýtal sa ma bradáč, na ktorého som predtým zízal cez okno. Potvrdil som, že k nim patrím.

„Tak sa teda zapíš,“ podával mi akýsi zoznam, ktorý pozostával z tabuľky a niekoľkých kolóniek. V každej kolónke sa tíslo vopred predtlačené meno, ku ktorému sa pridával vlastnoručný podpis. Usúdil som, že účasť na tomto turnaji je podmienená prihlásením. Hľadal som teda akési meno bez podpisu, aby som mohol v skupine zotrvať ako právoplatný člen. Nakoniec som ho aj našiel. V kolónke stálo Markar Taguhi. Podpísal som sa vedľa neho a podal zoznam usmerňovateľovi. Ten ma priradil do istej skupinky, v ktorej sa nachádzalo vskutku pohľadné dievča. Hnedovláska, výška okolo 170 cm, atletická postava, prsia tak akurát, zadok pružný a úsmev opojný. Ostatní členovia pre mňa neboli dôležití. Bolo nás šesť a požadovalo sa, aby sme sa rozdelili do dvoch skupiniek po troch.

Samozrejme, že som sa chcel zoskupiť s tou hnedovláskou, a preto som sa prinútil prísť až k nej a požiadať ju:

„Smiem s tebou spolupracovať?“

Usmiala sa a ja som sa stratil niekde medzi kútikmi jej úst. Súhlasila. Potrebovali sme však ešte jedného člena. Musel som to prijať ako nutné zlo. Nakoniec nám ostalo obézne dievča s veľkými okuliarmi. Hneď na mňa spustila, že ma tu nikdy nevidela, vraj či som nový. Povedal som, že som nový a že som sa práve vrátil z Arménska. Meno na zozname som si nezapamätal, takže som sa radšej ani nepredstavoval. Neviem, či bolo práve arménske, ale to asi nevedel nikto. Ako sa volalo to mohutné dievča, som už zabudol, ale moja (viem, že by som mal použiť úvodzovky na slovo moja, ale naschvál ich tam nedám) hnedovláska sa volala Lubica. Keď sa ma neskôr pýtala na meno, povedal som jej, že sa volám Omažyp. Ani neviem, ako mi to napadlo, ale prišlo jej to veľmi exotické, i keď to bolo vlastne len pyžamo odzadu.

„Viem dobre po slovensky, pretože Arménom som len spolovice,“ vysvetľoval som im, „to viete, matka je Slovenka, narodil som sa tu, ale dlhšie sme žili v Arménsku, pretože otec tam dostal lukratívnu prácu.“

„Akú lukratívnu prácu?“ spýtala sa Lubica so záujmom.

„Pracoval v rádiu Jerevan,“ vyhrkol som zo seba v rýchlosti.

„To je skvelé, tiež by som chcela pracovať v rádiu,“ povedala nadšene.

„Hlas na to máš,“ zalichotil som jej.

Môj fiktívny arménsky otec by ju v rádiu isto zamestnal. Bol by tam riaditeľ. Povedal by som: „Otec, našiel som pre teba novú ženskú.“ Otec by luskol prstami a moja milá Lubica by odpovedala na otázky poslucháčov, či sa môže stať Boh

členom komunistickej strany, alebo prečo v poslednej dobe nepočúť nové vtipy o rádiu Jerevan.

Oboznámili nás s pravidlami. Téma bola – Vyplácanie podpory v nezamestnanosti až po dvoch rokoch nepretržitého pôsobenia v trvalom pracovnom pomere. Bol som v skupine, ktorá bola PROTI. Rozhodli o tom dievčatá. Ocitol som sa v matriarchálnej spoločnosti.

V prvom kole si mal každý z nás pripraviť nejaké vyjadrenie k danej téme a prezentovať ho pred všetkými zúčastnenými. V druhom kole sa už do toho pletli ľudia z druhej skupiny, ktorí boli PRE a mali za úlohu presvedčiť dvoch značne unavených porotcov v zadných laviciach, že práve ich súd je ten správny. Mala vzniknúť akási kolízia názorov, z ktorej víťazne mala vyjsť tá skupina, ktorá podá presvedčivejšie a zmysluplnejšie argumenty.

Pred sebou som mal prázdny papier. Vedľa sedela Lubica a ja som pohľadom cestoval po jej tele. Bol to taký poznávací zájazd. Ten skončil, keď ma Lubica požiadala, aby som jej prečítal, čo som zatiaľ zosmolil. Napriek počiatkovej snahe zakrývať prázdny papier dlaňami, bola moja tvorivá kríza rýchlo odhalená. Lubica to prijala s hlbokým pochopením. Vraj musí byť pre mňa ťažké sa opätovne aklimatizovať na slovenský jazyk, keď som trávil značný úsek života v zahraničí. Ponúkla sa dokonca, že mi s mojou prácou pomôže. Nevieam, či to bolo z dobrej vôle, alebo skôr zo strachu, aby som im to ako skupine nepohnojil, ale vážil som si to. Zatiaľ čo mi pracne vysvetľovala, čo by mal môj prejav obsahovať, ja som sa stal plavcom na vlnách jej vlasov. Keď ma to omrzelo, prikryl som sa jej jazykom a zaspal kdesi medzi perami. Nevedel som pozornosť venovať všetkým tým múdrym rečiam. Sledoval som jej neustále sa otvárajúce ústa a predstavoval si, ako vravia čosi úplne iné.

„Natri ma medom!“ počul som vyvieriť z jej úst, no potom som sa vrátil späť do reality. Po mojom precitnutí to bolo samé „nezamestnaný“, „právo“, „financie“, a preto som sa opäť vniesol do svojich predstáv. Bolo odo mňa barbarské, keď som takýmto spôsobom odopieral dievčaťu možnosť zapôsobiť na mňa aj z intelektuálnej stránky, ale medová kúpeľ bola pre mňa v tom momente ďaleko atraktívnejšia. Bol som príliš frustrovaný. Nebol som v blízkosti pekného dievčaťa už riadne dlho. Stále len matice, klince a šróby... Občas nejaká tá skrutka.

Keď teda nakoniec čas dospel k tomu, aby sme sa so svojimi postojmi podelili s ostatnými, ochotne som púšťal svoje spolupracovníčky pred seba. Na papierci som mal poznamenaných niekoľko bodov, ktoré sa mi podarilo zachytiť počas Lubicinou rozprávania. Bolo ich málo a nedávali zmysel, čo je pochopiteľné, keďže som už naznačil, kam smerovali moje myšlienky. Musel som teda čosi v rýchlosti spísať, aby som dievčatám nespravil hanbu a nemusel hľadiť na ich nevraživé pohľady plné zloby. To, čo sa mi podarilo dostať na papier, bolo biede, a tak som sa rozhodol improvizovať. Improvizácia však nebola mojou silnou stránkou. Postavil som sa pred všetok ten ľud a začal som:

„Je správne vyplácať podporu v nezamestnanosti až po dvoch rokoch nepretržitého pôsobenia v trvalom pracovnom pomere? Nie!“

Ďalej som to už nemal vymyslené, preto som sa na chvíľu zasekol. Ktosi sa zachechtal, no Lubica ho zahriakla:

„Nie je odtiaľto, tak prosím o pochopenie!“ Potom sa otočila na mňa a bojovne dodala:

„Dokážeš to Omažyp! Len do toho!“

Počul som tlmený smiech, ktorý však náhle stíchol pod dozorom hnevlivého pohľadu mojej podporovateľky. Prvý raz použila moje fiktívne meno v praxi a napriek tomu, že na niektorých tvárach vyčarovalo úškrn, nikomu neprišlo nijak zvlášť podozrivé.

Lubica ma nakopla. Teda nie doslovne. Skôr by som mal povedať, že ma nakopla jej podpora. Skutočne som sa vďaka nej rozbehol. Teda niečoby som sa rozbehol von z triedy, ale... Nuž hádam mi rozumiete. Jej povzbudzovanie a taktiež možnosť skrývať sa v prípade neúspechu za zmäteného Arména mi dodali odvahy. Môj prejav znel asi takto:

„Predstavte si, že som väzeň. Nič som nespáchal, ba navyše som ešte aj vydieraný. Vraviam mi – Buď budeš robiť, čo ti povieme, alebo skončíš na dlážke – a ja to trpím. Všetko to trpím, pretože dlážka je príliš studená a ja som sa ešte nenaučil milovať život. Žijem len pre pár vychádzok. Všetok čas, ktorý mi neukradli, sa snažím využívať naplno, ale akosi mi to nejde. Neustále mám pocit, akoby som bol zajatcom na najvyššom poschodí mrakodrapu a občas ma pustia na balkón – len tak sa prevetrať. Predstavte si, že som väzeň a moja práca sú putá. Mohol by som povedať, nech si tú prácu niekam strčia, ale ako by som vedel, kedy sa z tej dlážky pozviecham?“

Nájsť si prácu nie je dnes žiadna sranda. Pokiaľ by som nechcel zarovnávať fľaše v nejakom supermarkete alebo sledovať svoj odraz na vyleštenej záchodovej mise, mohlo by to trvať aj niekoľko mesiacov!

Už vidím rodičov, ako mi vravia: Nikde nevydržíš. Si príliš náročný. Od nás žiadne peniaze neuvidíš – a ani by som žiadne neuvidel. Dali by mi najesť (v to aspoň naivne verím), občas by mi prišli záplatu na roztrhané nohavice alebo by sa objavili medzi dverami so správou, že nejaká stará panna od nás z baráku potrebuje preniesť skriňu za krabicu sušienok a šálku kávy. Ja by som bol ten, čo vždy sedí pri stole naprázdno a na otázku, či si niečo nezajeme, by som pravidelne odpovedal, že nie som hladný. A otec by mi každý večer po návrate z práce vravel: Keď som mal šesťnásť rokov, každé ráno som musel vstávať o pol šiestej, aby som mohol rezať kovy pásovou pílou. Aby ma všetci svätí chránili, keby som prišiel neskoro! A keby som bol povedal, že pre mňa nie je dosť nóbl rezať kovy pásovou pílou, otec by mi vytrhal uši. Máte sa vy dneska až príliš dobre! – končieval by svoje kázanie. Aby som sa vyhol podobným nepríjemnostiam, musel by som stráviť vo väzbe dva roky. Dva roky balenia matíc, klinec a iných somarín (nechal som sa unieť). Teda, to bol len príklad (zachraňoval som). Dva roky, aby som nemusel živorit' v nepriazni pohľadu rodičov. Dva roky, aby som dostal smiešnu podporu. Dva roky, ktoré mi budú chýbať...“

Toto bol môj prejav – pravda, troška som ho vylepšil. Máte to tu bez zajakávania, bez dlhých páuz, utierania spoteného čela...

Utrýžil som menší potlesk. Niektorí sa totiž sťažovali, že môj prejav nebol seriózny. Vraj som sa poriadne nedržal témy a pokúšal som sa pôsobiť na city. Údajne som nepochopil zmysel debataného turnaja.

Ale možno som jeho zmysel ani pochopiť nechcel. Dostali sme prestávku. Asi dvadsať minút. Niektorí zostali sedieť v triede, no ja s Lubicou som sa rozhodol, že sa trocha poprechádzame. Nevieam, koľko mohlo byť hodín, ale tupoval som asi osem alebo čosi po ôsmej. Pred hodinou som sa takto potľkal v mrholení pod zamračenou oblohou a myslel som, že sa chystá poriadna búrka. Situácia sa však vyvinula inak. Mraky odtiahli a na oblohe sa črtali hviezdy. Prechádzali sme tmavou uličkou a Lubica mi prišla akási nesvoja.

„Máš strach z tmy?“ spýtal som sa jej.

„Nie, len som na chvíľu zneistela. Rozmýšľala som, prečo ma vodíš po tých najtmavších kútoch sídliska,“ povedala a uškrnula sa (teda myslím, že sa uškrnula – bola tam dosť tma).

„Máš obavy zo mňa?“ „Nie, nie,“ odporovala, ale vedel som, že mala. „Neboj sa. Neurobím ti nič, čo by som nechcel, aby si ty urobila mne,“ povedal som a až po chvíli som si uvedomil, že to vyznelo hrozivo.

O chvíľu, keď sme sa už ocitli vo svetle pouličných lúčok, sa Lubica osmelila. Jej strach som si vysvetlil ako neistotu nepoškvrnenej panny, pričom moja domnienka nebola ničím väčším ako neistotou nepoškvrneného panica.

„Pozri na tie hviezdy,“ povedala Lubica.

„Lutujem, že nie som hviezdár.“

„Prečo?“ zadivila sa.

„Lebo jediné, čo môžem povedať, je – pozri na tú krásnu hviezdnu oblohu – a ty sa pozrieš a tam to skončí. Ja o nej totižto neviem nič. Nevyznám sa v nej. Nevieť ani, kde je veľký voz...“

„Nemusíš byť hviezdárom. Stačí sa do nej len ponoriť. Zablúdiť v nej. Nie vo všetkom krásnom sa musíš aj vyznať.“

„Máš pravdu,“ povedal som. Premeriavajúc si ju pohľadom.

Sedeli sme vedľa seba na lavici, keď ma požiadala, aby som jej opísal, aké je to v Arménsku. Nevedel som o Arménsku takmer nič, len to, že hlavné mesto sa volá Jerevan a že William Saroyan má arménsky pôvod. Musel som sa teda ešte väčšmi ponoriť do svojich lží. Robil som to nerád, keďže mi bola Lubica sympatická a ja som sa takýmto spôsobom nepekne pohrával s jej naivitou. Nemohol som jej však povedať pravdu. Určite by mi nevedela prepáčiť, že som jej tak dlho klamal. Navyše ako Armén som bol pre ňu atraktívny. Rozprával som jej, ako som tam pásol kravy, vozil sa na somárovi, zaspával pod oranžovou oblohou s výhľadom na Kaukaz. Vravrel som jej, že sa tam v lete chystám opäť. Závídela mi.

„Chcela by si tam ísť so mnou? Pásli by sme kravy, vozili sa na somárovi, zaspávali pod oranžovou oblohou s výhľadom na Kaukaz...“

Zapýrila sa. Azda som zašiel trochu ďaleko, poznali sme sa len niečo cez hodinu. „To nie je len tak... Veď sa poznáme len niečo cez hodinu,“ povedala nesmelou.

„Spoznáme sa,“ usmial som sa na ňu.

„Ale keď ja neviem jazyk...“ vyhovárala sa.

„Chceš, aby som ňu učil?“

„Vy Arméni ste všetci takí rýchli?“ zachichotala sa.

„Všetci, ale ja vynikám.“

V tej chvíli ma pri nás objavila naša spolupracovníčka. Hneval som sa na ňu, pretože narušila našu (takmer až intímnu) konverzáciu. Prezradila nám svoju novú taktiku do druhého kola, s ktorou vraj oponentov zaručene porazíme. Bolo mi to jedno. Chcel som byť s Lubicou sám.

Vtedy som si všimol nášho usmerňovateľa. Nervózne ňou dobil prstom do prezenčnej listiny. Nepočul som, čo hovorí, ale jeho reč tela vravela, že sa mu čosi nepozdáva. Natrafil na akúsi nezrozumiteľnosť a ja som cítil, že mám málo času. Spýtal som sa Lubice, či by som s ňou chvíľu nemohol hovoriť osamote. Aj napriek tomu, že naša vykladateľka revolučnej taktiky protestovala („Sme tím, musíme o všetkom hovoriť spolu“), súhlasila. Keď som sa s ňou však ocitol sám v jednom z kútov miestnosti, došli mi slová. Ozaj som nevedel, čo jej povedať. Vyžiadal som si túto súkromnú

chvíľku s ňou len v panike, že sa čoskoro moja arménska kariéra skončí. „Čo si mi chceš povedať?“ pýtala sa nedočkavo.

„Ja...“ začal som.

„Je tu nejaký Markar Taguhi?“ zakričal bradáč.

„Povedz, čo máš na srdci,“ pobádala ma Lubica.

„Ja...“

„Markar Taguhi! Kto sa podpísal ako Markar Taguhi?“

„Vlastne už nič,“ usmial som sa na ňu.

Zľahka som jej prešiel po chrbte ruky a podišiel som k tomu bradatému chlapíkovi.

„To som bol ja,“ priznal som sa.

„Pod' so mnou,“ povedal a vyviedol ma z triedy.

„Ty si ten Makar, či ako sa to máš vlastne volať?“ spýtal sa.

Mlčal som.

„Volala jeho matka. Ospravedľovala sa, že sa nedostaví. Vraj sú niekde v zahraničí. Išiel som ho vyškrtnúť a vtedy vidím... Si ty vôbec ešte študent? Vyzeráš staršie.“

„Nie.“

„Tento turnaj je určený len študentom tejto školy. Budem ňa musieť vyraziť. Také sú pravidlá.“

„Rozumiem,“ odvetil som a pobral sa k východu.

„Hej!“ zakričal na mňa, „Vieš ty, že fakticky vyzeráš ako cudzinec?“

Usmial som sa. Bral som to ako kompliment.

Vonku na mňa doľahla melanchólia. Cítil som sa prázdny. Lubica bola preč. Naivne som dúfal, že sa za mnou rozbehne a povie mi: „Je mi fuk, že si ma celý čas klamal, chcem byť s tebou, nech si ktokoľvek!“ A možno by ešte mohla dodať: „Mám ňa rada a nech si aj balič spojovacieho materiálu!“

To je kravina. Také veci sa nedejú ani vo filmoch, ani v tých stupídnych večerných seriáloch... Ťažko by mi odpustila, že som ju celý čas vodil za nos. Bola preč a ja som sa s tým pomaly zmieroval. A aj som sa zmieril. Ale to prázdne miesto... To prázdne miesto nevyplnia všetky matice, klince ani šróby sveta.

Richard Berko
Viac ako útek

Čistá nočná obloha. Nekonečný priestor, ktorý v sebe skrýva tisíce hviezd. Milujem ten pohľad. Padla kométa. Zacítil som teplý pocit na hrudi, ktorý ma zaplavoval vždy, keď som ležal pri troch duboch, ďaleko od všetkého. Len ja, priestor a hviezdy. Všetky moje problémy sa pred tým dokonalým dielom zdali malicherné a maličké. Vlastne ako keby v ten okamih všetky zmizli. Milujem ten pohľad.

Cítil som, že moja existencia tu nie je bezvýznamná. Takto som sa cítil málokedy. Väčšinou len pred hviezdami. Predstavoval som si nekonečne veľa svetov. Svety, ktoré sú, no nikdy ich neuvidíme. Nikdy nebudeme vedieť ohraničiť ich krásu

slovami, popismi, či ich zdevastovať ako ten náš. Sú pred nami chránené svetelnými diaľkami. Fascinujúce. Milujem ten pohľad.

Pri troch duboch som preležal tri hodiny. Už musím ísť domov vypočúť si prednášku o tom, aké je nebezpečné túlať sa po nociach vonku. Rodičia ma nechápu. Cítim sa pri nich ako v klietke. Sú závislí od strachu, bezpečnosti, pravidiel. Moja duša však bola pozliepaná z krídel vtákov. Chcel som slobodu, len tak blúdiť po svete. Vidieť všetky vodopády, spoznať všetky druhy stromov, zbierať kamene, preplávať oceány. Bol som však uväznený v tomto stereotypnom svete, ktorý ma nútil plakať.

Jediný, kto ma chápal, bol môj dedko. No ten zomrel a nechal ma tu samého. Za to, kým som, môže práve on. Pamätám si naše hodiny dlhé rozhovory, keď mi rozprával v metaforách o živote, keď si vymýšľal príbehy plné napätia. Uznával som môjho dedka ako hrdinu. Rodičia mi vraveli, že je blázon. Vraj vekom zošalel. A prečo? Pretože sa stále usmieval, niekedy sa bezdôvodne nahlas smial. Často zaspával na dvore medzi kvetmi, či niekedy začal naháňať motýle. Ja som v ňom však videl a aj stále vidím človeka, ktorý bol akoby spätý s prírodou. Človeka, ktorý bol naozaj šťastný a spokojný sám so sebou a nepotreboval na to uznanie okolitého sveta. Chcel by som byť ako on a to, že sa hanbím otvoriť svoje vnútro svetu, ma neuveriteľne ubíja. Aj preto tak milujem hviezdy, lebo pred nimi som sám sebou, som svoj. Môj otec a matka však cez svoje klapky na očiach nič dôležité nevidia. Ich život sú len samé čísla, povinnosti, statky, peniaze... Pred piatimi rokmi, keď som mal dvanásť, povedal som im, že som spozoroval, že im chýba šťastie, radosť a že sú ako zhypnotizovaní stereotypom. No ja som bol len „malé dieťa“, od ktorého si „dospelí“ rady do života brať nebudú.

Každým krokom, ktorým som sa dostal ďalej od môjho sveta a bližšie k tomu ich, som sa cítil viac a viac nesvoj. Každým krokom som sa ponáral hlbšie a hlbšie do seba. Svetlo hviezd už presvecovali svetlá pouličných lúčok. Cítim tu takú umelosť okolia. Kedysi krásne záhradky a okenice plné kvetov teraz vystriedali dvojmetrové kamenné múry, kamery a obrovské železné brány. Krása tejto dedinky je už zabudnutá v minulosti. A bola naozaj krásna, ako mi ju opisoval dedko.

Prišiel som k nášmu domu. Vysoký plot. Dvojité železné brány. Hranaté tvary. Za plotom dokonale uhladený, kobercový trávnik. Tak tu bývam. Už keď som otváral dvere, počul som matku kričať: „Kde si bol? Kde máš mobil?“ hodila do mňa úplne nový mobil.

„Bol som vonku a vieš, že nemám mobily rád, lebo..“

„Nemáš ich rád? Volala mi tvoja triedna! Dnes si jej zasa priniesol nevyplnený test, vysvetlíš mi, čo to má znamenať?“

Nevedel som to vysvetliť. Nevidel som význam v tých otázkach. V tom, ako vypočítavať rovnicu, neviem ani, aké nerastné suroviny sa ťažia v Poľsku, či ako si vyrátam úrok v banke. Tak som mlčal. Pozeral som sa jej do očí a moje vnútro kričalo: *Mami! Tieto veci ma nezaujímajú!*

„Nemáš mi čo povedať? Ako chceš! Pôjdeš do letnej školy!“ povedala ešte viac nahnevanejším tónom.

Celé leto mám byť zavretý v hnusnej pochmúrnej budove? A učiť sa rovnice a iné hlúposti? NIE!

„Choď do svojej izby a porozmýšľaj o sebe!“ zvriskla na mňa.

Bez slova som vykročil. Navonok úplne pokojný, ale vnútri som cítil neopísateľný súboj. Držal som svoje ja na uzde. Chcel som jej vykričať, ako sa cítim. Namiesto toho som sa potichu vybral do svojej izby, zavrel za sebou dvere, hodil sa na posteľ a zhlboka dýchal. Chytila ma hrozná triaška. Všetko sa zrazu vyplo. Myseľ.

Emócie. Pocity. A ja som sa pozeral z kútika svojej duše, ako si do batohu hádzem veci. Bol som v totálnom tranze. Ako keby som to nebol ja, no pritom som si uvedomoval, že k tomu muselo prísť. Muselo sa to stať. Ako ráno musí vyjsť slnko. Ako keď musíme dýchať. Muselo sa to stať.

Vyskočil som von oknom. Mal som izbu asi dva a pol metra nad zemou, takže to nebol problém, a poberal sa preč. Preskočil som plot. Vtedy mi došlo, čo vlastne robím. Budú plakať. Budú sa trápiť. A j – ja ich milujem. Milujem ich, ale nechcem stratiť samého seba. Niečo ma fahalo. Dobrodružstvo, bezcieľnosť a cesta. Musím ísť. Vzdialenosť medzi najťažším a najľahším je veľmi malá. Vyhrkli mi slzy. Napoly slzy šťastia a napoly slzy ľutosti. Išiel som však ďalej. Šiel som na železničnú stanicu. Prvý ranný vlak odchádzal o 20 minút. Musím ísť čo najďalej dopravnými prostriedkami a potom... A potom po svojich. Na šťastie som vreckové nikdy na nič nemíňal. Nemal som potrebu mať značkové hlúposti, elektroniku či iné veci, ktorými sa v škole chválili moji spolužiaci. Myslím, že raz aj oni prídu na to, že to, čo považujú za svoju osobnosť, nie je to, čo majú na svojom tele.

Prišiel vlak. Piskot brzd ma prebral z myšlienok. Viečka očí mi čím ďalej viac oťažievajú. Po nastúpení do vlaku pociťujem, akoby mi z plic spadla obrovská farcha. Som tu. Dokázal som to, pomyslel som si. Viečka ma prekonali. Uzatvorili dnešný deň do spomienok a čakajú na nový. Na nový deň. Deň slobody.

Pár dní mi trvalo, než som sa dostal ďalej od civilizácie. Musel som prejsť pár miest a rodičom poslať list, v ktorom som všetko vysvetlil. Samozrejme, plánujem sa vrátiť, no skôr na návštevu, ako nastálo, pretože mojím domovom je teraz svet. Ako tu teraz ležím a všetko si uvedomujem, nemám strach. Nemám pochybnosti. Už viem. Cítim to. Môj zmysel života. Ja a nebo. Moje nebo na zemi. Teraz to cítim. Som...

Sofia Merčáková **Pod váhami obrazov**

Mám devätnásť a celý život pred sebou. Krásnych devätnásť. Obdobie, kedy vás nemusí nič trápiť, obdobie, kedy je dôležité len zapôsobiť. Užívate si dospelosť, ale taktiež nemusíte platiť nikomu nájomné, lebo rodičovská láska sa o všetko postará. Alebo nie? Chcete vedieť, prečo v mojom prípade život nie je až taký ružový? Poviem vám, čo momentálne pred sebou vidím a je to dostatočným odrazom môjho terajšieho života.

Biely plášť poznačený olejovými farbami a čiernym fľakom na ľavom rukáve po nezhode s tušom. Plátno jemne zvlhčené po okrajoch od prílišného vlhka a zimy v mojom ateliéri. Deň sa pomaly chýlil ku koncu. Pochmúrna a osamelá atmosféra uprostred šedých stien nabrala na váhe. Štetec v mojej ruke akoby bol z olova. Šla som zapáliť stolnú lampu a nasmerovať ju priamo na rozpracované plátno.

Keď som už bola na nohách, dala som postaviť vodu na čaj a zapla elektrický ohrievač. Zababušená do deky som si sadla na zelenú socialistickú pohovku. Uprene som sa zadívala na môj amatérsky pokus o autoportrét. Bol to môj prvý a asi aj posledný autoportrét. Teraz, pri pohľade z väčšej vzdialenosti, si začínam všimnúť tú melanchóliu a beznádej, ktorá z neho vyžaruje. Ako je možné, že i farby ako ružová a žltá vyzerajú tak pochmúrne a depresívne?! Oči sa mi zmenili na betónovú dosku

posypanú črepinami. Nebolo by na škodu si zdriemnuť. Pár minút by malo postačiť a potom budem pokračovať.

Prásk! Niečo spadlo na podlahu. Vyskočila som na rovné nohy s vystrašeným výrazom v tvári a rozčuchanými vlasmi. Pomaličky som sa blížila ku dverám s podozrením, že sa do bytu niekto vlámal. Dvere boli zamknuté bez akejkoľvek stopy po násilnom vniknutí. Ešte viac zmätená som šla zavrieť okno, za ktorým sa poriadne rozpršalo.

„Do čerta!“ zakopla som o kábel stolnej lampy a zhodila ju na zem. Miestnosť ovládla tma ako v rohu. Počula som len kvapky dopadajúce na parapetnú dosku a niečo ako ženský spev. Taký istý tenký a nevýrazný hlas ako mám ja. Rukou som potichu otvorila zásuvku v bielizníku a vytiahla malú baterku. Prešla som svetlom po celom ateliéri. Zvuk prichádzal zo smeru, kde bol môj rozpracovaný autoportrét. Svietila som svetlom priamo naň.

„Ááá!“ zvieskla som pri pohľade na moje nedokončené ja, ako drží v ruke štetec a dokresluje si hnedé pramienky vlasov, padajúce na jej ramená.

„Čo na mňa pozeráš, akoby som bola duch? Veď, ak sa ti niečo na mne nepáči, je to len a len tvoja chyba. I keď je pravda, že pár vecí ti na mne úplne nevyšlo, ale to až tak neprekáža, že mám oči ďaleko od seba.“

„Ako je možné, že si ožila? A hlavne prečo?“ pýtala som sa stále vystrašená.

„Vždy som bola nažive tak ako všetky tvoje obrazy. Ale už nevládzem znášať pohľad na teba, ako sa snažíš samu seba klamať. My, všetky tvoje obrazy, sme pravdivým odrazom tvojho života, tvojich túžob a starostí. Prečo si nechceš priznať, že si nešťastná?“

„Ja som šťastná! Robím si, čo chcem, kedy chcem, nemusím sa nikomu zodpovedať za svoje rozhodnutia. Neznášam, ak ma niekto poučuje o mojom živote.“

„Budeš si to musieť skôr alebo neskôr priznať. Podložím ti to neobľomnými dôkazmi.“

„Nechcem nič počuť! Žijem život, ktorý som si sama vybrala a tak to i ostane!“ rozrušená som cez plátno prehodila deku. Bolo ticho. To ticho, ktoré počuť pred búrkou. Sadla som si do kúta a zapálila sviečky, lebo blesk asi vybil poistky. Z tmy začali vystupovať malé i veľké postavy. Prestrašene som sa tlačila ku stene. Sviečkou som mávala ako s kordom. Vosk z nej stekal na drevenú podlahu a v svetle som začala rozlišovať moje staré i nedávne kresby, skice, sochy, ktoré som robila, odkedy som utiekla z domu.

Pristúpilo ku mne malé chlapča, nakreslené suchým pastelom. Potiaholo ma za koniec nohavíc a prihovorilo sa ku mne: „Pamätáš si na mňa?“

Ako by som mohla zabudnúť. Bola to vízia dieťaťa, ktoré som v minulosti čakala. Bolo to asi pred rokom. Po tom, čo som utiekla z domu s mojím terajším priateľom. Mlčala som so slzami v očiach. Za jeho smrť môžem len ja. Kvôli mojej nerozváznosti prišlo ono o život. Kvôli mojej sebeckosti a strachu.

„Nedala si mi šancu vidieť tvoju tvár. Nevyčítam ti to. Ale vec, že by som ťa milovalo ako každé dieťa svoju mamu.“

„Odpusť mi to, bola som bezradná a sama.“

Tmavomodré dieťa bez očí ustúpilo do tmy a stratilo sa z dohľadu.

Vystúpili dve postavy. Bolo ťažké identifikovať ich presné črty v tvári. Kreslila som ich akrylom, no v závere som celú kresbu obľiala bielou farbou.

„Zlatičko, chýbaš nám. Dlho sme ťa nevideli. Spolu s maminou sme prežívali ťažké obdobie, keď si utiekla z domu. Veľmi nám chýbaš.“

„I vy mne,“ tiekli mi slzy tvárou ako vodopády. Ach, prečo som ich len nedokreslila. Možno to bolo zo strachu, že pri pohľade na nich neznesiem všetky tie výčitky, ktoré som držala na uzde. I keď som ich odmietala poslúchnuť, vždy som vedela, že ma milujú. Sú to úžasní rodičia. Nechcela som si však pripustiť, že neposlušnosť ma doviedla tam, kde som. Vyhybala som sa myšlienkam a spomienkam na chvíle, čo sme spolu prežili.

Prichádzala tretia postava. Muž so zohavenou tvárou. Silné a energetické fahy štetcom, z ktorých sršala zlosť a nenávisť.

„Ty parchant! Neukazuj sa mi na oči! To kvôli tebe je toto všetko!“ kričala som tak bezradne. Nechcela som ani náčrtom otvoriť túto kapitolu môjho života.

„Nechaj ma povedať ti aspoň pár slov.“ Ten prefajčený hlas mu zjavne ostal i v obraze.

„Nechcem nič počuť...“, hádzala som so sebou, akoby som mala epileptický záchvat.

„Mrzí ma to, naozaj som nevedel, čo robím, bol som bezradný. Sám som bol ešte dieťaťom a predstava, že so mnou čakáš dieťa..., nezvládol som to...“.

Slzy rozmazávali stopy na papierci, až nakoniec sa celý rozmočil a takmer úplne rozpadol.

„Ty idiot! Klamár! Sľuboval si, že budeš stáť vždy pri mne. Ako si mi to mohol urobiť? Ty bezcitná zmija!“ V zlosti a žiali som trhala rozmočené pozostatky z obrazu. Láska, ktorú som k nemu cítila, sa premenila na nenávisť neopísateľného kalibru. I kvôli nemu som tam, kde som teraz. Ja krava som mu verila a robila všetko len pre to, aby sme boli spolu. Toľko premrhaného času len kvôli mojej naivite.

Odbila polnoc. Rezonujúci zvuk zvona z hodinovej veže rozplynul všetky podobizne.

„Nesnaž sa utiecť pred niečím, čo sa stalo. Neuzatvárajú oči pred tým, čo sa deje...“, zneli hlasy pri ich odchode.

„Nechcem, nemôžem, nevládzem! Chcem zabudnúť! Nech už je koniec!“, hodila som sviečku do kopy papierov plnej skíc.

Schúlila som sa na gauč. Pohľad som upierala na svoj zakrytý autoportrét. Mala som strach sa znovu pozrieť pod látku. Vzoprela som sa sama sebe. Strhla som z neho látku. Maľbu nahradil staroružový nápis na bielom plátne. Znel: „Vždy môžeš začať od začiatku.“ Zamyslela som sa tak hlboko, až som zabudla na plamene okolo mňa. Spamätala som sa až potom, čo sa mi od ohňa chytil kúsok látky na nohavičiach. Oheň bol všade. Snažila som sa zorientovať v zadyemenom priestore. Po pamäti som išla k dverám. Kľučka bola strašne horúca. Zobliekla som si bundu a opatrne potočila kľučku k zemi. Zabudla som, že sú zamknuté a kľúče neboli vo dverách. Začala som panikáriť. V snahe nájsť kľúče som sa presunula do kuchyne, ale bezvýsledne. Čo teraz? Snažila som sa držať pri zemi. Doplazila som sa do kúpeľne a spustila vodu. Hasenie veľmi nepomáhalo. Lahla som si do vane napustenej vodou. Vzduch bol nedýchateľný, a tak som za krátky čas odpadla.

Nepamätám si nič, čo sa potom dialo. Len samá čierňava naokolo. Zobudila som sa až v sanitke a po pár sekundovom pohľade na lekára a prístroje som znovu stratila vedomie. Keď som prešla všetkými kontrolami, vypýtala som si od sestričky telefónny zoznam. Bola som prekvapená, že číslo, ktoré som hľadala, sa za rok a pol nezmenilo. Nadýchla som sa a vytočila číslo. Zvonilo to dosť dlho, ale nikto nezdvíhal. Keď som to už išla zložiť, ozval sa lúbezný hlas, ktorý mi tak chýbal: „Prosím?“ So slzami stekajúcimi po tvári som sa odmlčala.

„Haló, je tam niekto?“

„Mami?“ ozvala som sa nesmelou.

„Zlatičko, si to ty?“

Znovu som bola chvíľu ticho. „Áno mami, som to ja.“ Nebolo počuť pár sekúnd nič, len vzlykanie. „Mami, tak veľmi ma to mrzí. Uvedomujem si, akú bolesť som vám spôsobila. Tak veľmi ma to mrzí.“

„To nič miláčik. Ako sa máš? Si zdravá? Si v poriadku?“

„Mami, chcem začať odznova... Neuveríš, čo sa mi všetko stalo. Nemôžem povedať, že sa mám dobre, ale chcem, aby sa to zmenilo. Urobila som toľko chýb, mami. Tak veľmi ma to mrzí, čo som vám urobila, ako veľmi som vám ublížila. Chýbate mi.“

Mama zavolala k telefónu i ocina.

„Je tu niekto, kto by ťa rád počul.“ povedala mamka a podala telefón otcovi.

„Dievčatko moje, si to naozaj ty? Tak veľmi som sa o teba bál. Príď domov. Tak veľmi ťa túžim vidieť.“

„Ocko, rada prídem, ale asi budem potrebovať vašu pomoc. Som v nemocnici. To, ako som sa tu dostala, vám vysvetlím osobne. Pozajtra ma majú prepustiť domov. Prosím, mohli by ste po mňa prísť?“

„Určite zlatko. Vieš, že vždy budeme tvoji rodičia a stále budeme stáť pri tebe.“

„Lúbim vás, mrzí ma, že som vám to svojimi skutkami nikdy nedokázala. Ale chcem všetko zmeniť, lebo verím, že nikdy nie je neskoro na to, aby človek začal od znova...“

Podľa skutočného príbehu mojej tety, ženy, ktorú si veľmi vážim a milujem, lebo dokázala začať od začiatku.

Michaela Horňáková *Lucifer a žehličky*

V časoch, keď ľudia dávno zabudli na anjelov i na čertov, v časoch, keď sa dobré nerobilo často a na zlo si ľudia vystačili i sami, práve v týchto časoch sa v Pekle konala veľká porada. Bola to porada, na ktorej sa zišli všetci čerti, ktorí existovali. Dokonca ani tí, čo mali niečo rozrobené, neboli ospravedlnení. Tejto rade predsedal sám najvyšší Lucifer.

„Vy plesnivé zmutované kozy! Zišli sme sa tu, aby sme riešili jeden problém. Musím sa priznať, je to z časti aj môj osobný problém.., ale tak nejako sa to týka všetkých nás,“ začal Lucifer, stojaci na zatvorenom sude smoly. „Pred týždňom som sa rozhodol, že zájdem na zem. Niežeby mi chýbal ten ich „čistý“ vzduch,“ zasmial sa, robiac zajačie uši na zdôraznenie ironického tónu slova čistý. „Len som sa jedno ducho nudil,“ priznal sa Lucifer.

To bola samozrejme pravda. Lucifer sa náramne nudil, nakoľko všetku administratívu prebrali ľudskí úradníci, ktorí sa mu upísali. A dokonca mal i svojich zástupcov, čiže mal veľa voľného času. Preto začal zasa pokúšať. A každý predsa vie, že Luciferovi sa nedá odolať. Aspoň svet si to všeobecne myslí. Aj Lucifer si to myslel a zrazu zistil, že to tak nie je.

„Obliekol som si značkové čierne rifle a bielu košeľu. Trocha som sa upravil a zmyl si z tváre sadze. Potom som vyšiel hore na Povrch. Prechádzal som sa po

meste, až sa zvečerilo. A vtedy som si všimol jeden hlasný bar. Vošiel som dovnútra a na chvíľu som ohluchol...“

No v tom ho niekto zozadu prerušil: „Starneš kolega!“ Na čo sa ozval výbuch smiechu.

„Čerta starého starnem!“ zanádal Lucifer. „Spôsobila to tá hudba, čo počúva mládež...“

Znova hlas zozadu: „To nie je hudba! Znie to ako hučanie pokazeného motora zmiešané s bečaním týranej ovečky!“ Tento komentár si vyslúžil nadšené prikyvovanie a súhlasné mrmlanie.

„No a potom som sa hodil na stoličku k nejakej dievčine. Usmial som sa na ňu a objednal víno...“

„Vínčekó bíle!“ zaspieval ktorýsi čert.

„Červené, ale to je detail, a samozrejme som ponúkol aj jej kamarátky. Že boli nepľnoleté, asi nemusím spomínať, to je snáď všetkým jasné. Keď som ich trochu pripil, snažil som sa ich

okúzliť...“

Známy hlas zozadu prejavil túžbu všetko vtípne komentovať: „Čo si Harry Potter?“

„Hej,“ zavrčal cez zaťaté zuby Lucifer. „Proste, keď to už vyzeralo nádejne, zrazu vstala a povedala mi, a teraz citujem: „Waldemare! Vráť sa do hrobu!“

Toto vyjadrenie mladej dievčiny vyvolalo celú tsunami smiechu. Keď sa čerti trochu upokojili, jeden z nich sa opýtal: „A ako sa volala? Tereza?“ Znova smiech a reagujúci nový hlas: „alebo Maria?“ Tretí dokončil: „Zuzana!“

Lucifer sa nervózne pomrivil na sude so smolou.

„Som rád, že sa tak dobre bavíte, ale zrejme vám unikla pointa problému. Sme kučeraví! Mali by sme to zmeniť. Celý svet pozná čerta s kučeravými vlasmi, ale čerta s vlasmi rovnými nezažil ešte nikto!“ predniesol svoj návrh Lucifer.

„A ako to chceš dopekla riešiť?“ ozval sa pekný čert, ktorý všetko komentoval a teraz sa postavil, aby ho všetci videli. Chytil za vlasy kolegu a povedal: „Už pár dlhých storočí sa snažíme narovnať to, ale jednoducho to nikdy nevyšlo! Nechápeš? Nemáš šancu!“ odsúdil vec na zánik čert a sadol si. Jeho prehlásenie vyvolalo vravu, nakoľko sa všetci začínali tešiť na rovné vlasy.

„Tichóóó!“ zreval Lucifer hromovým hlasom a všetci stíchli. „Mám riešenie. Tie dievčatá v bare sa bavili o žehlení vlasov a ja som sa o tom čo to dozvedel. Tak som sa dnes ráno zastavil v obchode s elektronikou a kúpil jednu takú žehličku. Rozhodol som sa, že ju teraz demonštratívne predvediem,“ veľavýznamne sa odmlčal.

„Vzal si si bloček?“ opýtal sa známi rečník.

„Nie, prečo?“ spýtavo zatiahol Lucifer.

„Pretože na Slovensku práve beží bločková lotéria, Ferinko!“ milo zatiahol rečník, ktorý vedel, že Lucifer nemá rád, keď ho niekto nazve tak, ako ho volala jeho matka. Ale to je iný príbeh.

„Dočerta! Ja som zabudol,“ naoko smutne vzdychol Lucifer. „Ale späť k žehličke,“ povedal a zoskočil zo suda. Prešiel k stene a zo zeme zdvihol žehličku na vlasy. Zapol ju do elektriny a chvíľu počkal, kým sa nahreje, čím vystupňoval napätie. Keď bola žehlička dostatočne teplá, začal si žehliť vlasy. Celý tento proces sprevádzalo vzrušené šepkanie. Keď Lucifer skončil, všetci sa nahrnuli k nemu, aby si pozreli a ohmatali rovné vlasy. Tí čo to otestovali dotykom, rýchlo bežali do obchodu, aby si kúpili žehličku na vlasy. Za dva dni nebolo v pekle jediného kučeravého vlasu. Čerti boli ako vymenení a pokúšali ľudí s takým sebedomím, že im nikto neodolal.

Samotný Lucifer znova zašiel za dievčinou z baru. Keď ho uvidela, spoznala ho a povedala: „Ale kučeravý si bol krajší!“

Táto veta viedla Lucifera k zvolaniu novej porady. Zakázal žehličky a všetkým nariadil kúpu kuliem. Možno sa teraz pýtate prečo. No odpoveď je jednoduchá. Vlasy čerta nie sú také ako tie ľudské. Čertom nepomôže, ak si vyžehlené vlasy umyjú, musia si ich natočiť.

A tak čerti zistili, že staré poriadky sú predsa len najlepšie. A prečo je to také dôležité pre vás? Pretože čerti vás zachránili od štátneho krachu tým, že kúpili veľké množstvá žehličiek a kuliem na vlasy. Podporili priemysel i vás, milí ľudia. Vidíte? Nie vždy sú zlí.

Matúš Jakubík *Bezdomovec s trvalou adresou*

Domov, predtým mi tak známy, snímaný neviditeľnými vlnami mojich pohľadov, hologramami mojich dotykov, už necíti sa byť viac mojim domovom. Som nahý, nahý viac ako ľudia na nuda pláži, nahý tak, ako je nahé dieťa, práve opúšťajúce telo svojej matky, a nemám kam ísť. Nikdy som sa nenarodil a nikdy som nezomrel, existujem len kvôli Henrymu...

Ahoj denník, ja som Henry, dnes je nedeľa 27. apríla 2014 a musím niečo robiť, inak sa zbláznim. Sekundy v mojich hodinkách tikajú veľmi sebavedomo, ich pulz umocňujú štyri steny zízajúce na seba a zároveň všetky spolu na mňa. Mám pocit, že sa zužujú a začínajú okolo mňa vykonávať obradný tanec. Hovoria na mňa zvýšeným hlasom, a tak si skrčený, opretý v kúte vkladám do úst tabletku nádeje. Myšlienka, že minútová ručička sa ešte dvakrát obtrie o dvanástku na ciferníku a príde nový týždeň, ma povzbudzuje. Pomalé ubíchanie času sledujem spolu s neznámym druhom hmyzu, ktorého do izby nalákal Thomas Edison svietiaci v lustru a otvorená náruč bieleho, zaschnutým smogom pokrytého okna. Dúfajúc, že zazriem siluetu nejakého tela, lustrujem pohľadom okolité postele, ale všetky sú prázdnejšie ako tunajší bar počas inventúry. Spolubývajúci prídu až zajtra, a tak dnes dostane priestor moja introvertná povaha. Slúchadlá do uší tryskajú rytmicky ladený zvuk, ktorý má za úlohu odvieť pozornosť od dotykov, roztrúsených samotou po mojej duši. Náhodný výber skladieb v telefóne ma však odviaľ k hlbokým vnútorným úvahám, kde akokoľvek nádherne sfarbené motýlie krídlo musí nutne znamenať smrť húsenice.

Idem si dať sprchu. Kvapky opúšťajúce sprchovú hlavicu narážajú o každú bunku mojej bytosti, sú ako tisíce bodajúcich dýk. Spôsobujú vykrvácanie myšlienkam, ktoré okupovali pobrežie nekonečna vo mne. Prietok vody lipne v hustých vlasoch a malé čiastočky zachytené ochlpením rúk vytvárajú na mojej koži tenkú vrstvu pripomínajúcu rosu rozprestretú po horskej lúke. Je to krásny akt, ale o pár minút sedím opäť sám, opretý o zaprášenú parapetu, s myšlienkami pachtiacimi po ďalšej tabletke lítia. Pri pohľade cez okno ma okrem bezdomovca, hľadajúceho po kontajneroch zvyšky šťastia, upútalo snáď len uvedomenie si mojej malosti v porovnaní s nekonečným vesmírom. Prstom zotieram kvapku chladu z plechovky koly a zamyslenie sa, či celé snaženie ľudskej rasy na tejto planéte nie je len jedna z mnohých reality šou, na ktoré sa každý deň pozerá nejaký vyspelejší život, pridalo

jednu rovnakú kvapku chladu na moje čelo. Škrípajúca internátna brána preniesla moju pozornosť na vlajúci štiplavý cigaretový dym, z ktorého sa vynoril zarastený, v župane odetý muž. Z každého jeho kroku sršala sebaistota a zvláštny druh tajomnosti, ktorú podčiarkovali čierne okuliare. Presný opak mňa kráčal dolu chodníkom...

Ulica je padnutá v tme, no tie mladé duše, viazané na život, sú nevyžiadané, ale prirodzený zdroj svetla pod oknami priľahlej bytovky. Trávník tváriaci sa tak sviežo, letne, aj keď v kalendári flirtuje ešte len apríl s májom, prichýlil skupinku dievčat a pod ich telami sa v jemnom vánku správa ako morské riasy v prúde. Po ďalších pár krokoch, keď horiaca časť cigarety bola bezprostredne blízko k filtru, sa chvenie vody v malej fontánke snaží prehrať odraz oblohy očiam, žiaľ neúspešne. Elegantným pohybom ukazováka o palec cigareta čľupla do vody ako pes v snahe chytiť loptičku hodenú jeho pánom a zastenala svoj posledný výdych. Náhle som si uvedomil, že ten muž v župane napáchnutom cigaretovým dymom som ja, Henry. Kto vlastne som? Introvert sediaci v okne izby, alebo extrovert snažiaci sa dostať k pumpe? Prečo mám pocit, že žijem v kocke a celý svet prebieha okolo mňa? Je táto realita, ktorú zdieľa sedem miliárd ľudí, vôbec realita, alebo len naša spoločná predstava? Po istej chvíli odosobnenia som konečne po stopách električkovej trate dorazil k pumpe. Jej prenikavé zelené svetlo ma na moment oslepilo natoľko, že som si nevšimol pred vchodom Romana popíjajúceho kávu.

Romana som spoznal asi pred pol rokom na jednej z tých akcií, kde sa pečeň stáva wikipédiou alkoholu. Po otcovi je to polovičný Arab, ide z neho celkom strach, ale páčia sa mi jeho tetovania. Kým dopil kávu, ukazoval mi najnovšie na chrbte. Boli to korene stromov vzájomne prepojené do tvaru srdca. Potom sme už prešli do predajne. Stále som si nebol istý tým, čo chcem, a tak som si ako tradične vypýtal fľašu fínskej.

„Ako idú kšefty?“ opýtal som sa Romana, kým predavačka pátrala v regáli s alkoholom po niečom, čo uspokojí moju požiadavku. Roman bol totiž diler obchodujúci ďaleko za hranicami zákona. Keď mladá brigádnicka začula túto otázku a spomenula si na výstrih Romanovej peňaženky pri jeho predchádzajúcej platbe, okamžite zatiahla brucho a jej prsia sa nafučali ako cesto po pridaní kvasiniek. Očami tej fľašky sa stala asi barbarom, ktorý skenovaním čiarového kódu narušil jej ticho a samotu v chlárku. Ja s Romanom sme zase popravčia čata pripravená zbaviť ju štupla a panenskej nedotknuteľnosti. Zaplatil som za fľašku a nechal jej pár drobných. Po ceste k Romanovu autu som fľašku otestoval a zapil nesýtenou vodou. Možno za pár uponáhlaných minút budeme len kúsky na ceste, ale teraz s úžasom hľadím na nočnú oblohu. Sú to dve noci, ktoré obklopujú jeden malý deň, alebo sú to dva nádherné dni a medzi nimi jedna malá noc? Túto istú vetu tlmočím aj Romanovi.

„Z teba raz bude filozof,“ odpovedá mi. Victor na mňa dýcha ako moja indická učiteľka meditácie a odplavuje všetky zábrany. Roman počas jazdy vyberá zo zadného sedadla vodnú fajku, v kultúre jeho predkov tak rešpektovaný znak priateľstva.

„Akú príchut' si dáme?“ Cez číre sklo vodky vidím jeho úškrn. Po chvíli ticha sa zasmieja a uhne si pár šlukov z fľašky, niekoľko glgov z cigarety a zaparkuje cez dve miesta na najbližšom parkovisku. Spod sedadla vyberá malý obdĺžnik zabalený v obale od poľskej Krovky.

„Toto je spôsob, ako komunikujeme s bohom,“ vysvetľuje mi a pritom silným plameňom pripaľuje hašiš. Pár vdýchnutí do pľúc a po troch minútach čas prestal existovať, farby sú jasnejšie a mám pocit, že som sa spojil s niečím, čo bolo mojou súčasťou nickedy na začiatku, akoby to so mnou hovorilo...

„Henry, to som ja, privítaš ma? Pamätáš, ako sme sa naposledy pohádali a vyhodil si ma? Oni tvrdili, že neexistujem, tabletkami ta prinútili zabudnúť na všetko, čo sme prežili, ale ja existujem, vždy sme boli spolu späť. Prosím, slúb, že ma už nikdy nevyhodíš.“

Len čo hlas v hlave ustal, prišla explózia svetla. Prítomnosť, číra prítomnosť, seba aj vedľa sediaceho Romana som chápal v absolútnej hĺbke ako súčasť celého vesmíru. Hýbem rukou, ale necítim sa byť rukou.

„Tak čo hovoríš?“ Romanov hlas narážal o skaly na tichom mori mojej hlavy. Vtom sa to celé rozplynulo a iba som nemo pozeral. Romanovi som opísal, čo sa stalo, a ten neveriacky krútil hlavou. Poprosil som ho, nech ma odvezie späť na čerpaciu stanicu a odtiaľ pôjdem na internát. Prikývol a odviezol ma, na pumpe sme ešte dopili flašu a rozlúčili sa.

Opäť kráčam popri električkovej trati, tentoraz cestou na internát. Ako satelit vysielam hviezdám signál, nech padnú a ja si zaželám...

Trúchlivá pouličná lampa plače slzy svetla, aby zvýraznila tieň psa na vôdzke. Alebo sa snaží poukázať na vôdzku? Kto sa v nej má vyznať? Remienok držala jemná uhladená ruka obopnutá asi tuctom náramkov. Rovnako, ako som dúfal, že vyjadrujú osobnosť, dúfal som, že divokú osobnosť mačacej šelmy. Z tmy sa vynorila žena. Na moje prekvapenie to bola kamarátka mojej bývalej priateľky. Tieto druhy stretnutí boli vždy nepríjemné, pretože sa na vás daná osoba pozerá cez dymovú clonu reči vašej bývalej. Zastavili sme pod lampou a pustili sa do reči. Žeby som sa tentoraz splietol? Bojazlivé prvé slová ako kocky ľadu na dne pohára nabrali rýchly spád za pôsobenia tepla, keď sa moja ľavá ruka prilepila na stenu Laurinho ramena rovnako, ako sú o stenu prilepené obrazy na výstavách slávnych umelcov. Hašíš s vodkou kolujúci mojimi žilami a zelenými svietiacimi očami spôsobil, že to beriem ako príjemnú debatu. Miniaturne prejavy slabík dopadali na zložitejšie súvetia a jej jemný chichot sa stal hlasným smiechom. Niečo jej na mne imponovalo. Chcel som si odrezať kúsok toho momentu a vtom som sediac na lavičke dostal poriadne sústo, keď dovtedy neznáme pery začali bozkávať kľúčnu kosť, ktorá trčala zo županu a následne sa cez zarastenú tvár dostali až k ústam. „Prešiel som tvojím výberovým konaním?“ pomyslel som si. Náhle sa ku mne opäť prihovril hlas: „Kde a kedy skončí táto maska a ja začnem existovať?“ Vtom som sa dosť zľakol...

O dvadsať minút neskôr sa už zúčastňujem projekcie dvoch tieňov na stene izby, v rytme splývajúcich a zas sa rozplývajúcich. Tváre ostávajú anonymné. Ženská bytosť ako maliarske plátno rozpívané na malé čiastočky v mojich očiach dychtivo túži po farebnej rozkoši. Mezonetový ateliér, ktorý vidím v Laurinej gaštanovej koži, je ideálnym miestom na ťahy s mierne namočeným štetcom. Rozmazávam farby zo severu na juh, z východu na západ po rozmazanom plátne, po jej tele hrám svoju pieseň. Vedie ma všetkými skratkami. Je skúsenejšia. Umožňuje, aby som sa cítil ako umelec, aj keď celý čas je nám obom jasné, že umelkyňou je ona. Tie jemné dlane, ktoré som tak ostýchavo oslovil, teraz násilne trhajú chlpy z mojej hrude a môj hlboký, basový hlas, ktorý znel tak presvedčivo, sa paradoxne stal krotkým. Tep sa zvyšuje a vzájomne sa podporujeme v orgazmových výletoch našich tiel, až sa cez letiskovú kontrolu dostávame za hranice. Vzlietame, turbulencie, opäť cítim, pristáť nechceme ani jeden. Tancujeme so stromami, vtákmi na melódiu celej existencie. Cítim celý oceán a jednu malú kvapku, ako so sebou súvisia. Bzučiaci hlas v mojej hlave: „Henry, Henry, to som ja. Oni ťa presvedčili, že tie masky, ktorým ťa naučili si ty. Toto si ty.“ A v tom momente sme s Laurou dolietali. Nemohol som sa sústrediť, nechápal som, čo sa deje. Malá veľká žena vedľa mňa pokojne leží a snaží sa prečítať

to, čo mi práve prebieha v hlave. Ženy sú úžasné stvorenia, v ktorých sa dokáže zrodiť život, a tak automaticky musia o živote aj niečo vedieť. Ja som vďačný tejto žene, že to vedenie zdieľala so mnou, ale hlas to úplne pokazil. Viem, že Laura sa asi o pätnásť minút pobrala domov, a ja si dám ešte jednu tabletku a tiež idem spať...

„Henry, asi si ma už nepamätáš. Keď si sa narodil, boli sme spolu späťt, ale postupne si na mňa zabudol, pretože spoločnosť, v ktorej si vyrastal, ťa presvedčila, že som nepodstatný. Ja som tvoja prirodzenosť. Na začiatku sme sa im bránili, neskôr sa hádali, ale nakoniec nás od seba odtrhli ľudia, ktorí do tvojich myšlienok zasiali semienka výchovy a masiek. Celý svet o mne hovorí príbehy, snaží sa ku mne dostať, ale v skutočnosti ma na každom rohu obchádza. Rôzne kultúry používajú na môj opis iné slovo. Hovoria mi boh, anjel, osvietenie, vedomie, duša, hovoria mi prirodzenosť, prítomnosť, podstata, štvrtá dimenzia, ale ja som voda hladajúca najhlbšie miesto, slnečný lúč na ľudských lícach, vietor v tvojich vlasoch, ale najdôležitejšie... ja som ty... a ty som ja, domov môj, domov tvoj je naším spoločným. Keď sa ho rozhodneme opustiť, tak už len spolu. Opustíme toto telo?“

Dnes je pondelok 28. apríla 2014 a izbu Henryho Stránovského sme zabezpečili a oblepili páskou. Vychovávateľa ho našli ráno v izbe predávkovaného tabletkami tlmiacimi účinky bipolárnej afektívnej poruchy, so skleneným pohľadom v očiach, nejaviaceho známky života, s denníkom v ruke.

Barbora Nitschová

Ona a noc

Už dávno bola tma. Úplná, čierna. Nebolo vidno ani na pol čajovej lyžičky, no hviezdy jej napriek tomu klali oči. Ona vystrela pravú ruku a popod ľavé stehno urobila do baldachýnu v cudzej izbe otvor nožom na cukrovú vatú. Tá izba vlastne nebola až taká cudzia. V skutočnosti patrila jej. Iba nie tej dnešnej, ale včerajšej a zajtrajšej One. Tým obom, ktoré ju poznali lepšie, ako sa stihla predvčerom, dnes a pozajtra spoznať sama.

Nôž zlomila, aby sa okrem nej nikto nemohol porezať. Úlomky, ostrotupé lesklomatné polkruhy neurčitej farby, plánovala ukryť pod vankúš, no ten nebol na očakávanom mieste. Pod baldachýnom sa nekrčila, ani nerozťahovala posteľ s perinami. Voľakto tam navršil iba dolinku kníh a na jej vrchu na očiach ukryl saténový spacák s koženými nohami do x. Preto rozviazala zamatové mašle na jeho pravom boku a nasypala sa dovnútra. Otvor pozvárala slzami radosti.

Na nôž zabudla. Bol minulosťou, možno aj budúcnosťou, ale v ten večer strácal zmysel. Pre súčasnosť bol príliš prchavý. Ležal na podlahe pod baldachýnom. Ona pod baldachýnom a v spacáku. Odporujúč idey o ideách a koexistencii predmetov z Puškinovej Pikovej dámy, sa vyskytli obaja na jednom mieste súčasne a zároveň na dvoch miestach naraz.

Rozhodla sa ešte dnes osláviť deň bláznov. Svoj deň. Nebol síce 1. apríl a už bolo zajtra, ale pravý blázon je slobodný rojko, nepodlieha konvenciam, ani svojmu strachu. Iba túžbam a plaču. Preto bude žiť včerajšok naplno, plnými dúškami piť z prázdneho pohára neperlivej minerálky bublinky.

Rozpustí si vlasy do vrkočov a starostlivo vyberie hodváb, určite pravý – prírodný z fabriky, možno tej na výrobu Biovlny. Uštrikuje si z neho sukňu, čo si oblečie ku kanadám v prípade, že sa rozhodne proti pravidlám šplhať hore šmýkačkou na detskom ihrisku pre seniorov. Musí tam nájsť také prázdno, že zborový šepot nebude počuť ani slabo zapchatými ušami.

Niekde za rohom, cestou do Indie alebo francúzskej Indočíny si kúpi psa, aby sa mohla báť. Už má vybraté meno. Aby boli zaujímavým párom, nazve ho Arthuro von Berg. Do kopca mu iste bude musieť pomáhať vidličkou. A aká to bude rasa? Pravdepodobne nebrešúci pololudský líškopes. Verný. Zárodky chrbtovej kosti neodumreté, oči slepé, umelecký cit pre naivitu v cene. Určite si hneď padnú do náručia aj do oka. Keď z nich po rebríku vylezú, so zapchatým nosom sa spolu pokúsia vyňuchať lásku.

Asi sa stratí, teda možno nie. Ak zistí, že všetko už párkrát prežila. Keď sa vyliahla, keď rozmýšľala, keď snívala a nikdy.

Svietalo pred tromi hodinami. Vonku svietilo slnko tak silno, že sa od hanby ukrývalo v tieni. Ona s dáždnikom zaveseným na náhrdelníku vyliezla z kukly baldachýnu. Otvorila ventil, splasnutú noc rozstrihovala a preosiala do kabelky. Ráno nezmenená odišla ešte pred spaním.

Zuzana Anderková

Katarína Želinská Agi

Najprv dohnala do nepričtetnosti môjho otca.

„Venuj sa jej!“

„Mám koncert...“ Pamätám si len jeho tieň spoza mliečneho skla.

„Je to tvoje decko.“

„A tvoje nie?“ Robil nočného strážnika na stavenisku, nemohol žiť s klaviristkou.

„Idem.“

„Tak choď.“ Ani neskúsila vložiť nohu do dverí.

Musela som celé hodiny presedieť v jej šatni, obvykle veľkej meter krát dva a strážiť. Šaty, noty, šminky. Skoro každý večer, ako služobný pes. Vlastne to používala iba ako zámienku, aby sa ma zbavila. Kým som nepočmárala čiernou centofixou steny v Carltone a jej to dali k náhrade. Odvtedy ma zatvárala v obývačke.

„Mamka išla do pivnice pre kompót. Hneď sa vráti.“ (Ak by náhodou niekto prišiel). Ona prišla okolo druhej tretej. Podľa toho, aká bola recepcia. Niekedy mi priniesla v kabelke oškvarkový pagáčik – podľa toho, aká bola opitá.

Mala dlhé biele prsty, ako stvorené súčasne s klavirom. Ja som bola hrozne hlúpe decko. Myslela som, že keď niekomu namočíte ruky do vriaceho oleja, už nikdy nebude hrať. Ale ona len dopražila rezne a kúpila si kalciovú masť. Ani ma nezbila.

Ešte aj keď k nám prišla sociálka, zahrala to majstrovsky, dolce piano. Vlastne som mala pocit, že by jej až tak nevadilo, keby ma odvedli so sebou.

„Bila ťa mama niekedy?“ Odporná korpulentná štyridsiatnička, ktorá na mňa púliła oči spoza mušíc okuliarov s hrubými rámami, mi bola od začiatku nesympatická, a tak som ju tesne pred odchodom pohrýzla.

„Mala by!“

Potom dostala reumu a posadla ju myšlienka, že keď už viac ona sama nemôže drať klávesy klavírov v najprestížnejších koncertných sálach, naučí to niekoho iného. Bohužiaľ, v jej živote nebol nikdy nablízku nikto iný okrem mňa. Možno som sa mala tešiť, že sa mi začala konečne venovať. Spôsob, akým to robila, však vo mne len znásoboval všetku nenávisť a zatrpknutosť, ktorá každým dňom od môjho narodenia narastala ako nádor.

Teraz som už nemusela celé hodiny presedieť v jej šatni, ale priamo za klavirom. Mala som hudobný sluch na úrovni inteligentnejšieho labradora a cit v prstoch asi ako tlčik na mäso. Samozrejme, že mama na to veľmi rýchlo prišla a dokonca sa to ani nesnažila skrývať.

„Ty si štiepená proti hudbe! Akoby si ani nebola moje decko...“ To som si vždy zúfalo želala. „Musíš viac cvičiť!“

A musela som. Dvanásť hodín denne. Niekedy som večer spadla z otáčavej stoličky ako klát, vyčerpaná a dehydrovaná, ale šťastná, že aspoň už dostanem najesť a pôjdem spať – no väčšinou to malo úplne opačný efekt. Dostala som facku, dve, a mama ma začala priväzovať stehnami o sedadlo. Niekedy, keď som udrela iný tón (čo teda nebolo len niekedy), mi zatvárala ruky do klavíra, ale vždy tak, aby sa mi náhodou niečo nestalo, aby to len bolelo. Kým som nedohrala skladbu do konca, nepustila ma ani na záchod. Preto sa všetky nevšímavé základoškolské učiteľky čudovali, že sa ešte v dvanástich pocikávam.

Mama si presvedčenie, že zo mňa urobí klavírnu virtuózku, nedala vziať, ani keď jej na prijímačkách na konzervatórium povedali, že to nemá cenu. Ešte stále mala dostatočné renomé, takže ma vzali ako dcéru jednej z najtalentovanejších hráčok v histórii klavírnej hudby, ktorá tak tragicky a predčasne musela ukončiť kariéru. Nikto neveril, že zo mňa niečo bude a že má zmysel päťkrát týždenne sa venovať hluchému a neduživému decku, ktoré po svojej matke zjavne nezdedilo ani len materské znamienko. Nikto, okrem jednej dobrosrdečnej ženy vo veku mojej mamy, s dlhými bielymi prstami, ako stvorenými súčasne s klavírom.

Nikdy som sa nedozvedela, či to urobila kvôli mojej mame, s ktorou kedysi štvorročne ohurovali svojich profesorov na konzervatóriu, alebo z ľútosťi, že si ma ešte aj v zborovni pohadzujú ako horúci zemiak. Moja profka klavíra mi ani raz nedala pocítiť, že som niekde, kde ma nechcú. Bola rovnako vychudnutá ako moja mama, keď hrala, mohla som jej spočítať všetky modré žilky, ktoré jej na prstoch navierali a mala taký istý nepríjemný pisklavý hlas, aj keď ho zvyšovala iba vtedy, keď ma po polročných skúškach ako obvykle chceli vyhodiť. Bola taká éterická – keď vošla do triedy, zaregistrovala som ju, až keď si odkasľala alebo mi položila ruku na plece. Aj keď niečo vysvetľovala alebo mi predhrávala, mala som pocit, že klávesy sa stláčajú samé od seba a že v tých chudulinkých rukách a žiarivej tvári nemôže mať viac sily ako dvojročné dieťa. Dokonca aj meno mala éterické – Agnes –, aj keď ju každý volal Agi, lebo bola človekom, ktorému by ste nikdy nič škaredé nepovedali.

Moja domáca tortúra neskončila ani napriek ďalším šiestim hodinám denne za klavírom – čas, ktorý mohla mama využívať na vybíjanie si svojho komplexu nenaplnenosti, sa síce výrazne okresal, ale stále tu boli bezsené večery a noci, počas ktorých som si od laktov nižšie necítila nič a preklínala človeka, čo pred stovkami rokov prišiel na to, že keď sa struny chvejú, vydávajú zvuk.

„Ak fa nezoberú po maturite na hudobnú fakultu, zderiem fa z kože,“ pripomínala mi to po každom nevydarenom takte, keď ma do rytmu fliaskala po kolenách na každú prvú.

Tak veľmi som si neverila, že som dúfala, že sa mi podarí čokoľvek – dokladať do regálov, umývať riady, oberať jahody – naškrabať si na letenku do Anglicka alebo kdekkoľvek, kde ma už moja vyšinutá matka nenájde. Kde budem konečne slobodná. Kde nemajú klavíre.

Moji spolužiaci alebo hŕstka namyslených decák rodičmi presvedčených o tom, že sú geniálne, od prvého dňa na tej akože výberovej škole študovala za sólistov a každý so svojím nástrojom aj spával (asi okrem organistov). S klaviristami som sa ani ne bavila, ale obzvlášť sympatické mi prišlo jedno dievča – nízke, vždy bledé v tvári, s veľkými kruhmi pod očami – no na prvý pohľad nešťastná, zmätená existencia bez chuti do života. Počula som, že jej stará mama bola svojho času výborná operná speváčka a hlasová pedagogička, a tak chúda bez vlastného názoru a schopnosti povedať „Nie!“ dali k babke na hodiny operného spevu, aj keď kapacita jej detských pľúcok nestačila ani na nafúkanie balónu. Agi ju občas korepetovala, lebo robila aj korepetítorku, takže párkrát sme sa stretli vo dverách mojej triedy a hneď pochopili, aké sme v tejto škole plnej zapálených a na každom kroku nadšenie z umenia demonštrujúcich žiakov prepojené. Začali sme spolu rituálne chodiť poza školu, skrývať sa pred profesormi a klasifikačnými hárkami a užívať si reakcie do krvi vytočených rodičov, ktorí nás nikdy pri ničom konkrétnom nepristihli. Agi vedela, kde som, keď nechodím na jej hodiny, aj že zámerne predstieram, ako mi žiadna skladba nejde ani po mesiaci jej opakovaných pripomienok a trpezlivého ukazovania prstokladu, a stále mi kládla otázky začínajúce „prečo“, ale nikdy nič nepovedala.

Mala som podozrenie, že je spriahnutá s mamou a kamufluje moje absenčky, aby ma nevyhodili. Raz ráno moja nová kamoška neprišla za pekára, kde sme chodili fajčiť, a keď som ju hľadala v škole, povedala mi, že jej rodičia zakázali stretávať sa so mnou a že som len sprosté rozmazané decko, ktoré sa nevie zmestiť do kože.

Mama ma odznova začala doma zamykať. Bola som už silnejšia ako ona, takže za klavírom ma svojimi reumou pokrútenými prstami neudržala, no keď zamkla vchodové aj obývačkové dvere, mohla som donekonečna cez okno čumieť na vrcholky jedlí v parku, alebo aspoň desať minút simulovať sústredenú hru a dostať sa na vzduch, do kuchyne aj do postele. Koncom druhého ročníka za mnou začal doliezať kučeravý huslista a ja som si uvedomila, že aj to je cesta dostať sa z domu skôr, ako budem mať na letenku do Londýna.

Neviem, či bol natoľko zúfalý alebo mal jednoducho sebatrýzniteľské sklony, ale do týždňa sa so mnou dal dokopy. Celá škola si pred ním tukala na čelo, lebo mňa oficiálne považovali za zakomplexovanú nihilistku, ktorá nemôže byť schopná ani nikoho pohladkať, no on si ma sebavedomo previedol za ruku po všetkých chodbách a spolužiakom rad radom padli sánky. Bol to ten najlepší pocit, ktorý som v rámci nášho „vzťahu“ zažila.

Nosil mi ruže, čokolády a táčne s obedom, ale čím ďalej, tým viac ma unavoval. Vysvitlo, že na samostatné bývanie sa zmôže tak najskôr v päťdesiatke, aj to nie kvôli tomu, že by mu na to jeho zazobaní rodičia nedali, ale preto, že by v živote nenabral odvahu sa ich na to opýtať. Chcel sa po mne vešať všade, kde sme sa pohli, strkal mi jazyk do krku a na tisíc ďalších miest a raz ma dokonca na záchodoch chytil za prsia, tak som mu vylepila, až predo mnou na desať minút zamrzol, neschopný pohybu ani slova. V ten deň sme sa asi rozišli, lebo potom som jednu afektovanú piatačku počula v školskej kuchynke povedať, že „Jožo sa konečne zbavil tej frigidnej kravy“.

„Čo si povedala?!“ Cítila som, ako sa mi v spánkoch nebezpečne prelievala krv a na krku a na rukách navierajú žily, jedna za druhou, až som bola presvedčená, že o chvíľu začnú praskať a moja krv zaplaví celú chodbu, školu aj mesto. Pseudoherčka a trojica jej rovnako nepričetných kamošiek nevyužila espauzu, ktorú som jej šľachetne venovala na útek, a tak v ten deň prišla o jeden predný zub a ilúzie, že bude navždy dokonalá hrať iba princezné. Dostala som podmienené vylúčenie, dvanásť faciek od mamy a pocit zadosťučinenia, ako nikdy v živote.

V polovici tretieho ročníka mi Agi povedala, že vôbec nevádi, ak ma na fakultu nevezmú hneď po maturite, lebo na konzerve môžem ešte ostať ďalšie dva roky ako nadstavbu a potom chcela vedieť, prečo som taká bledá. Prepadla ma šialená skepsa a zúfalá túžba rýchlo niečo urobiť, kým bude neskoro. Našla som si brigádu, ale keďže mojím hnacím motorom bolo zúfalstvo, bola to fakt z núdze cnosť – opatrovanie detí. Spočiatku to vyzeralo ako rýchlo a jednoducho zarobené peniaze, no po prvom stretnutí s trojročnou Nikolou a jej o rok mladším bratom zo mňa entuziazmus veľmi rýchlo vyprchal. Nechápem, ako môže niekto o deťoch povedať, že sú zlaté, keď slintajú, smrkajú, neartikulujú, smrdia a nemyslia. Ako ľudské nepodarky. Nevynuté červy. Človek by sa mal narodiť úplný, pripravený a zmierený s tým, čo ho čaká. Potom by boli zbytočné matky aj klavíre.

Pri plienkach, dudlíkoch a mrkvových kašiach som si vytrpela skoro rok. Tíkla som ich pravidelne, väčšinou dievča, pretože chlapec ešte nevedel chodiť a až tak nevyvádza. Obvykle mu stačilo ústa zapchať cumľom plnej fľaše, ale ona bola hyperaktívne, protivné a strašne arogantné decko. Na svoj vek sa pomerne rýchlo naučila odmieťať všetko, čo jej niekto prikazoval, a keď rumádzgala, lebo znova niečo nedostala, neexistovalo nič odpornejšie, ako jej tučná, zvrásnená a zasoplená tvár.

Najviac som ju však nenávidela, keď sa chcela túliť alebo dávať pusinky, len tak, lebo bola decko. Od tých to každý považuje za normálne, hoci na tom nič normálne nie je, lebo je to len opakovanie toho, čo vidí u dospelých a čo je vlastne pretváрка, takže je to v konečnom dôsledku rovnaké klamstvo, ako aj všetko ostatné.

Mala som týždeň pred maturitou, mama ma cez víkend nechala odpadnúť po osemhodinovom chopinovskom maratóne a ja som vedela jedno: počnúc prvým dňom po maturite, mojimi osemmástymi narodeninami, ma už nikto nebude mať právo nechať odpadnúť, či zmaturojem alebo nie. Aj keď som zaspávala s leukoplastmi na prstoch, hrial ma pocit, že všetko skončí a začne odznova, načisto, lepšie povedané – hrialo ma päťsto eur pod matracom.

Agi bola človek, ktorý sa jednoducho nevedel zmieriť s tým, že ho nikto môže nemať rád. Takých ľudí ja osobne nenávidím ešte viac ako deti.

„Tento týždeň už necvič, preboha!“ Nepodarilo sa mi stiahnuť si rukávy skôr, ako si nasadila okuliare. „Si normálna?! Koľko si sedela za klavírom?“ Nikdy som jej neskazila ilúzie, že moja mama je taká špičková vo všetkom, čo robí. „Spala si vôbec?“ Pýtala sa ma to trikrát týždenne, vždy bez odpovede, lebo bola aj človek, ktorý jednoducho nevie nechať druhých na pokoji, s ich prísermi a tajomstvami. „Neboj sa, pred tebou už zmaturovali takí neschopáci...“ Objala ma okolo pliec, len tak, polovične, a mne bolo prvýkrát v živote do plaču.

„Ja vás nenávidím!“ vybehla som nakoniec z triedy. „Ale... prečo?!“ Keď na obede sedela pri vedľajšom stole tak, že mi videla do tváre, do polievky jej v prúdoch tiekli slzy. Za mňa. Aspoň nemusela soliť.

Vedela som, že to nebude len taký normálny večer s technickými cvičeniami a maminým pravítkom na výchovné údery, lebo keď som vošla, nestála v chodbe s jednou rukou vbok a druhou sugestívne namierenou ku klavíru.

„Pod sem!“ Sedela za kuchynským stolom a ako karty pred seba vykladala päťdesiateurovky.

„Čo sú to za peniaze...?“ Oblial ma studený pot.

„Sadni si.“ Ešte aj kostnatý tieň, ktorý vrhala na chladničku, sa uškŕňal. „Neopýtaš sa, koľko ich je?“ Hodiny výsmešne tikali medzi jej úsmevy a klopkanie prstov po stole. „Presne päťsto eur.“ Bola som si taká istá – že vidí len na klávesy a noty, že si dnes poslednýkrát sadnem ku klavíru, že ešte je nádej. „A hádaj čo!“ nepotrebovala ani pravítko alebo povrazy, aby spôsobovala bolesť. „Rozhodla som sa, že ti kúpim nový klavír. Budeš potrebovať nejaký lepší, drahší, keď máš na ňom ešte toľko rokov hrať. A hádaj, koľko mi chýba do plnej sumy!“ Jediným pohybom zo stola zhrabla všetky moje peniaze. „A teraz choď cvičiť, aj tak nič lepšie pre tento svet nemôžeš urobiť.“

Sedela som v studenej triede, mechanicky prekladala prsty z klávesu na kláves a Agi mi dýchala na krk. Vonku stepovala moja mama, pripravená vychutnať si o niekoľko minút svoje veľké víťazstvo a maturitu v priamom prenose.

„Vidíš, tak usilovne si cvičila, že nakoniec ani nie je rozdiel medzi tebou a tvojimi spolužiakmi.“ Strašne som ju chcela nepočúvať, nevidieť, ignorovať a asi si to zle vysvetlila. „Na ten večerajšok zabudneme, dobre? Budeme mať predsa ešte dva roky, aby sme sa lepšie spoznali...“

Vtedy sa mi rozplynul reálny obraz. Videla som svojho otca odchádzaf s opovrhujúcim úšľabkom a mávnutím ruky, že nech si ten pankhart rastie, ako chce. Videla som svojich spolužiakov, od škôlky až podnes, ako si šušľajú a ukazujú na mňa prstom, aha, klavírne nemešlo žijúce zo slávy svojej matky, neschopné cítiť ani hudbu, ani nič iné. Videla som svoju jedinú kamarátku vysmievať sa mi a pritakávať

ľuďom, ktorí o mne nič nevedeli. A videla som svoju mamu, nad tým všetkým, maximálne spokojnú. Sadla si ku klavíru, po ktorom boli rozsypané päťdesiateurovky a hrala, ale nepozerala do nôt, len mne do očí a odporne, hrdelne a chrapľavo sa smiala a smiala... Medzi tým všetkým, farebnými preludmi vzadu v mojej hlave, stála Agi, zbytočne a náhodne na rane. Vstala som aj ja, lebo niečo hlboko vo mne ma postavilo a priložilo jej prsty na hrdlo. Zmietala sa, aj keď ten zápas nemohla vyhrať, lebo môj hnev, živočíšnosť a nenávisť už dávno zvíťazili. Škrtila som všetky noty, ktoré mi od ôsmich rokov strkali pod nos, nespravodlivosť, s akou na mňa môj život po celý čas zazeral cez prsty, zúfalstvo, ktorého som sa nemohla striasť ako prekliatia, že som sa narodila práve takej matke. Škrtila som jej tieň, dopadajúci na mňa ako ortieľ – odjakživa až navždy. Škrtila som Agi, jediného človeka, ktorý bol zvedavý na moje odpovede, s ďalšou nemou otázkou v očiach. Cítila som na rukách křčovité zovretie jej dlhých bielych prstov, ale bola príliš slabá, vychudnutá, éterická. Príliš pre tento svet. Ako ja. Modré žilky jej už nenavierali iba na rukách, ale aj na tvári. Klesla prehnutá v kolenách a pustila mi ruky. Ja som si sadla ku klavíru a ďalej mechanicky prekladala prsty z klávesu na kláves.

Mária Bilá *Rodina*

Daj Bože,
tejto rodine lásku,
aby ju vedela priniesť ľuďom.
Ukáž jej,
že môže byť taká šťastná,
ako bola tvoja rodina v betlehemskej maštálke.
Podľa modlitby Matky Terézie

I.

Nemôže, pomyslela si a zatvorila knižku. Alebo možno môže, len nevie. Musí, chce, potrebuje byť... Veď to je vlastne jedno.

V záplave značne preriednutých odfarbených vlasov, ktorých pramene si ráno narýchlo zopla gumkou a teraz sa jej ich pár povolilo a ona si ich skúmavo obmotávala okolo prsta, zaregistrovala stopy šede. Mahagónové pigmenty zlacnenej farby sa už teda vymývajú. Ktovie prečo ju tento fakt donútil k úškľabku. Ešte chvíľu sa hrala s uvoľnenými pramienkami, skúmala ich, akoby šlo o jednu z najdôležitejších činností tohto dňa, a nútila sa nemyslieť na nič iné než na to, kedy asi tak bude mať možnosť, čas a peniaze, aby šla za kaderničkou. Iste, stále si môže kúpiť nejakú farbu v akcii aj sama – veď vlastne ako minule –, ale sama si ju nevie správne naaplikovať a preto nečudo, že sa jej vždy začne tak skoro vymývať a...

... akoby na tom záležalo.

Prudšie potiahla prameň, s ktorým sa práve hrala, až kým jej do očí automaticky nevyskočilo pár slz, a až potom ho rovnako prudko pustila a ponechala napospas vlastnému životu. Uvoľnený prst si strčila do úst a – ani si to vlastne neuvedomujúc – si ho začala mierne cmúľať.

Stále hľadela na modlitebník – odmietnutý, no čakajúci na stole, pri ktorom teraz sedela –, ale nevidela ho už. V hlave jej vírili atómy myšlienok, narážali do seba, preskupovali sa, očividne sa ešte potrebovali zoskupiť do vífazného čohosi, čo by malo štruktúru; aspoň malú pointu, ak už nie zmysel; nie náhodné obrazy a asociácie, ale jednoducho *niečo*. Zablúdiť v myšlienkach, tak sa tomu poeticky hovorilo. A keď jej to napadlo, musela sa pousmiať. Tolko vecí, nad ktorými musí premýšľať, toľko vecí, ktoré treba poriadne premyslieť, a ona uvažuje nie svojimi mozgovými závitmi, ale nad nimi. A keď si vzápätí náhle uvedomila, že ešte aj predošlú myšlienku vyprodukoval jej mozog (a teda predsa myslí, a teda aj je?) musela sa znova začať uškrňať, tentoraz už naozaj strašidelne, čo si všimla, keď sa po chvíľkovom zadržavom kvázi smiechu (kdesi kedysi vyčítala, že aj keď človek nie je šťastný, mal by sa smiať, aby oklamal telo a ten pocit si jednoducho navodil) letmo pootočila smerom k dverám; starým, socialistickým, takým, čo mali ešte sklenené tablo, v ktorom sa teraz odrážal obraz akejsi zlomene pôsobiacej ženy hrbiacej sa nad starým stolom utisnutom medzi válandou obvešanou nahromadeným šatstvom určeným na žehlenie a medzi kredencom, ktorý tiež pôsobil mierne archaickým dojmom, hoci ten kúpili niekedy v deväťdesiatych rokoch, čo nebolo až tak dávno, aj keď...

Radšej sa znova otočila smerom k modlitebníku. Darček jedného z detí k Vianociam. Vždy, keď chceli mame urobiť radosť, kúpili jej nejakú náboženskú literatúru – nemala ilúzie; tie knihy neboli drahé, na iné beztak nemala čas a vôbec; veď ju tešili. Aspoň *niečo* v týchto podmienkach, aspoň *niečo* v spomienkach. Lebo veď pre ňu vlastne bola viera spomienkou. Teraz to už bola zotrvačnosť, každodenné presvedčanie sa, aspoň aká taká snaha, kedysi... Ale aké kedysi! Čo bolo kedysi? Bolo vôbec kedysi?...

Mala by sa vzhopit' a chopit' roboty. Napríklad tej bielizne. Večer už nevládala, keď o pol desiatej padla do postele – neosprchovaná, nebol na to čas, a keď si ešte aj predstavila tie účty za vodu... Škoda slov –, povedala si, že ráno určite nažehľí. Okrem toho by sa patrilo aj povysávať... Iste, vysávač sa akosi zadržal, už keď sa s ním pokúšala manipulovať naposledy, akosi to nešlo, každú chvíľu čakala, kedy jej vybuchne v rukách, ale stálo by hádam aspoň za pokus dať mu šancu dnes. A keď nie, tak koberec vykefuje, poprípade poriadne vypráší. Prášenie kobercov tu už síce nikto nepraktizoval, ale nech. Pri uvedomení si tohto detailu sa znova pokúsila pousmiať (ale teraz sa aspoň vyhla pohľadu na svoj sklenený odraz) a v duchu rýchlo zľhadúvala ďalšie činnosti, ktorým by sa mohla venovať. Spraviť si obed... Avšak pomysliac si na to, koľko drobných jej ostalo v peňaženke, radšej sa hneď samu chystala presvedčiť, že sa jej aj tak nechce variť. Okrem toho, zvýšila sa ešte nátiierka zo včera, ak si hneď teraz zabehne kúpiť rožky a možno ešte aj nejakú lacnejšiu suchú salámu... A možno keď si ešte raz prepočíta, čo na tento mesiac ostalo... (hneď potlačila myšlienku na to, že obsah svojej peňaženky prepočítavala len včera zo trikrát). Aj tak stále chcela držať diétu. Nový úškrn, nasledovaný takmer hysterickým smiechom. Alebo už skôr výsmechom? Môže sa vôbec sama sebe vysmievať?

Očividne môže; práve to robí. A keď si uvedomila toto, začala sa smiať ešte hlasnejšie, ešte krčovitejšie, ešte zadržavejšie, až kým sa pomedzi hysterické zvuky predstieraného smiechu nezačal drať pravý, nefalšovaný nárek.

II.

Vstal. V ušiach i v hlave mu hučalo, všade vôkol však bolo ticho. Pod sebou zacítil akúsi vlhkosť – nevenoval jej však výraznejšiu pozornosť. Priveľmi si na ňu zvykol. Skôr zo zvyku siahol do rozkroku, no keď sa presvedčil, že aj tentoraz sú to

šťanky, hlasno zahrešil a znechutene ruku vytiahol. Až potom si uvedomil, že nie je doma, v posteli, ba ani doma na gauči – kde ho tá hnusná suka v poslednom čase ukladala spať, keď ho kamaráti doviedli – dokonca nebol vyvalený ani na chodbičke pred vchodom, kde sa už tiež niekoľkokrát zobudil. To vtedy, keď sa pokúšal dostať domov bez kamarátov a netrafil už ani na zvonček. Prisahal by, že v takých chvíľach zvykol aspoň na tú svoju ziapať, nech mu otvorí, ale tváрила sa, že ho nepočuje. Bol o tom aspoň presvedčený. Raz – asi to bolo prvý raz – síce skoro skolabovala, keď ráno chcela ísť do obchodu a našla ho tam tak, vyvaleného a ovracaného na pohúžvanej rohožke – ale to mohla pokojne aj zahrať. Veď ju predsa poznal.

Pokúsil sa pozviechať, šlo to však ťažko. Kým sa snažil postaviť aspoň na štyri, z úst mu stihlo prejsť aspoň zo desať neslušnejších pomenovaní ženských i mužských pohlavných orgánov, ani tak sa mu však neľavilo.

Ani sa však nečudoval.

Predsa len, zvyšok noci prespal v jarku.

III.

Zamyslene postávala na balkóne, takmer meditatívne ťahala z cigarety, skutočne sa snažiac vťahovať do pľúc, čo najhlbšie, najpomalšie. Dnes nemala náladu na krátke úsporné šluky, akými zvyčajne začínala ráno v dôsledku úspornosti času: beztak nemohla spať, načo sa zbytočne prevažovať na posteli, aspoň si konečne môže pokojne pofajčiť. O chvíľu aj tak bude musieť zobudiť malú, odprevadiť ju do škôlky. Chlapec mal črevnú chrípku, teraz mu už je dobre, vlastne je už vylicený, ešte mu však platí ospravedlnenka, nechá ho doma. Aj tak už bude koniec týždňa, do školy by šiel zbytočne. V piatok sem zavolá nejakého jeho kamaráta, nech mu donesie poznámky, úlohy, cez víkend všetko doženie, a od pondelka z neho opäť bude druhák, nie maród. Fajn, táto kolónka je odškrtnutá. Ešte by bodlo vymyslieť, čo mu dnes spraví na obed. Syn pred deviatou nevstane, počas posledných dní strávených doma si tak privykol, kým sa naraňajkuje, bude možno aj po pol desiatej, obed teda môže trochu odložiť, stačilo by ho hádam pripraviť aj na druhú... Dovtedy by možno stihla poprať, popraté povešať, nech pekne vyschne, žehliť by stačilo aj večer, možno aj zajtra... A kým spraví obed, stihne možno aj všetko ostatné, čo si na dnes naplánovala. A zbehne aj k susede, k tej staršej, čo už len stále sedí doma (bodaj by ju práve dnes nenapadlo ísť si na kávičku!) a poprosí ju, nech poobede príde k nim, postarať sa o chlapca, že ona si musí súrne odskočiť... Hej, tak by to šlo. Ak počas doobedia nebude otáľať a keď bude suseda ochotná, poobede skočí na autobus (ešte si musí na internete pozrieť spoje) a pôjde za mamou. Ak suseda odmietne, bude to musieť odložiť. Chlapca tam teraz ťahať nebude.

Stále ju mrazilo z bratovho posledného telefonátu. Stále viac mala výčitky. Doma to nikdy nebolo ľahké – už vtedy nie, keď doma bola ešte ona, a tomu je už pár pekných rokov, čo sa vydala –, no teraz to otec preháňal. Teda, ešte viac ako tradične. Mama sa nestážovala, mama mala zásadu, že všetko sa dá vydržať – musela sa trpko pousmiať a ešte hlbšie potiahnuť – a pretrpieť a ostatné tie jej reči, ktoré už neskôr ani nemusela viesť, pretože celý jej život bol ich demonštráciou, ich stelesnením. Oj, ako veľmi pre to mamu nechápala, obdivovala, odsudzovala, potrebovala! Odsúdila síce jej postoje aj rozhodnutia, nikdy však nie ju samu. Mamu milovala, otca neznášala. V tomto smere bola veľmi striktná (hoci ani tento jej postoj mama nedokázala zdieľať – aj napriek tomu všetkému, čo si s otcom odžila ona i jej deti).

Z domu odišla s prvou príležitosťou. A s bruchom. Aspoň že si ju však vzal. Aspoň že jej ho stihol ešte spraviť v čase, keď bol do nej pobláznený a so sobášom

vyrukoval na devätnásťročnú nabúchanú priateľku ako prvý. Ani jeden z nich nebol z ideálnych pomerov. Vlastne celá tá ich prudká, veľmi dôverná a rýchla známosť vyúsťiaca po pol roku do neodvratiteľného završenia v podobe rastúceho bruška, bola od začiatku akýmsi gestom vzdoru proti všetkým pokazeným, nefunkčným, alebo celkom konkrétne proti ich rodinám. Vzletný, povznášajúci, každým novým dôverným rozhovorom či dotykom narastajúci vzťah považovala za začiatok úplne novej kapitoly, za odôvodnenie a vyslobodenie a naplnenie. Teraz... Škoda slov. Mala sa lepšie, ako sa mala doma, no taktiež neboli ideálnou rodinou. Ich ideály dávno vystriedali menej prozaické požiadavky každodennosti. Nemali sa zle, ale ani dobre, nerobili si zle, zle nerobili ani deťom, vlastne vyhýbali sa tomu, aby čokoľvek v ich narýchlo spojených životoch zle..., ale nebolo to dobré. Nie, nebolo. Načo si klamať. Pachuť vášne pomaly doznievala, namiesto nej ich už k sebe lepili deti a stereotyp, o intimitate nemohlo byť ani reči, nevedeli si navzájom ponúknuť naplnenie (to nevedeli možno nikdy, akurát na začiatku si ho pomýlili vzájomným opojením), a preto svoj život naplňali všetkými možnými náhradami, aké im mohla doba a ich (najmä finančné) limity ponúknuť, ale...

Nie, načo sa teraz trápiť vzťahom s manželom. Veď odkedy chodí na kamióne, sú si aspoň vzácejší. No, aj o tom by sa dalo polemizovať... Ale inokedy. Teraz je dôležitá mama.

Ešte raz si prehrala v duchu rozhovor s bratom. Pred piatimi rokmi otca vyhodili z práce, odvtedy bolo všetko ešte horšie... To vedela. Akurát to už nezdieľala. Vtedy už žila vlastným životom, s vlastnou rodinou, vtedy... Ale to je jedno. Prosto vedela, že otcove občasné „stavy“, ako sa u nich doma hovorilo o tom, čo bolo nepísaným pravidlom zakázané priamo pomenovať, sa zmenili na stavy pravidelné, a navyše stále horšie, ale čo mala robiť? Vziať k sebe mamu aj brata? Niekedy u nej prespali, keď bolo najhoršie, ale... Mama všetko vytušila. Teraz to ona, jej dcéra, vedela. Mama ju nechcela trápiť, ponižovať, nechcela jej pripomínať svoju neblahú existenciu. Vlastne sa jej uľavilo, keď mama aj v občasných – stále nepravidelnejších – telefonátoch nehovorila o svojich problémoch. Potom si raz uvedomila, že mama jej nevolala pomaly tri mesiace. A potom si (vyslovene s hrôzou) uvedomila to, že jej mama vôbec nechýbala.

Bože, aký dokáže byť život...

V snahe potlačiť výčitky svedomia si rýchlo zrekapitulovala posledné udalosti. Nepoznala ich z prvej ruky; poznala ich od brata, ktorý odišiel z domu. Vyslovene utiekol, tak, ako kedysi aj ona, nemohla mu to vyčítať... O sebe veľa nevravel; najmä o mame a otcovi. Otec už niekedy ani nepríde domov, niekedy ho dovedú kumpáni, niekedy by ho najradšej zabil... Pri tých slovách sa brat strhol, no hneď sa otriasol a pokračoval ďalej, aby sestra, nedajbože, nestihla zareagovať. Mame nielenže nedáva tých pár drobných, čo od štátu dostane, ale berie aj jej peniaze. Mama ich začala schovávať, no keď ich nenájde, býva agresívny (aj keď agresívny asi nie je to správne slovo, lebo stratil všetku silu – vie sa tak maximálne vyhrážať, zahnať, stratiť pri tom geste koordináciu a vyvaliť sa na zem). Keby brat nezarábal, bolo by to ešte ťažšie. Od neho sa otec pýtať, brať ani kradnúť neodváža – syn ho už dávno prerástol, je silný, nahnevaný, často po ňom ziapa a zastáva sa matky. To jej brat priamo nepovedal, to vytušila z kontextu. Mala pocit, že jej chce ešte niečo povedať... Ale hlas v telefóne sa zháčil a potom sa už rozprávali zase o všetkom tom, čo on a mama ešte stále musia žiť a čo kedysi poznala aj ona...

Brat vo včerajšom telefonáte vyhlásil, že domov zatiaľ nepríde. Až teraz si uvedomila, že sa ho ani nespýtala, kde žije, čo chce robiť...

Nie je len mizerná dcéra, ale aj sestra.

Pred balkónovými dverami čosi zamrčalo. Otočila sa a uvidela dcérku, ktorá – čerstvo zobudená a poriadne rozstrapatená – pozerala rovno na ňu.

Takže ešte aj mizerná matka.

Poslednýkrát potiahla (teraz už rýchlo a do úst), zahasila zvyšok (bezťak už by to bol o chvíľu obhorok), usmiala sa na dcérku za presklenými dverami a vybrala sa za ňou do rannej reality.

Áno, pôjde za mamou.

IV.

Ešte spala. Najradšej by vstal (dnes ho pohľad na jej vzdúvajúce sa spiace telo neupokojoval), no hlavu mala zloženú na jeho hrudi, aj končatiny si nejako podvedome obmotala o jeho telo. Nechcel ju zo seba striasť, ešte by sa zobudila... Tak len ležal a pozeral na plafón. Nadychovala sa a vydychovala, občas podvedome zamľaskala ústami, alebo zamrčala, vraštila oči a akoby na jeho hrudi pokrútila nesúhlasne hlavou... Zrejme sa jej čosi snívalo.

Bolo mu treba ísť na záchod, navyše mal chuť na rannú cigaretu (tento zlozvyk si osvojil až nedávno, podobne ako kedysi jeho sestra, aj on mal takmer celú pubertu odpor k fajčeniu, až teraz, krátko po maturite, začal takpovediac zo dňa na deň fajčiť, sám nevedel, prečo mal takú náhlu a vlastne neodôvodnenú chuť na nikotín).

Aby potlačil obe túžby, pozrel na dievča zložené pri svojom boku. Večer si neodfarbila tvár. Na zavretých mihalniciach badal zvyšky špirály, ktoré sa už pomaly začali združovať do malých húfov, ešte stále bolo badať i – dnešné ráno už značne rozotrené – zvyšky očných tieňov, dokonca by prisahal, že si nezotrela ani mejkap. Vedel to rozoznať, bozkával sa s ňou milión ráz a keď sa k nej nakláňal, veľmi ľahko sa dalo uhádnuť, že na tvári má puder. Párkrát bola pri ňom aj nenalíčená, a keď sa k jej tvári priblížil vtedy, vyzerala úplne inak. Pokúsil sa na ňu usmiať – čo na tom, že spala – a voľnou rukou ju pohladil po dlhých vlasoch. Boli čierne ako uhoľ. Keď ju spoznal, myslel si, že ich má také od prírody, no teraz, po troch mesiacoch, už vedel, že si ich farbí. A keby to nevedel, dnes ráno by to zistil. Pri korienkoch jej začali odrastať a odhaľovať pôvodnú barnavú farbu.

Z úst jej vytekla slinka, zacítil a vzápätí ju aj uzrel na svojej pravej bradavke. Neznechutilo ho to. Nič na nej ho nemohlo znechutiť, za tie tri intenzívne mesiace nadobudol pocit, že je tá pravá, jediná. Tie tri mesiace boli dokonalé, ona bola dokonalá, všetko bolo dokonalé, on bol napriek všetkému šťastný, chcel všetko začať nanovo, začať s ňou, pre ňu...

Povzdychol si.

Ale čo teraz, čo teraz...

S mamou sa ešte nerozprával. Má kopec vlastných problémov. Má otca. Nie, k nim ju neprivedie. Veď sám chcel odtiaľ čo najrýchlejšie zmiznúť! To by ešte tak bolo, aby s týmto dievčaťom, so *svojím* dievčaťom, musel žiť *tam*... Ale kde inde? Jej rodičia ju nepodporia. Určite by ju poslali... Nie, škoda pomyslieť. Ak by to zistili, už nikdy by ju možno nevidel. O to by sa už postarali. K svojim rodičom ju však vziať nemôže, ani keby chcel. A on nechce. Nemôže, nemôže, veď jeho otec... Akoby to... To sa... Nie. Jednoducho nie. A na vlastný byt nemajú. Ani len na prenajatý. Skúšal si už pozerieť nejaké ponuky, orientačné ceny reálií, no reálne by nemali ani len na prenájom periférnej garsónky. Ako by aj mohli? Ona má sedemnášť, on o dva viac, ona ešte dostáva smiešne vreckové, on smiešne výplaty za výpomocné práce...

Vlastne preto volal sestru. Chcel jej to povedať. Naozaj chcel. Dúfal, že ona pochopí, veď aj ona... A pomôže, najmä že pomôže... Iste, do bytu by si ich asi nevzala... Aj keď... Ten jej chodí na týždňovky, oni by sa na začiatok pomestili aj v obývačke, kým by si niečo nenašli, alebo by predsa sestra mohla nasáčkovať deti k sebe, do spálne, oni by si prerobili detskú izbu, aspoň na čas, kým niečo nevymyslí, nezozenie...

Sám sa musel pousmiať nad absurdnosťou tohto nápadu. Nie, to by nešlo. Sestrin súcit má zrejme tiež svoje limity... Nevedel jej to povedať... Možno ňou včera trochu pohol, keď jej rozprával o mame, otcovi, o tom, ako si žijú teraz... Na konci mal pocit, že sestra má výčitky, ale dobre jej tak. Načase, aby sa tiež starala. On sa teraz musí starať o čosi inšie... Možno keby sestra aspoň čosi skúsila spraviť s otcom; dať ho na liečenie alebo čo... Nežije si ako panička, ale určite mu ho zaplatí ľahšie ako oni s mamou. Alebo mamu konečne prehovorí na rozvod... Nie, toto nie... Veď to je už... kolkokrát to... škoda reči, škoda myšlienok... Možno však niečo sestra vymyslí. Keby sa zbavili otca, hneď by bolo všetko ľahšie, vtedy by možno svoje dievča vzal k nim – isteže, žiaden luxus, ale na začiatok by to stačilo, aj jeho mama by jej mohla pomôcť, on by potom niečo vymyslel, našiel by si skutočnú prácu, makal by ako kôň, ako otrok, raz by šli do vlastného, len zatiaľ, treba vymyslieť niečo na *zatiaľ*... Dofrasa aj s takou situáciou. Každopádne, na chate jej tety nemôžu ostať večne. Dost' na tom, že sú tu už dva dni, vlastne odkedy mu to povedala a odkedy riešia, ako a čo ďalej... Je len otázkou času, kedy jej rodičia zistia, že dcéra nie je na žiadnom školskom výlete, a ona sa bude musieť vrátiť domov, a byť tam s nimi, a potom im to bude musieť povedať. Treba to riešiť, treba prísť za nimi už s riešením, ale aké je to riešenie, aké, aké...

Najradšej by opäť sklzol k sebalútosti, alebo k prehrávaniu si toho, ako sa to mohlo stať, no nemalo by to zmysel.

Jednoducho bola tehotná – a on sa o ňu aj o ich dieťa musí postarať...

Jana Plauchová *Cintorín živých*

V tie prázdniny nič neprekvapilo Maxa viac, ako keď sa starý otec rozhodol položiť kvety na hrob starej mamy.

Stará mama umrela pred piatimi rokmi, ale dedko zatiaľ neprinesol veniec na jej náhrobok ani raz. Ani Maxov otec sa v tomto smere nemal veľmi k činu. Boli s ňou rozhádzaní. Dôvody Max vo svojom veku ešte nemal šancu pochopiť. Spomínala sa nevera... oddelené spoluzitie... odšahovala sa k milencovi... nič stráviteľné rozumom malého chlapca.

Rovnako netušil, prečo dedko teraz zmenil názor. Odpustil jej? Tak zrazu? Keď teda navrhol, že si zájdu na cintorín, Max vyťahoval svoj bicykel z kôlne s nádejou a zvedavosťou.

Na krajnici, kde Max usilovne šliapal do pedálov v tesnom závese za bicyklom starého otca, ako toto leto už mnohokrát, však prišlo druhé prekvapenie. Starý otec nepokračoval po hlavnej ceste, ceste s dvoma radmi domov po bokoch a s kostolnou vežou týčiacou sa v diaľke. Odbočil na neudržiavanú jednopruhovú asfaltku.

„Dedko,“ zvolal Max zozadu, „ale veď cintorín je tam!“

„Ideme na iný cintorín,“ odvetil starý otec bez toho, aby otočil hlavu.

Aký iný cintorín? Max nevedel o žiadnom. Pripadalo mu to o to zvláštnejšie, že domy čoskoro nechali za sebou a úzku cestu obklopila lúka s lesom na dohľad. Vzduch bol ťažký arómou tráv, medovky a ďalších kvetín – rástli po oboch stranách cesty takmer zarovno s chlapcovou hlavou. Do toho ospanlivé hučanie hmyzu. Max sa cítil zababušený do slnečných lúčov a vôní. Ešteže mu vánok vznikajúci pohybom ovlažoval čelo.

Išli tak dlho, až sa Max chystal namietnuť, že tu určite žiadny cintorín nie je, keď vtom starý otec zastal a zosadol z bicykla. Max spravil to isté. Dedko mu ukázal pešinku ústiacu z cesty k neďalekým stromom.

„To je čudné,“ povedal Max. „Už sme párkrát išli touto cestou, ale nikdy som si túto cestičku nevšimol.“

„Nenájdeš ju ľahko,“ vysvetlil dedko. „Musíš na ňu pozerať priamo spredu, inak ju nezbadáš.“

Naozaj, stačilo urobiť len krok naľavo či napravo, a husté steblá chodníček skryli pred ľudskými očami.

Starý otec zdvihol svoj bicykel.

„Poď, dáme ich ďalej od cesty.“

Max ho, ako vždy, nasledoval. Pešinka bola taká úzka, že vysoké trávy sa obtierali o oba pedále, nehovoriac o Maxových chudých, komármi doštipávaných lýtkach.

Ukryli bicykle, aby ich z asfaltky nebolo vidieť, a pokračovali ďalej. Cesta sa im vďaka hustému porastu stratila z dohľadu a rovnako nevideli, čo je pred nimi. Len hmyz hučal celkom blízko a nad kvetmi a klasmi Max hľadel na pomaly sa približujúce vrcholky listnáčov.

Nekosená tráva náhle ustúpila. Pred Maxovými očami sa vynoril plot s bráničkou. Lemovali ho topole. To boli tie stromy, ktoré zbadal už z diaľky. A za bráničkou...

„Vau!“ vyhrkol. Húština tak ďaleko od obydľí bola tým posledným miestom, kde by hľadal ukrytý pekne udržiavaný cintorín.

Prešli cez vŕzgajúcu bráničku, no v lese náhrobkov nevidel Max prechádzať sa nikoho. Boli tu so starým otcom sami. Maxovi sa náhle rozochveli útroby. Uvedomil si, že je trošičku tmavšie a chladnejšie. Nikde nepozoroval ostré tieň. Zašlo slnko za mrak, alebo za tie vysokánske topole? Max sa neodvážil zdvihnúť zrak k oblohe. Teta mu pred pár mesiacmi povedala, že sa nikdy nesmie pozrieť na slnko, lebo oslepne – a odvtedy sa zo strachu pred náhodným pohľadom na slnko pohľadu nahor vyhýbal.

Starý otec vykročil pomedzi pomníky a jeho vnuk našľapoval za ním. Zdalo sa mu, že aj hukot hmyzu utíchol – len topole si vo vánku smutne šepkali. Obracal hlavy k náhrobným kameňom ozdobeným čerstvo vyzerajúcimi kvetinami. Nieкто ich sem musel nosiť napriek tomu, že teraz na cintoríne nebolo ani živáčika. Skoro každý pomník mal na sebe podobizeň zosnulého. A Max si so vzrastajúcim nepokojom uvedomil, že medzi nimi takmer chýbajú starí ľudia. Začal sa zhýbať k náhrobkom a lúštiť dátumy na nich. Umierali takí mladí, neraz len v dvadsiatich, v tridsiatich rokoch... a najviac zosnulých tvorili deti v jedenástom až dvanástom roku života. Maxa obostrela hrôza. Toľko rokov bude mať o chvíľu aj on!

Chcel zavolať na dedka, ktorý bez slova postupoval vpred, spýtať sa ho, čo je toto za strašné miesto. No neodvážil sa vydať hláska, tak, ako sa ho neodvážili vydať ani cvrčky – len stuhnutý kráčal ďalej a pohľadom prechádzal ďalšie kamene. Zrazu mu však nedalo nezastať. Na mramore uvidel známu tvár.

„Dedko!“ skríkol priškrtené.

Starý otec sa obrátil.

„To nie je možné!“ pišťal chlapec. „Veď to je Alex!“

„Kto?“

„Bitkár Alex.“ Max ledva zadržoval slzy. „Chodí do našej školy, ale do vyššieho ročníka.“

„Kamarátil si sa s ním?“

Max so smrknutím pokrútil hlavou.

„On... mlátil menšie deti. Ale nemohol umrieť. Tu je napísané, že keď zomrel, mal dvanásť rokov. No on už má trinásť, tiahne mu na štrnásť.“

Chlapec na fotografii zodpovedal uvedenému veku svojho skonu. Vyzeral mladšie. A nejako... príjemnejšie. Jeho črty neboli kruté, úsmev šťastný, pohľad bez stopy zlomyseľnosti.

Starý otec položil Maxovi ruku na plece. „Toto nie je ten Alex, ktorého poznáš.“

„Ale je! Tá fotka... aj to priezvisko...“

„Nie, Max,“ trval na svojom dedko. „Toto nie je hocijaký cintorín. Ľudia, ktorí tu majú pomníky...“

„Nikdy nezomreli?“ rozjasnilo sa chlapcovi v hlave. Netušil, na čo by bol komu taký cintorín, ale vysvetľovalo by to mnohé – napríklad to, že v posledný júnový deň ešte videl Alexa v škole.

„Nie. Nikdy nežili.“

Max na neho pozrel, neschopný slova ohromením.

Starý otec prešiel o pár pomníkov ďalej a jeho vnuk ho zdráhavo nasledoval.

„Pozri,“ ukázal dedko na náhrobný kameň s fotkou usmievajúceho sa, asi štrnásťročného dievčaťa. „Toto je tvoja sesternica z druhého kolena, Eliza. Bola milá, slušná, vždy ochotná pomôcť. Ale potom...“

„Čo potom?“

„Vieš, čo sú drogy?“

Max zachmúrene prikývol.

Starý otec sklonil hlavu. „Stále ich berie. A ako pätnásťročná išla na potrat.“

Čo je potrat, to už chlapec nevedel, no z výrazu starého otca pochopil, že nič dobré. Ani trochu.

„V puberte umierajú často,“ povzdychol si starý otec.

„Ona neumrela,“ pokúsil sa protestovať Max. „Len sa zmenila. Pokazila sa.“

„Pokazí sa jogurt, keď ho necháš na slnku,“ usmial sa smutne dedko. „Ale nikdy nie človek. Ak začne konať zlo, bol zlý už v jadre. Odjakživa. Tam,“ ukázal na pomník z druhej strany, „má kameň môj brat Peter. Pripravil nás o dom.“

Max prišiel k hrobu – z pomníka sa na neho usmieval asi štyridsaťročný muž. Stále ničomu nerozumel. Alex, Eliza, ujo Peter...

„Všetci ešte žijú.“

„Žijú osoby s ich menami,“ opravil ho starý otec.

„Kto je teda pochovaný tu?“ pozrel na dedka.

„Ilúzie.“

„Čo sú to ilúzie?“

Starký zase vzdychol. „To je niečo..., keď si myslíš, že niekoho poznáš. A potom sa jedného dňa ukáže, aký je naozaj. Že je iný, ako si si ho vysníval, aký si dúfal, že je. Horší. A v ten deň pre teba umrie.“ Odmlčal sa. „Asi som ťa sem nemal vodiť,“ prehovoril napokon. „Nemôžeš tomu porozumieť. Si príliš malý...“

„Nie som až taký malý,“ nafúkol sa Max. Znova sa rozhladal po cintoríne plnom – pokiaľ vedel – samých žijúcich ľudí. „Tie hroby tu zostanú aj potom, ako naozaj umrú?“

Starý otec prikývol. „Väčšinou.“

„Dokedy?“

„Kým ich má kto udržiavať. Kým si má kto pamätať na to, za akých svojich priateľov či príbuzných pokladal. Kým im má kto na hrob nosiť kvety.“

„Kde je babka?“ opýtal sa Max ticho.

Starý otec ho dovedol k jej pomníku.

Nebola taká mladá ako väčšina, ale nevyzerala ani ako čerstvá päťdesiatnička, čo bol vek jej smrti na tomto zvláštnom mieste. Tu umrela viac ako desať rokov predtým, než boli Maxovi rodičia s ním, vtedy drobným chlapčekom, na jej skutočnom pohrebe. Usmievala sa na Maxa z fotky, taká prívetivá, taká čistá vo svojom zmýšľaní. Max nevdojak natiahol ruku a z náhleho popudu pohladil okrúhly rámik.

Starý otec kládol kyticu pred pomník veľmi ticho a veľmi, veľmi pomaly. Akoby sa bál, že keď sa lupene dotknú podkladu, babkina smrť do seba vezme niečo definitívne. „Takto si ju pamätám,“ povedal hlasom, ktorý jeho vnuk nespoznával. „Toto je žena, ktorú som si bral. Vlastne, o ktorej som dúfal, že si ju beriem.“

Max si spomenul na opustený hrob pri kostole, na ten, kde si najprv myslel, že pôjdu. „Neodpustil si jej?“

Starký si utrel slzu z kútika oka. „Odpustil som žene, ktorá niesla jej meno. Ale radšej spomínam na túto ako na tú druhú. Nehnevajte sa za to na mňa.“

„Nikto sa na teba nehnevá, starý otec,“ vyhrkol Max.

Dedko zdvihol zrak. „Ale aj tak bude tento výlet naším malým tajomstvom, dobre?“

Starý otec sa o cintoríne ilúzií už nikdy nezmienil. Nasledujúce leto, keď už bol Max väčší a povolili mu bicyklovať sa samému, zámerne niekoľkokrát prešiel po jednosmernej asfaltke, no nikdy nezbadal tú uzučkú cestičku. Pomyslel si, že by asi mal celú asfaltku prejsť pomaličky, krok po kroku a dávať pozor, kedy sa z priameho pohľadu ukáže chodníček cez nekosenú líuku... lenže to sa mu v letných páľavách nechcelo. Napokon začal na čudný cintorín zabúdať.

Jedného dňa, podvečer, no so slnkom stále na oblohe, uháňala po jednosmerke hlučná motorka. Naraz jazdec niečo zbadal. Oblúkom zabrzdil, zastal a zložil si prilbu.

Hľadel priamo na pešinku, takú uzučkú, že stačilo skloniť hlavu naľavo či napravo a stratila sa.

Ako vo sne položil prilbu na sedadlo motocykla a ďalej sa oň nestaral. Vykročil medzi vysoké steblá. Leto ho zababušilo do svojich známych vôní. Medovka, datelina a zlatobyľ sa mu pri každom kroku obtierali o koženú bundu. Mechanicky ich trhal a kým došiel k bráničke, mal v ruke skromnú kyticu.

Ubehlo už deväť rokov, ale mladíkovi sa zdalo, akoby so starým otcom navštívili cintorín len včera.

Všetko mu pripadalo navlas rovnaké. Slnko, hoci pred chvíľou ešte svietilo, teraz nevidel – nič nevrhalo tieň. Trilkovanie hmyzu ostalo za plotom, jeho uši zachytávali iba šumenie topoľov a vlastné kroky.

Max, vedený neznámym poznaním, kráčal vpred, až napokon pokľakol, aby položil kvety na vlastný hrob.

Tomáš Gerbery
Occamova britva

Vlak sa šinul vpred a vydával pritom melodický zvuk. Peter podriemkaval, no v duchu bol podráždený, pretože vlak meškal. Nikam sa neponáhľal, ibaže sa mu zdalo nespravodlivé, že veci nefungujú tak, ako majú. Láskyplne pozrel na svoju dcéru Kristínku, ktorá sedela na sedadle oproti a uprene hľadela do tabletu. Akoby pre ňu prestala existovať akákoľvek iná realita než tá, ktorú vytvára žiarová obrazovka elektronického média.

Peter by najradšej svoju trinásťročnú dcéru pohladil a povedal jej, ako ju má rád. Vedel však, že by jeho emotívne gesto prinajlepšom len ticho pretrpela. Kristínka bola iná než ostatné deti – uzavretá a tak trochu zvláštna. Udalosti posledných rokov tomu nijako nepridali. Všimol si to, keď bola ešte malým dieťaťom. Raz spadla a rozbila si koleno. Bol vydesený, keď nepočul žiaden plač. Opýtal sa, či ju to nebolí a ona len detským hláskom odvetila, že áno, ale plač jej vraj nepomôže.

„Nemyslím si, že existuje nebo!“ povedala náhle Kristínka, no nezdvihla zrak.

„Čo sme si povedali o pohľade do očí, keď sa s niekym rozprávaš?“ napomenul ju Peter. S otráveným výrazom uprela na svojho otca meravý pohľad. Peter nevedel, či sa má skôr smiať alebo hnevať.

„Ako to myslíš, že neexistuje nebo?“ nadhodil náhle.

„Myslím si, že je to celý poriadny výmysel,“ odvetila Kristínka.

„Čo to čítaš?“ Peter sa natiahol po tablete, no ona bola rýchlejšia. Rýchlo ho schovala do svojho batohu.

„Prečo si mi povedal, že nebo existuje? Bolo to kvôli mamke?“ Dcéra na Petra vychrlila otázky a on sa odrazu zasekol. Pred piatimi rokmi Kristínina mamka náhle zomrela. Športovala, jedla zdravo a rozhodne nebola človekom, ktorý sa stresuje. Doktori povedali, že to bola pľúcna embólia, s ktorou sa vraj nedalo nič robiť. Peter musel vtedy osemročnej dcére povedať niečo povzbudzujúce, a tak sa jej rozhodol oznámiť, že mamka je v nebi. Bolo až desivé, že Kristínka neplakala ani vtedy, keď sa dozvedela o smrti svojho rodiča. Iba sa spýtala, či musí ísť na pohreb.

„Budeme pochovávať tvoju mamu!“ skríkol na ňu vtedy Peter pomedzi slzy.

„Je studená a nehýbe sa,“ oznámila na pohrebe Kristínka sklamaným hlasom. „To nie je moja mamka.“ Ešte aj po tých rokoch Peter cítil ten zvieravý pocit, keď si pomyslel na to, ako sa na dcéru vtedy nahneval. Pritom by dal čokoľvek za to, aby sa s tým vedel vyrovať tak, ako ona. Nebol z ľudí, ktorý dokázu ísť jednoducho ďalej a žiť svoje životy bez ohľadu na to, čo sa stalo. Upol sa na svoju dcéru, možno až príliš. Vedel, že jeho rodina aj známi si myslia, že Kristínku rozmaznáva. Nevedeli pochopiť, že je iná. Rozmaznať ju bolo takmer nemožné, keďže si robila od malička všetko po svojom – dokonale a predsa inak. Nebola neposlušná. To nie, ale bola príliš...

„Máte tu voľné?“ opýtala sa objemná pani v stredných rokoch, ktorá udýchane otvorila dvere. V rukách mala množstvo nákupných tašiek.

„Vidíte tu nejakú cudziu batožinu alebo miestenky?“ odpovedala jej Kristínka. Peter vedel, že to nerobí z drzosti, ale pretože nerozumie tým malým, ale dôležitým spoločenským rituálom. Začalo to v siedmich rokoch a on sa vtedy so ženou rozprával o tom, že dajú Kristínku vyšetriť. Po jej smrti z toho vzišlo. Sám sa s ňou bez

problémov dohodol. Dokonca mal pocit, akoby býval s nejakým starovekým zákonodarcom a nie dieťaťom v puberte. Peter si však všimol, že tá pani podľa očakávania vrhla na jeho dcéru zarazený pohľad.

„Dobrý deň, samozrejme, posadte sa!“ vyzval Peter neznámu.

„Keby som tu nebola, môj otec by sa za mňa zrejme ospravedlnil, aby ste to nebrali zle a povedal, že som trochu iná,“ povedala Kristínka, pozerajúc z okna. Peter videl, ako sa neznáma pri jej slovách strhla. Sám sa v tejto chvíli cítil ako pokrytec. Ako môže jeho dcéra vedieť, že sa iným ľuďom sem-tam ospravedlní za jej správanie?

„Neodpovedal si mi!“ naliehala Kristínka a nasilu uprela na otca vyzývavý pohľad. Ten zavadil pohľadom o krížik, ktorý sa neznámej spolu sediacej hompáľal na krku.

„Teraz nie je správny čas ani miesto,“ napomenul ju Peter.

„Pretože je tá pani pobožná a verí v nebo?“ opýtala sa Kristínka. „Kresťania majú byť zhovievaví a tolerantní. Takže tej pani to vadíť nebude. Pretože ak áno, nebola by skutočnou kresťankou.“

„Kristína!“ vyhrklo z Petra.

„Len ju nechajte,“ povedala dobromyseľne žena. „Keď boli moje dcéry v jej veku, neviete si predstaviť, čo všetko stvárali. Všade samé obrátené kríže a bezbožné zobrazenia. Potom však dospeli, založili si rodiny a so všetkým tým rebelovaním prestali.“

„Ja nerebelujem, len chcem vedieť pravdu!“ povedala Kristínka. Peter sa nadýchol a videl, ako neznáma s úsmevom prikývla.

„Neviem, či existuje nebo,“ povedal úprimne. „To sa však zvykne hovoriť deťom, ktorým...“

„... zomrie rodič?“ opýtala sa Kristínka.

„Chcel som povedať, ktorým sa stane nešťastie,“ podotkol Peter. „Prečo sa ma na to vlastne teraz pýtaš?“

„Mala som chvíľu,“ odvetila Kristínka, ako by to bolo niečo úplne samozrejme.

„Vážne?“ usmial sa jej otec. „Aj ja som bol mladý a chcel som...“

„Nie takú chvíľu,“ odvetila Kristínka. „Proste som sa odrazu zamyslela a zistila som, že všetko, o čom si myslíme, že je pravda, je buď lož alebo na to nevieme odpovedať.“

„Od koho si také myšlienky pochytila? To máš z tých kníh, ktoré tak dychtivo čítaš?“ Peter ukázal prstom na batoh, v ktorom jeho dcéra schovávala svoju elektronickú knižnicu.

„Poslal mi ich môj kamarát,“ odvrkla Kristínka vyhýbajúc sa otázke. Peter zodvihol obočie, no nepovedal nič. Nevedel o tom, že by Kristínka mala nejakých kamarátov. Ako malá s tým nemala problém. Teraz keď bola vo veku, kedy si deti začínali zakladať na tom, aby sa nestretávali s odpadlíkmi, to mala ťažké.

„Aký kamarát?“ vyzvedal sa Peter.

„No predsa Daniel,“ odvetila Kristína. „Občas si píšeme.“ Peter takmer vyskočil z kože. Daniel bol kamarátom Kristínkinej mamy z detstva. Teraz učil na univerzite a – posielal jeho trinásťročnej dcére knihy, vďaka ktorým kládla všetky tieto nezmyselné otázky.

„Nechčeš, aby sme boli v kontakte, vidím ti to na tvári,“ povedala pokojne Kristínka. Nevýjadřila sa však k tomu, aký postoj zaujme k želaniu otca ona sama.

„Prečo sa navzájom potrebujeme klamať?“ pokračovala vo svojej úvahe, ktorú formulovala pomocou otázok.

„Nemyslím si, že je to také jednoduché,“ odvetil Peter. „Predsa nemôžeš chcieť za jeden deň vyriešiť všetky záhady sveta, však?“ snažil sa odľahčiť situáciu.

„Podľa niektorých mysliteľov pokiaľ neexistuje Boh ani nebo, tak náš život nemá zmysel,“ povedala Kristínka. Nebola skleslá ani smutná, len to sucho konštatovala. Peter videl, ako sa žena na sedadle vedľa Kristínky rýchlo prežehnala.

„To predsa nikto nemôže vedieť!“ oponoval Peter.

„Podobne ako nemôže nikto potvrdiť existenciu Boha a neba. Práve preto by sme mali použiť Occamovi britvu. Ide o metódu pomenovanú po britskom filozofovi zo 14. storočia. Vlastne je to len metafora na jeden z jeho názorov.“

„Čože?“ nechápal Peter. Vedel, že raz príde deň, keď ho bude jeho dcéra poučovať a on na ňu bude hrdý. Nevedel však, že to bude tak skoro.

„V krátkosti povedané,“ oznámila Kristína tónom, akým učiteľ vysvetľuje prváčikom základné súčty. „Ten jednoduchší prístup je ten správny. Nie je nutné zvyšovať množstvo problémov, ktoré musíme riešiť či prístupov, ktorými ich riešime.“

„To znamená Occamova britva?“ opýtal sa Peter.

„Nie presne, pôvodne sa týkala univerzálií,“ odvetila Kristínka, ale v súčasnosti si ju odborníci upravili do vyššie uvedenej podoby.“

Peter sledoval svoju dcéru, počul jej slová, no predsa nedokázal uveriť, že ich vyriekla. Bolo to ešte len dieťa. Nedávno sa prehánala na trojkolke a on na ňu dával pozor, aby sa nedostala na cestu, kde jazdia autá. Teraz mu tu prednáša o nejakých filozofických teóriách.

„Prečo teda nemôže existovať nebo?“ opýtal sa Peter, aby sa uistil.

„Nepovedala som, že nemôže existovať. Len je pravdepodobnejšie, že neexistuje, pretože toto vysvetlenie je zložité. To nás privádza k ďalšej otázke.“

„A tou je?“ vzdychol si Peter.

„Prečo je ničो a nie nič?“ Kristínka si zahryzla do pery. Tá otázka ju zrejme nesmierne trápila. Petrovi sa zdala nezmyselná, ale nemal na výber a snažil sa dcére vyjsť v ústrety.“

„Opäť Occam?“ opýtal sa s úsmevom.

„Nie, Leibniz,“ odvetila Kristínka, ignorujúc fakt, že toto meno nemeckého filozofa jej otcovi nič nehovorí. Peter videl, ako sa mu dcérka stráca. Pokiaľ s ňou aspoň čiastočne neutrží krok, možno ju stratí navždy. Nemohli spolu zdieľať dotyky, emotívne narážky či iné spoločné skúsenosti tak typické pre otcov a dcéry. Mohli však viesť dialóg.

„To nesedí,“ začal Peter. „Pokiaľ by Occamova britva skutočne platila, svet by neexistoval, pretože to by bolo jednoduchšie ako jeho existencia. A to už nehovorím o existencii ľudí.“ Kristínka na neho vážne pozrela, tentokrát bez donútenia a na perách sa jej objavil náznak úsmevu. Bol to jej zrejme najšťastnejší výraz, ktorý Peter videl za posledné roky.

„Tiež si to myslím,“ povedala ticho. „Potom však nič nedáva zmysel.“

„Možno je to súčasťou Božieho plánu,“ zapojila sa pani z vedľajšieho sedadla do ich plánu. „My, obyčajní ľudia nemôžeme pochopiť Jeho plán.“

„Pokiaľ by existoval Boží plán,“ oponovala Kristínka, „nemali by sme slobodnú vôľu, pretože by všetko bolo dané a naše rozhodovanie by bolo len ilúziou. To je logické.“ Pani vedľa nej sa len nepokojne zahniezdila.

„Alebo je Boh proti logike?“ opýtala sa Kristínka. „Ako však môže byť proti nej, ak je vševedúci a navyše má plán, ktorého súčasťou musela byť aj logika, keďže jej umožnil vzniknúť?“

„Možno je práve Boh tým jednoduchším vysvetlením,“ začal Peter. „Aspoň pre väčšinu ľudí.“ Vyslovovalo sa mu to ťažko. Sám nebol veriacim, aspoň nie v cirkevnom zmysle. Pokúšal sa však o spojenie so svojou dcérou a to viedlo skrz zložitý rozhovor.

„Ludia sú vďaka nemu lepší,“ doplnila neznáma pani.

„Nemyslím si to,“ povedala Kristínka. „On všetko komplikuje. Navyše kresťania nemusia byť lepšími ľuďmi, práve naopak.“

„Ale áno, pretože veria v nebo a život po smrti,“ nedala sa pani.

Kristínka však pokrútila hlavou.

„Kresťan, konkrétne katolík môže spáchať čokoľvek zlé a pred smrťou sa vyspovedať a všetko mu bude odpustené. To je presne ten spôsob ako beztrestne páchať zlé veci po celý svoj život.“

Peter pokrútil hlavou. Kde sa to všetko v jeho dcére vzalo? Vo svojej argumentácii nebola agresívna. Snažila sa len domôcť pravdy. Zrejme tak ako väčšina ľudí. Teda aspoň dokiaľ sa nestanú staršími a nezavalia ich povinnosti a starosť o rodinu. Peter si až teraz všimol, že neznáma odišla. Radšej stála na chodbe a čakala na svoju výstupnú stanicu, než aby zdieľala rovnaký priestor s jeho dcérou. Petra z toho bolelo pri srdci, pretože to bolo neblahou predzvesťou budúceho života jeho dcéry.

Pokiaľ sa Kristínka nezmení, takéto odmietnutie bude zažívať pravidelne. Ľudia od nej budú odchádzať, vyhýbať sa jej a pokiaľ zistia, že majú silu či moc, tak si na nej vybijú svoje zúfalstvo. Peter natiahol ruku a dcéru pohladil po hlave. Bolo to spontánne a on si neskoro uvedomil, že Kristínka neznáša dotyky. Nechápavo sledoval svoju ruku, ktorá sa beztrestne dotýka gaštanových vlasov milovanej bytosti. Neodtiahla sa. Zbadal, že má trocha prižmúrené oči a zaťaté zuby. Rýchlo ruku stiahol. Nechcel, aby sa premáhala len preto, že on cíti potrebu vyjadriť jej cit dotykom.

„Prečo?“ opýtal sa nechápavo.

„Vyšiel si mi v ústrety,“ povedala Kristínka. „Muselo to byť ťažké.“

„Podobne ako pre teba vydržať môj dotyk,“ dodal Peter. Súhlasne pokývala hlavou.

„Prečo sa tak náhle zaujímať o také zložité témy?“

„Pretože som iná a chcem vedieť prečo,“ odvetila pokojne.

„Možno si trocha zvláštna, ale to neznamená, že musíš sponchybňovať všetko okolo seba.“

„Čo ak musím?“ opýtala sa Kristínka a v jej očiach sa zablysl slzy. Peter sa vydesil. Nevidel svoju dcéru plakať odkedy prestala byť batolaťom.

„To je nezmysel,“ odvetil Peter. Najradšej by ju objal, ale vedel si predstaviť tie nesmierne muky, ktoré by pritom vytrpela a tak sa toho nápadu vzdal.

„Mám Aspergerov syndróm,“ povedala Kristínka. „Nedávno som prechádzala mamkiné veci a všimla som si, že ste ma ako dieťa chceli poslať na vyšetrenie. Niečo som si o tom prečítala a urobila si online test. Takmer vo všetkých bodoch som mala zhodu.“

„To nevádi,“ chlácholil ju Peter. No cítil ako ho v očiach pália slzy. Ako to mohol tak zanedbať? Vedel, že s jeho dcérou nie je nič v poriadku, ale stále to pripisoval strate rodiča v mladom veku. Kristínka excelovala v škole a nemala „typické“ problémy, čo z nej činilo skvelé aj keď trocha zvláštne dieťa.

„Tak preto všetky tie otázky?“ opýtal sa ticho.

„Nie,“ odvetila Kristínka pohotovo. „Chcela som sa presvedčiť, či spolu stále vieme komunikovať. Potrebovala som tiež zistiť, čo bude pre náš vzťah jednoduchšie – oznámiť ti to alebo nie. Potrebovala som zistiť, či túžiš po pravde alebo ilúzii.“

„Som rád, že tá britva nerozrezala puto medzi nami,“ povedal Peter.

Až teraz si uvedomil, že keby zvláštnym dcériným „testom“ neprešiel, zrejme by sa mu už nikdy neotvorila. Kristínka upierala pohľad z okna a na perách sa jej objavil šťastný úsmev.

Martin Vonšák *Otcovia synov*

Dedko hovorieval, že najlepší človek neexistuje. To keď som sa ho na to ako malý opýtal.

Poznal mnoho dobrých ľudí, ale určít jediného nevedel. Napríklad jeho brat bol vraj dobrák od kosti.

Lenže zomrel vo vojne ako partizán. Alebo taký Nemec. Nie ten, ktorý vrhol nešťastný granát pod nohy dedkovmu bratovi. I keď ani jemu to nezazlieval. To proste vojna. Tento bol akýsi oficer.

Naordinovali im ho do chalupy niekedy v štyridsiatom trefom, aby sa o neho starali. Dedko tvrdil, že to bola nejaká vysoká šarža a on mu musel každý deň obriaďiť koňa. Krásne, majestátne zviera. Vraj arabský plnokrvník. Ja si to ale nemyslím. Jediné kone, aké dovtedy dedko poznal, boli len také naše, ťažné. A tie Slovenský štát zhabal oveľa skôr, než sa v stajni objavil nemecký postroj. Zapriahol ich k ťažkým delám, aby sa s nimi zrútili ešte predtým, ako sa vôbec dostali do Poľska. Most na vicinálnej ceste totiž neunesol ťažobu začínajúcej vojny.

Rozprával mi aj o atmosfére, ktorá Nemca sprevádzala. Spočiatku jeho pobyt vyvolával napätie, vyvrcholiace hneď na druhý deň, kedy matkin roztrasený strach zhodil tanier s horúcimi zemiakmi priamo do Nemcovho lona. Celá izbica sa zháčila a očakávala to najhoršie. No Nemec sa len usmial. Povedal „Nichts passiert,“ a sám sa poutieral. Lenže niečo sa predsa stalo. Strach i napätie dom opustili. Len ten brat zostal akýsi zdržanlivý. Nemec si z toho nič nerobil, vraj i jeho syn je taký odbojár. Dedko samotný mu zas pripomínal dcéru. Srdnatosťou. Dedko sa na to strašne hneval, vraj on nie je nijaká baba, aby ho k dievčiskám prirovnávali. Hoc aj Nemci. Tí, ktorí si neustále varievali pudíng. A keď nevarili, tak o ňom hovorili. Ten dedkov Nemec si síce nevarieval, ale ostatní v dedine tak referovali. Nechápal síce, odkiaľ ho neustále dovážal. Kde sa bralo mlieko na jeho prípravu a čo im vlastne na tom chutilo, ale pudíngom bola tamojšia jednotka priam posadnutá. Oficer sa s nimi často a dlho zhováral. Nie všetkému vždy rozumeli, ale rýchlo sa učili. Každé rozprávanie zakončil tým, že ich rád uvidí v Nemecku. Keď vyrastú, môžu tam ísť na skusy a mohli by prísť do Drážďan. Predstaví ich svojim deťom a potom zistia, prečo ich k sebe pripodobňoval. Možno práve táto pozvánka ochránila dedka i ostatných, keď jeho brat rok pred koncom vojny zmizol. Zmizol, ale nestratil sa. Dokonca i Nemec tušil, že sa zdržiava v jednej z hájovní spolu s ďalšími partizánmi.

Vo februári prišiel Nemcovi list alebo telegram. To dedko nevedel určiť. Dovtedy o takých veciach vedel len z počutia. Nemec si ho prečítal, dal vojakovi, ktorý mu ho priniesol pohov a prepustil ho. Vošiel do chalupy, sadol si za stôl, položil otvorené

písmo pred seba a rozplakal sa. Pozrel sa cez slzy na dedka a povedal, že už sa nemusí báť ďalších prirovnaní k nejakému dievčisku. Už nijaké nemá.

Odohralo sa to presne dva dni po tom, čo v dedine padli prví a poslední nemeckí vojaci.

Navzájom sa postrelili do rúk. Nechceli už bojovať, ani stavať barikády proti približujúcej sa Červenej armáde. Keď sa to dopočul Nemec v našom dome, v chvate odišiel, aby s ostatnými veliteľmi určil trest. Dedko pomáhal kopat jeden z hrobov.

Koncom februára Nemec odišiel.

Dedko hovorieval, že vojna je zlá. Najmä preto, že mnoho ľudí sa už po nej nevrátilo. Ako jeho brat, alebo Nemec. Lenže ten mal domov inde, on sa nemal prečo vracat. Ale najhoršie na vojne je, že sa s ľuďmi vlečie aj po jej konci. Vlečie a trepoce sa vo vetre ľudských osudov ako taká zástava.

Dovtedy, kým sa načisto nerozkmáše ako všetky mierové dohody a nezačne sa vojna iná. Možno preto neustále nejakú ďalšiu očakával.

Môže sa javiť, že dedko hovorieval mnoho a často. Ale to nie je pravda. Dokonca boli obdobia totálneho ticha. Málo toho prevravel, keď bol vedúcim nášho družstva. V celej krajine zúrili komunisti a on ich nemal rád. Nie preto, že by jeho rodine pobrali všetky polia ako sa to dialo inde. Bol vedúcim prevádzky, mal si kde svoje dopestovať ako aj ostatní v dedine. Ani preto, že by mu nedovolili cestovať. Veď do Poľska sa dostal, keď potreboval prasce a inam ho neťahalo. Len občas si nad mapou Nemecka poťažkal, že tam by to chcel vidieť. Hlavný dôvod odporu bol zákaz navštevovať kostol. To sa veru narozčuloval, že toto keď zakazujú, tak nemajú Boha pri sebe. A najviac ho odháňali tí, ktorí teraz v našom kostole otfčajú svoje brušiská v miestnom zbere na chóre. Hneď vedľa organa. Ono, spievať s dobou bolo vždy dôležité, aj toto hovorieval.

Keď už spomenul organ, nikdy nezabudol zdôrazniť, že aj on sa zaslúžil. Aj lavice do celého kostola zaobstaral on. Asi práve preto, že bol vedúcim prevádzky a asi napriek tomu, že babku mohli razom vyhodit' z obecného úradu. Aj chceli, len nestihli. Babka totiž umrela na rakovinu. Toto dedko komunistom vyčítal azda najviac. Hovorieval, že keby robili tak ako Nemci, žeby babku vedeli vyliečiť. Ale nie, oni ju nechali doma, vraj sa len pretvaruje, simuluje, vraj je to nezhubné, a keď sa ukázalo, že to zhubné je, tak si ju prehadzovali z kubínskej do trstenskej nemocnice a naopak. Až sa dedko napajedel a babku si vzal domov.

To som sa zase od otca dozvedel, že v tomto období dedko takmer slova nepreriekol. Lenže vtedy mlčali všetci. Vraj len babka sa snažila zachovať dojem života v dome budúceho umrlca. A budúcnosť prišla veľmi rýchlo, po dvoch mesiacoch. Vtedy dedko svoje mlčanie prerušil. Prvé, čo povedal, bolo, že nerozprával preto, aby mohol babku počúvať, kým ešte mohol. A to si vraj všetci mysleli, že je ticho preto, prečo ostatní. Nevedeli, čo sa má vlastne na konci povedať. Ale život pokračoval ďalej.

Dedko si večer čo večer o pol ôsmej pristavil pred televízor stoličku, posadil sa, prekrížil nohy, nasadil okuliare a ruky položil na kolená. To si pamätám už aj ja, to mi nikto nemusel rozprávať. Bol som už totiž súčasťou rodiny. Sedával som v pohodlnom foteli, v mojom dočasnom svete. Dedko si tam nikdy nechcel sadnúť, vraj by v ňom zaspal. Drevená nepohodlná stolička ho nútila bdieť. Takto uvelebení sme sa zapozerali a započúvali do správ. Priznám sa, neviem, či všetkému sprostredkovanému rozumel, či vedel, čo to znamená, keď sa povie „inflácia“, či poznal význam slova „fluktuácia“ alebo či badal rozdiel medzi „hdp“ a „dph“. Ale myslím si, že aj napriek týmto pochybnostiam nadobúdal taký ten pocit, že lepšie

pozná svet. Že ho chápe – dedko svet a svet dedka. Alebo sa len upokojoval, keď napríklad videl zábery z Perzského zálivu, že v šírom svete je väčší chaos ako v tom našom. Že sú aj horšie veci ako kamencom zničená úroda, zahnité seno alebo nevydarený demižón ríbezľového vína.

Ja som bol ešte malý so svojimi detskými skúsenosťami a ani tým som poriadne nerozumel.

Hoci ako každé dieťa, vedel som všetko najlepšie. Ja som vtedy mudroval, že jedinú správu, ktoré treba počúvať, sú tie o počasí. Vopred ohlásený dážď bol predsa oveľa skutočnejší, hmatateľnejší, ozajstnejší a mokrejší ako nejaká „inflácia“. Dedko mi na to vždy odvetil, že nech vydržím, že pocítim tú ozajstnosť, keď nebudem mať na dáždňik. Až neskôr som pochopil, že dedko chápal.

Časom prišlo opäť obdobie, kedy sa v celom našom dome mlčalo. Ale nie kvôli nevoľtíkov. Kvôli pitíu. Tomu stareckému. Pijatika nám vždy zvestovala, kedy prišiel dôchodok a kedy z neho už nič neostalo. Nerobilo to dobrú krv. Ani dedkovi, ani v rodine, vlastne ani mne. Raz som so susedom behal z dvora na dvor a odrazu som zbadal, ako sa dedko ťacká po ceste smerom k nášmu domu. Vtedy sme sa so susedom, bol o rok starší odo mňa, ukryli za živý plot a odtiaľ sme skričali: „Hej, ty ožran!“ Priznám sa, neviem, koho to bol nápad. Či vyšiel z mojej detskej obtrhanej mysle, alebo susedovej škodoradosti. Alebo si to len moje vedomie niekam vytesnilo a čaká na chvíľu, kedy sa tak niekto vysmeje mne. Spoza plota, dieťa, číra nevinnosť sama. Navyše, s tým dedkovým pitím to bolo veľmi zvláštne. Proste prišiel dôchodok, nakúpil všakovaké veci, potraviny, nejaké peniaze dal deťom jeho detí, voľačo si aj odložil, zvyšok prepil.

No a po týždni akoby uťalo. Nijaké abstinencné príznaky, nijaká schátralá a prepitá postava.

Proste starý, mĺkvy a rozvážny muž. Len zvieratám sa prihováral. Hlavne našim býčkom. Ospravedlňoval sa im za svoj opilecký týždeň. Bolo totiž až neuveriteľné, ako ich vtedy mlátil.

Len tak, pre nič za nič. Len sa vzal, zhodil zo šopy seno, alebo nakosil trochu ťatelinu a vošiel do maštale, kde to pekne naložil do válova. Do tejto chvíle by bolo vlastne všetko v poriadku (okrem nášho neustáleho trpnutia, či v tom stave nespadne z rebríka opretého o šopy alebo si neublíži kosou), ale odrazu sa mu zazdalo, že by sa to hoviadko mohlo niekam posunúť. Schmatol kus dreva a začal biť. Nie hlava-nehlava, pekne po chrbte. Nikto v rodine nepoznal dôvod a ani ten býk nič netušil. Len trpel a my sme mlčali. Hoviadko sa opýtať nemohlo a my sme nechceli. Veď napokon, čo by sme sa od opitého dozvedeli. No a potom sa im tie tri týždne ospravedlňoval, hladil ich, pekne sa im prihováral, chválil, ako žerú či ako utešene rastú.

Odhliadnuc od pijatiky, mal nás rád. Veľmi. Napríklad svoje deti. Všetkým pomáhal ako len mohol, a keď nemohol, tak robil, čo mohol, aby mohol. Trebárs otcovi. Keď videl, ako sa trápi v práci, ustavične mu húdol do hlavy, nech začne podnikáť. Všetkým má kde zriaďiť, stroje tiež už nejaké nadobudol, nuž čo, nech sa len pekne vykašle na tých zdieračov. Ale otec sa dlho bránil. Možno nechcel, možno sa bál. Ja myslím, že oboje. Ale raz na to prišlo a založil si živnosť. Vtedy sa dedko nesmierne tešil. Nie z toho, že konečne ho syn poslúchol, ani z toho, že začne zarábať na seba. Vedel totiž, že štát je nenažraný rovnako ako tie brušiská z organového zboru. Ale z toho, že v ňom pobadal seba.

Aj mňa mal rád. Až tak, že ma chcel poslať za kňaza. Myslím, že sa za to nepretržite modlieval. S pánom farárom sa o mne zhováral a kadejaké konexie sa pokúšal nahnáť. Aby bolo jasné, viem, že to nie všetko kvôli mne. Poznať kňaza,

poznať klérus, to býval veľký benefit. I strašiak zároveň. Veď čo pán farár povedia, keď to a tamto. Ktovie, možno sa chcel dopracovať k tomu, aby som i ja bol ten, čo by mohol niečo povedať a zvrátiť veci dedinské na správnu cestu. A nielen dedinské. Ťažko niesol, že najstaršia dcéra sa rútila už do druhého rozvodu. Mal nesmiernu radosť, keď som sa rozhodol miništrovať. A tá hrdosť, keď som stál za ambónom po prvýkrát a čítal z Knihy Jób. Lenže ja som do seminára nešiel. Napriek tomu, že som možno cítil voľačo také, čo by sa dalo nazvať volaním. Zahlušil som ten hlas, radosťami a starosťami sveta, ktorý sa mi z tej fotelky o čosi rozrástol. Dedkovi som preto o tom volaní nikdy nepovedal. A už ani nepoviem.

Prišlo totiž obdobie, keď zmlkol nadobro. Neboli okolo toho nijaké smrteľné ovácie, nijaké tragické okolnosti. Len sa tej stareckej cukrovke nepáčilo to starecké pitie a poslala po mŕtvicu. Spolu sa dostali do nemocnice, kde bola svojho času aj babka. Vraví sa, že skúsený človek spozná smrť tri dni vopred. Toto nehovorieval dedko, ale práve jeden skúsený človek. Telo sa začne pripravovať, spánok rušia prapodivné sny a aj rozum uzná, že telesná schránka najlepšie vie, kedy vypnúť. Asi to bolo badať aj na dedkovi, a preto si ho nikam nepohadzovali. Alebo už mali v nemocnici nemeckú techniku a naozaj sa mu snažili pomôcť. Ale nikdy sa nedozviem, čo sa mu tri dni pred smrťou snívalo.

Ako hovorím, dedko inak toho veľa nenavravel, ale veľa toho vykonal. Musel, inak si neviem vysvetliť to ohromné množstvo ľudí, ktoré sa prišlo naposledy rozlúčiť. Azda aj polkilometrový had smútiacich sa tiahol za dychovkou vypravádzajúcou rakvu od domu až po brány cintorína, kde mal navždy uľahnúť k svojej žene. Počasie sa vydarilo, bolo slnečno, príjemne teplo, nijaká sužujúca horúčava, ako to v júni zvykne aj na Orave už bývať. Aj vietor sa pristavil, aby osušil smútiacim slzy z ubitých tvárí. Mne nemusel.

Pretože dedko síce veľa nerozprával, ale keď už voľačo povedal, tak som sa dozvedel napríklad aj to, že za mŕtvymi trúchliť netreba. Stačí len spomínať, nevmazať si z pamäte a myslieť na ich pobyt na lepšom druhom svete. Hovorieval tak napríklad pán farár, ale ja sa nedokážem zbaviť dojmu, že dedko to prosto vedel. A preto býval mlkvy, aby mohol sledovať svet okolo seba, aby mu porozumel aj vtedy, keď sa „v kravskú riť obracal“ a aby teraz, na druhej strane, mohol rozprávať babke. Tušil, že o ňom budú hovoriť iní.

Ivona Fořtová
Na malinovej ulici sa brieždi

Na Malinovej ulici sa brieždi. Obloha každú minútu jemne mení farbu z tmavomodrej na svetlofialovú až oranžovú. Vzduch sa zdá čím ďalej tým menej chladný a príjemnejší. Stopy po daždi, ktorý v noci pokropil ulicu, začínajú pomaly miznúť a na ceste sa objavujú svetlé fliačiky.

Po oboch stranách ulicu lemujú rady domov, či už staré alebo nové, biele či farebné. Každý dom je iný. Teraz ich však spája spoločná vlastnosť – v každom dome je tma.

Prvé slnečné lúče vykuknú spoza obzoru a osvetlia kvapky rosy v tráve, ktorá sa vďaka nim krásne trbliece. Pomaly stúpajú vyššie a osvetľujú ploty domov a následne si nájdu cestu až k ich oknám a jemne navrátiť život Malinovej ulici. Jej obyvatelia sú každé ráno vítaní týmito lúčmi, ktoré so sebou nesú posolstvo rána. Každý vie, že ak mu lúče slnka zasvietia do izby, je čas vstávať.

Človek by si pomyslel, že Malinová ulica je ulica ako každá iná. Aspoň na prvý pohľad to tak vyzerá. No keď človek spozná jej obyvateľov, nie je o tom celkom presvedčený. Prvý, kto sa na Malinovej ulici prebúdzá, je pán Viliam. Pán Viliam vstáva každé ráno o pol piatej, oblečie si svoj kockovaný vlnený hnedý sveter a tmavohnedé menčestráky, na nohy si dá hrubé ponožky a zasunie ich do pohodlných papúč. Počas čakania na to, ako mu zovrie voda v kanvici, si vyčistí okuliare bielou handričkou. Robí to naozaj precízne, pretože mu každý malý fliačik bráni v pozorovaní všetkého naokolo. Keď voda zovrie, zaleje si čierny čaj, nakvapká si doňho presne sedem kvapiek citróna a sadne si k stolu, kde ho pomaly vysrka, kým je ešte horúci. Hneď na to vyjde von a sadne si na lavičku pred domom, hneď vedľa záhonu s tulipánmi. To je jeho každodenný rituál.

Pán Viliam sedí pred domom a pozoruje okolie. Vie presne, kto ako prvý odchádza do práce. Vie, ktoré deti sa vracajú zo školy najskôr. Vie aj to, kedy pani Hrušková chodí do obchodu a kedy sa z neho vracia. Takmer vždy, keď okolo neho prechádza, jej zo sieťkovanej tašky vykukujú rožky, zväzok redkvičiek, kocka masla a kopa sladkostí pre jej vnúčatá. Desať minút pred deviatou príde poštár a každému domu porozdeľuje biele obálky. Keď príde k pánovi Viliamovi, bez slova mu podá noviny, ktoré si už dvadsaťtri rokov predpláca a pokračuje vo vykonávaní svojej práce. Pán Viliam nie je prekvapený poštárovou aroganciou. Je na to zvyknutý. Na Malinovej ulici je to normálne. Nikto sa nestará o drobného starého človečička, ktorý celé dni sám vysedáva na ulici.

Najkrajšia časť dňa prichádza, keď sa deti vracajú domov zo školy. To je ten čas, kedy celá ulica oživa. Odvšadiaľ sa ozýva veselý detský krik. Deti vytahujú bicykle, kolobežky, lopty a lietajúce taniere, lezú na stromy, hojdajú sa na hojdačkách, skáču cez švihadlá, kreslia si na chodník alebo sa naháňajú. Pán Viliam ich všetky pozoruje a usmieva sa.

Teraz neďaleko od neho stojí skupinka šiestich chlapcov a na čomsi sa dohadujú. Pán Viliam sa k nim otočí a začuje útržky ich rozhovoru.

„...na jazero a spať.“

„Prak a vreckový nožík...“

„... ale jeho neberieme.“

Po tejto vete sa zahľadia na malého chlapca oblečeného v bielej košeli a sivých nohaviciach na traky. Vyzerá pri ostatných, oblečených v tričkách, kratasoch a teniskách odlišne. Absolútne medzi nich nezapadá. Je na ňom niečo výnimočné, niečo, čo ostatným chýba. Možno iskra v očiach, možno je to niečo úplne iné.

Dohadovanie sa zrazu skončí a skupinka sa vyberie po ulici smerom do lesa. Po chvíli sa najstarší chlapec otočí k skupinke idúcej za ním a keď vidí, že sa k nim pridá aj chlapec v košeli, rázne zastane a vykrikuje: „Ty s nami nejdeš!“

Ostatní chlapci sa zachichocú a skupinka pokračuje vo svojej ceste. Chlapec ostane stáť na chodníku a smutne sa pozerá za nimi. Po chvíli sa otočí a so sklonenou hlavou prejde okolo pána Viliama.

„Zdravím ťa, Tomáš.“

Chlapec prekvapene zodvihne hlavu a veľkými očami sa zadíva na pána Viliama.

„To je smola, že ťa chlapci nezobrali so sebou, čo?“

Tomáš bez slova skloní hlavu a chce pokračovať v ceste.

„Poď sem, sadni si ku mne. Poviem ti niečo, čo by ťa mohlo zaujímať.“

Chlapec sa najprv poobzerá okolo seba. Po chvíli si povzdychne a sadne si na opačný koniec lavičky.

Pán Viliam začne rozprávať. „Kdesi veľmi ďaleko na východ od nás v jednom veľkom slanom oceáne sa nachádza ostrov. Zo severu je obklopený horami, ktoré sa zdajú byť vysoké a príkre. Navyše je pokrytý hustým tmavým lesom, takže keď sa naň pozeráš z diaľky, príde ti veľmi neprívetivý. Každý deň okolo tohto ostrova preplávajú lode a nikdy ich nenapadne čo i len sa priblížiť k tomuto ostrovu. A to je veľká chyba.“

Pán Viliam na chvíľu stíchne. Chlapec to však nevydrží a nedočkavo sa spýta: „Prečo?“

Pán Viliam sa usmeje a pokračuje. „Nikto nevie, že južný breh ostrova je lemovaný nádhernými plážami, nachádzajú sa tu dokonca aj lagúny s nádhernou tyrkysovo sfarbenou vodou a vysokými kokosovými palmami. Ale čo je na tomto ostrove najkrajšie a najvzácnejšie, je jazero, ktoré sa nachádza v jeho srdci. V tomto jazere je obrovské množstvo vody. Zdalo by sa, že má nejaké tajné podzemné zásoby, čo mu zabezpečuje, že tak skoro nevyschne. Ľudia z okolitých ostrovov, rozkladajúcich sa na sever, síce o existencii ostrova vedia, no jeho drsná severná strana ich od neho odpudzuje. Títo ľudia žijú na ostrovoch, kde sa nachádzajú len malé potoky so sladkou vodou, teda ak vôbec, preto sú nútení šetriť vodou, ako sa len dá.“

Počas jedného veľmi suchého obdobia všetky potoky na ostrovoch vyschli. Ľudia boli zúfalí a tak cestovali stovky kilometrov na severozápad k ostrovom, kde sa im podobné nešťastie nestalo a dovážali si vodu domov. Ale stále to bolo málo.“

„Ale prečo sa tak vyhýbali tomu ostrovu s jazerom?“ nevie pochopiť Tomáš.

„Vieš prečo? Pretože ľudia sú hlúpi. Vedeli, že v dialke je ostrov, ale videli, že je obklopený horami a najjednoduchšie bolo predpokladať, že na tomto ostrove nič nie je. Videli prekážku a to ich odrádzalo.“

„Ale prečo sa tam nešli ani pozrieť?“

„Chlapče, ľudia sa boja vecí, ktoré nepoznajú a nechcú sa púšťať do niečoho, o čom od začiatku predpokladajú, že nemá zmysel,“ povzdychne si pán Viliam.

Opäť sa medzi nimi rozhostí krátke ticho, no starec pokračuje: „A tak je to doteraz. Ľudia sa nemenia, sú stále takí istí. Odvrhujú všetko, čo je iné. Každého, kto je iný.“

Tomáš je zmätený z toho, čo mu starý pán povedal. Jeho osemročná myseľ pracuje na plné obrátky. Po chvíli je z toho taký dopletený, že sa radšej zodvihne z lavičky, ospravedlní sa, že by už mal ísť domov a odíde.

Pán Viliam vie, že Tomášovi bude istý čas trvať, kým to, čo mu porozprával, správne pochopí, no je si istý, že tá chvíľa nadíde. A veľmi skoro. S pokojným srdcom sa opäť ponorí do čítania novín, až kým slnko nezapadne za obzor a vtedy sa poberie do domu.

Malinovú ulicu zahalila tma. V domoch je ticho, všetci už ležia v posteliach a oddávajú sa snom. Len v jednom malom bielom domčeku na konci ulice, v malom podkrovnom okne sa ešte svietí. Tomáš leží na posteli s rukami za hlavou a pozerá do stropu. Hlavou mu víri hromada myšlienok a on ich nevie utíšiť. Stále rozmýšľa nad tým, čo mu povedal ten starý pán. No jeho malá hlávka nedokáže uniesť taký nápor a jeho oči tolku únavu, a preto po chvíli zaspáva.

Je pol druhej a pán Viliam sedí na lavičke pred domom s nosom zaboreným v novinách. Zrazu ho však z čítania vytrhne klopkanie opätkov na chodníku. Zodvihne hlavu a vidí mladú ženu, ktorá býva na konci ulice, ako rozhorčene kráča po ulici a v rukách nesie škatuľu plnú vecí. Keď sa žena priblíži, pán Viliam si všimne slzy stekajúce po jej tvári. Žena prejde popri ňom a pán Viliam za ňou pozerá, až kým nevojde do domu. Po chvíli sa vráti k novinám, no hneď, ako dočíta článok, ich zbalí a vojde do domu.

Pani Hrušková sedí v obývačke a dopíja svoju druhú kávu. Na kolenách jej spí mačka a ona sa pozerá na svoj obľúbený seriál, ktorý chodí vždy od jednej do pol tretej v televízii. Počas reklamy ide do kuchyne, umyje hrnček a zahľadí sa z okna. Býva rovno oproti domu toho zvláštneho starca, ktorý celé dni vysedáva na lavičke a číta noviny. Zvláštne je, že na lavičke teraz nikto neseďí. Pani Hrušková pobehuje očami hore dole po ulici, no po starcovi ani stopy. O pár minút vidí, ako starec vychádza z domu s nožnicami v rukách a klakne si k tulipánovému záhonu. Odstrihne zopár tulipánov, nožnice položí na okenný parapet a vyberie sa kdesi na opačný koniec ulice. Pri poslednom dome zastane, chvíľu otáľa, no napokon vojde cez bráničku do záhrady a podíde k dverám. Pani Hrušková vidí, ako klope na dvere a čaká s tulipánmi v rukách. Pár minút sa nič nedeje a starec sa otáča na odchod, no zrazu sa dvere otvoria a o chvíľu mizne v dome.

Pani Hrušková je šokovaná. V tom dome predsa býva tá mladá matka so synom, ktorá pracuje v banke. Úplne zabudne na seriál, ostane stáť pri okne ako prikovaná a prepichuje očami daný dom. Vymýšľa si všetky možné scenáre, samozrejme len tie najhoršie, až kým po hodine a pol nevyjde starec z domu, rozlúči sa s mladou ženou a odchádza.

Tomáš príde domov zo školy celý šťastný, že sa môže opäť zavrieť do izby a čítať si tú skvelú dobrodružnú knihu, ktorú mu dal pán učiteľ v škole. Po príchode domov však zistuje, že ničो nie je v poriadku. Na chodbe vidí mamine topánky pohodene, ako keby ich odkopla v rýchlosti z nôh.

„To nie je fér!“ pomyslí si. „Mňa by za to hneď vykričala.“ Druhá vec, ktorá značí, že ničो nie je v poriadku, je škatuľa na schodoch. Tomáš do nej nakukne a vidí kopu papierov, spinkovač, dierkovač, niekoľko pier, ceruzky a obrázok v rámečku, ktorý pred pár rokmi namaľoval.

Zrazu začuje z kuchyne mužský hlas. Započúva sa do rozhovoru, no nevie rozoznať nič konkrétne, iba zhluk hlasov. Po chvíli sa rozoznejú mamine vzlyky. Sadne si na schody, položí si hlavu na kolená a nevie, čo si počať. Asi po polhodine sa dvere na kuchyni otvoria a vyjde z nich pán Viliam. Nevšimne si Tomáša sediaceho na schodoch, iba sa rozlúči s jeho mamou, podá jej ruku a povie: „Nebojte, všetko bude v poriadku.“

Pani Hrušková je na vákach. Čo to má znamenať? Posledné dva týždne chodí ten podivný stavec každý druhý deň do domu tej mladej ženy. Pár hodín tam pobudne a vráti sa na svoju lavičku. Odvtedy sa stále usmieva. Toto sa musí riešiť. Čo keď ju ten stavec obťažuje? Musí povedať susedom, aby si naňho dávali pozor.

Sú dve hodiny poobede a na Malinovej ulici je ticho. Pán Viliam sedí na lavičke a nerozumie tomu, čo sa deje. Kde sú všetci? Kde zmizli všetky deti? Prečo sa okolo neho nikto nepreháňa na bicykloch, prečo nie je počuť veselý výskot? Prečo je ulica úplne prázdna?

Pán Viliam zrazu počuje klopkanie podpätkov na chodníku a vidí mladú ženu so škatuľou v rukách, ako mierí priamo k nemu. Keď k nemu poíde, príjemne sa usmeje, žmurkne naňho a pokračuje ďalej. Pán Viliam sa šťastne usmeje a pozerá sa za ňou.

Samozrejme, že táto scéna neujde pani Hruškovej, vykukujúcej spoza záclony z domu oproti.

* * *

Na Malinovej ulici sa toho počas nasledujúcich pár rokov veľa zmenilo. Deti podrástli, niektorí susedia sa odsťahovali, pribudli dva nové domy a lavička pred domom pána Viliama ostala opustená. Je tak odvtedy, odkedy sa rozšírila klebeta. Začala to pani Hrušková, ktorá povedala svetu, že pán Viliam obťažuje mladú ženu, ktorá žije na konci ulice. Fáma sa šírila a ľudia tomu verili. Pán Viliam to nechal tak, vedel, že jeho slovo by nijako nepomohlo a nebol nikto, kto by mu pomohol. Mladá žena so synom sa odsťahovali do bytu v centre mesta krátko po tom, čo jej pomohol cez jeho syna nájsť novú prácu, a tak tam ostal sám. Celé dni žil zavretý v dome, aby kvôli nemu nemuseli byť deti z okolitých domov zavreté doma a nikomu sa nestážoval. Taký človek bol pán Viliam.

Tomáš, teraz už sedemnásťročný chlapec, sa počas jedného krásneho popoludnia vyberie pozrieť na ulicu, kde vyrástol. Na ulicu, kde zažil toľko sklamaní a kde sa zároveň tak veľa naučil. Chce sa ísť poďakovať starému pánovi, ktorý mu raz povedal príbeh o ostrove, na ktorom bolo jazero plné pitnej vody, o ktorom nikto z obyvateľov okolitých ostrovov nevedel, hoci trpeli nedostatkom vody. Bol to príbeh o tom, akí sú ľudia povrchní, ako odsúdia niečo, čo im príde iné a možno trochu náročnejšie na dosiahnutie. A pritom by mohli tak veľa získať.

A to bola najväčšia múdrosť, akú mu kto doteraz povedal. Zistil to ako malý hlúpy chlapec, s ktorým sa nikto nechcel kamarátiť. Chlapec, ktorého každý považoval za čudáka. Trvalo mu pár rokov, kým prišiel na to, čo mu starý pán povedal. To, že vôbec nie je zvláštny. Naopak, že je výnimočný. On bol ako ten ostrov.

Po príchode na Malinovú ulicu Tomášovi napadne, ako málo sa zmenilo. Prejde sa až na koniec ulice pred dom, v ktorom bývali s mamou a uvedomí si, že nikde nevidí dom starého pána, ani lavičku, na ktorej sedával. Prejde sa naspäť a v strede

ulice zastane. Všimne si totiž záhon tulipánov pred jedným veľkým dvojposchodovým domom. Presne taký záhon stál pred domom starého pána, hneď vedľa lavičky.

„Hľadáte niekoho?“ ozve sa hlas spoza plotu. Na terase domu sedí mladá žena a pozerá naňho.

„Dobrý deň. Áno, hľadám starého pána, ktorý na tejto ulici pred pár rokmi býval. Volal sa pán Viliam,“ odvetí Tomáš.

„Áno, počula som, že tu pred nami býval akýsi starý muž, ale pred rokmi umrel. Vy ste ho poznali?“

„Áno, poznal,“ povie a usmeje sa.

„Viete, neviem, koľko je na tom pravdy, ale keď sme sa tu nasťahovali, dozvedeli sme sa o ňom klebetu.“

„Akú klebetu?“

„Jedna pani nám vravela, vraj obťažoval jednu mladú ženu, ktorá bývala so synom na konci ulice. Chodil k nej každý deň a vyzeralo to veľmi zvláštne. Ona sa hneď potom odsťahovala, zrejme kvôli nemu. Každopádne som o ňom nepočula nič pekné,“ dokončí žena a vzdychne si.

„Aha. Tak vám ďakujem.“

Tomáš sa otočí na odchod a odchádza. Kráča veľmi rýchlo a nevie, či sa vôbec niekedy zastaví. Kládie nohu pred nohu a do očí sa mu hrnú slzy. Nevidí, nepočuje, v hlave mu hučí a zrazu sa tomu neubrání a slzy mu stekajú po tvári.

Človek by si pomyslel, že Malinová ulica je ulica ako každá iná. Aspoň na prvý pohľad to tak vyzerá. No keď človek spozná jej obyvateľov, nie je o tom tak celkom presvedčený.

Veru, žili tu ľudia so srdcom na správnom mieste. No už tu neostali.

Na Malinovej ulici sa brieždi. Obloha každú minútu jemne mení farbu z tmavomodrej na svetlofialovú až oranžovú. Vzduch sa zdá čím ďalej tým menej chladný a príjemnejší. Stopy po daždi, ktorý v noci pokropil ulicu, začínajú pomaly miznúť a na ceste sa objavujú svetlé fliačiky.

Ale kto vie, či sa táto ulica ešte niekedy prebudí...

Katarína Marinová *Na brehu rieky*

Lesklý obal od čokoládovej tyčinky sa posúval po ohýbaných hrotoch trávy niekam preč. Zdvíhal sa vietor. Pri nohách sa mi chveli drobné stonky neznámych kvetov, vydané na milosť a nemilosť vydratým podrážkam. Kým vietor nadobro odniesol masťný obal, lačne som do seba vtáhovala príjemnú sladkastú vôňu, schúlená a pozorná ako na poľovačke. O chvíľu sa aj s mikroténovými sáčkami vzniesol do výšky a vzduch som začala opäť dýchať ľahko a letargicky. Sedela som na ostrých kameňoch pri rieke, mieste tak nepohodlnom, že prípadným okoloidúcim bolo ťažké pochopiť, ako som sa tam vôbec ocitla. Pozorovala som tečúcu vodu. V takomto žiarivo slnečnom dni pôsobila husto, akoby ani nebola kvapalinou, ale vrstvami tenkých priesvitných plátov svetla. Vnárala som do nej nohy opatrne, ako keď si obúvam o číslo menšie topánky. A zatiaľ čo slnko mi neprestajne pľuvalo do tváre tak,

že pod jedovatými slinami napúchala, nohy mi mrzli na kus ľadu. O pár minút samé vyskočili, skrehnuté, až som sa zľakla, či sa nerozmrvia na márne kúsky. Len čo prestali štípať a bolesť ustúpila, zašliapla som drobné, chvejúce sa kvety. Čo sa dialo okolo mňa najbližšiu pol hodinu neviem, lebo som sa posunula trochu vyššie do trávy a takmer zaspala. Telo som mala od únavy celkom meravé a pod chvíľou sa mi zdalo, že ma ako brvno odplavuje rieka a ja sa ani nepokúšam uniknúť, nechávam sa niesť, vlny ma kolíšu a preskakujú, prúd rýchlo zanáša, kam chce a na moment brzdia kamenisté brehy. Sadal na mňa spánok. Strnula som, nech ho neodložím, lebo ešte mi sedel na viečkach ako vták, ktorý môže každú chvíľu ufrknúť. Okolo sa rozprestieralo také ticho, keď ešte zvuky slabo počuť, ale už znejú, ako by prichádzali z dialky. Prežívala som najkrajšie chvíle medzi spánkom a bdením, keď sa všetky veci odrazu odsunú niekam na okraj a nechajú okolo mňa viac prázdneho priestoru.

Keď som konečne mala pocit, že som jediný tvor na zemeguli, niekto sa ku mne priblížil a uprene na mňa hľadel. Stál nado mnou ako nad hríbom, ktorý chce zdvihnúť a obáva sa, či nie je jedovatý. Zdola som videla, že ide o mužskú tvár, ktorá sa tu ocitla celkom náhodou ako zakotúľaná lopta. Hneď by som ju odhodila. Pohľad zo zeme oproti slnku bol nepríjemný, pretože som nerozoznávala črty, ktoré na širokej tvári vyjadrovali úmysel. Videla som mrak a netušila, či sa z neho zablýska a zaprší. Neznámy si sadol vedľa mňa a následne sa spýtal, či si smie sadnúť. Prišlo mi zle z toho, že tu nečakane hostím cudzieho človeka, pochytila ma úzkosť. Zmeravela som ako za ochranným pancierom, z ktorého sa nemôžem ani o milimeter vychýliť. Zároveň som vynaložila všetko úsilie na to, aby som nepočula, o čom hovorí a ak by som mohla, zasunula by som hlavu aj s ušami hlboko do hrudného koša.

Časom som sa trochu uvoľnila. Tón jeho hlasu sa mi zapáčil a nechtiac som rozumela zmyslu niekoľkých slov a viet. Pootočila som sa a nechala zmysly, nech preskúmajú terén – všetky výčnelky na tele, farby a drobné krivky, pod ktorými sa hemžil tento človek ako strom v lese, čo vyrastá z neviditeľného života v pôde. Na opálenej širokej dlani vystupovali z jemného povrchu pokožky drobné rany a pluzgier, zdureniny, ktoré sa ponášali na miesta, z akých vyrastá klíček. Rada by som ho pozorovala spoza vysokej hustej rastliny, opatrne odhrňala svetlozelené lístie a cez tieto drobné opony postupne odkrývala tvár, padala by ako dážd. Snažila som sa ho nezbadať hneď celého, ale po kúskoch, bez získania okamžitého a uceleného dojmu. Nevychádzalo mi to – tísila sa predom mňa celá tvár a ešte k tomu aj úsmev, hlas, postava. Najradšej by som si zakryla oči, ale na to som bola príliš zbabelá a nechcela som vzbudiť zbytočnú pozornosť. V každom prípade som chcela zabrániť dlhšej komunikácii. Moja opatrnosť bola aj tak zbytočná, pretože sa vôbec nestaral o to, čo si myslím, nenútene sa natiahol vedľa mňa a do úst si strčil steblo trávy. Rozprával o lodiach, ktoré ho niesli riekou. Raz sa topil. Chytil sa rozmočeného mazľavého brvna, ktoré ho rýchlo ťahalo so sebou. Strašne sa bál a v strachu sa mu zdalo, že ho pred sebou tlačí obrovský jazyk neviditeľného vetra, čo dopísal list a práve zalepuje poštovú obálku. V zúfalstve číahal po vode, pomýlený, že je to niečo pevné a vždy, keď ho stiahlo pod hladinu, ocitol sa vnútri listu, do ktorého sa začítal, až strácal dych, preto sa snažil ignorovať krásu a hĺbku slov, nasilu si odoprel rozuzlenie o tej intímnej a závažnej veci a zvyšnými silami sa driapal nahor – hlavou vytláčal naslinenú, už skoro zlepenú poštovú obálku. Vyhodilo ho potom na breh ako stroskotanca.

„Presne tu, kde teraz sedíš,“ povedal a nepresvedčivo sa poškrabal na ramene.

Neverila som, že by sa nejaká loď potápala v blízkosti nášho mesta. Povedala som mu to a ostro pozrela do očí, aby vedel, že mu naozaj neverím. Až teraz som si všimla

lepšie tvár, ktorá črtami pripomínala jeho vlastný príbeh o náhode, sile a roztopašnosti prírody. Okrem iných zvláštností z nej vyčnieval veľmi široký nos, pod ktorý sa dalo schovať, takže slúžil ako úkryt pred pohľadom z dosť jasných šikmých očí. Rozprával dlho a slnko sa pomaly kotúľalo dolu, do okien turistickej lode, kde pracoval. Červená žiara klesala do postelí hostom, ktorí sa pripravovali na večeru. Usmial sa.

„Idem.“

Bola som rada. Zahľadela som sa do rieky. Celá sa vliala do jedného bodu, ktorý som práve pozorovala. Neodpovedala som, len ponorila špičku nohy do chladnej vody a prstami vyhodila pár kvapiek nad hladinu.

Na druhý deň prišiel znovu. Na zablatených členkoch mal uviazané sandále a spoza kožených remienkov mu trčali prsty s nechtami, ktoré pripomínali popraskanú dubovú kôru. Bolo veľmi nepríjemné predstaviť si ich drapľavosť – striasla som sa.

„Choď preč, nájdi si na táranie iné miesto. Zakotvi niekde inde, dobre? Budem rada, ak ma necháš na pokoji.“ Neviem, prečo som to povedala toľkými vetami, stačilo by raz. Ale do hrdla sa mi natlačila úzkosť a hnev, tak to šlo takto, zbytočne zoširoka. Pozerala som sa mu len na nohy, ktoré vyjavene prešľapovali na mieste a zvlášť ma tešilo, že drapľavé nechty sa chúlili a snažili poskladať pod články prstov. Neviem, aký výraz mal v tvári. Isté je, že veľké riečne kamene hranami narážali o seba a pod váhou pomalej chôdze vydávali zvuky, ktoré ma prekvapovali vysokým škripavým tónom. Schúlila som sa a potom zas vystrela farbavo a bolestne ako kvet, ktorý sa musí otvoriť.

Popoludní som sa zdvihla a vybrala sa do mesta, hoci som nevedela, kvôli čomu tam idem. Čo sa tam dá vlastne robiť? Neznášala som mesto s jeho ponukami, produktívnym nadšením a uhrančivo vysokými budovami, ktoré mi naznačujú, že mám mieriť vysoko, inak tu pre mňa nie je miesta. Pre mňa nie je ani brlohom a úkrytom a už vôbec nič mi neohovoria reči o tom, že sa v ňom mám realizovať. Som stále ospalá a ono je ako matka, čo ma budí a pripomína mi, „preber sa, rob niečo.“ Aj dnes ma len znepokojovalo, takže som sa vliekla z nohy na nohu a v stojatom ovzduší počúvala zrýchlený pulz dopravných tepien, sľedivým pohľadom čosi vyčítala ľuďom a nechávala prejsť škripavý zvuk električiek kolajami v svojom mozgu. Nado mnou sa dotýkala modrej oblohy sklesnutá zástava. Ktosi, kto niesol párok v rožku si stal na prechode tesne vedľa mňa a telefonoval. Zaszvietila zelená a všetci traja, ten rožok s horčicou aj tučným pánom v obleku, vyštartovali. Keď sme už skoro boli na opačnej strane cesty, videla som, ako pochúťka neočakávane padá k zemi, pán s telefónom sa ju snaží zachytiť, ale mu pritom vyklzne telefón z ruky a celý sa roztrieška. Rozosmiala som sa tak srdečne ako už dávno nie, ale čert to vzal, narazila som pritom do lampy a ostala ležať na zemi. Nikto mi nepriskočil na pomoc. Musela som sa zdvihnúť sama a pohľadať miesto, kde by sa všetko tak nekývalo a nekrútilo bokmi ako brušná tanečnica. Hneď keď som sa spamätala, zamierila som k rieke, uložila sa tesne k nej a zaspala.

Zobudila som sa až na škripavý zvuk kameňov, ktoré stíchli pod tureckým sedom známeho hosťa. Ostal celkom ticho, aby ma nevyrušil zo spánku. Ešte chvíľu som len tak ležala a potom sa pozviechala, aby som mu porozprávala o dnešnom páde. Smial sa. Rozprával mi svoje príhody z ciest plné dobrodružstiev, nehôd, len tak-tak prevrátených lodí. Spýtala som sa ho, či si nevymýšľa, ale ukázal smerom k stromom, ktorých koruny sa nakláňali v silnom vetre a poznamenal, že na vrchol sa dá vylietť po rôznych konároch a pravda je rozkošatená.

Slúbil priniesť večeru, a tak som ešte vydržala. Kým som jedla, opatrne mi zdvihol z členka zeleného chrobáka a preložil ho inde. Prestalo mi chutiť. Hneď som sa zdvihla a odišla na miesto, ktoré je ľudnatejšie a vzdialenosti medzi ľuďmi sú napriek tomu väčšie.

Na druhý deň ráno som s prekvapením zistila, že sa ponáhlam k brehu len kvôli stretnutiu s ním. Bolo to zistenie nanajvýš nepríjemné a poburujúce a vo vlastných očiach som stúpala na životne únosnú hranicu len preto, že ma ihneď zaplavila vlna pohrdania. Len čo som sa z nej pri raňajkách dostala a začala si na krajci chleba rozotierať maslo, pristihla som sa pri predstave, ako môj známy medzi robustnými prstami drží zeleného chrobáka a opatrne ho prekladá na okrúhly kameň. Zvlášť dbal, aby nepoškodil dlhú zelenú nohu, ktorá vyzerala oproti širokému palcu dosť krehko a blankytné krídlo, ktoré sa dokonca odvážil pohladíť, starostlivo kontroloval. Náhle prišlo k neobvyklej premene. Chrobák sa začal premieňať na mňa, zelená noha, tenká ako steblo trávy, nabrala tvar môjho členka a lýtka, oblé krídlo sa podobalo čoraz viac na moje rameno. Rýchlo som sa spamätala, chytila do ruky tašku a s hnevom bežala k brehu. Zastala som až na obrubníku, ktorý oddeľuje ulicu od svahu s pontónmi. Môjho známeho som zbadal, ako pláva, ponára hlavu do vody a veselo ňou otriasa, takže mu kvapky striekajú z vlasov na všetky strany ako z fontány. Hneď ma uvidel a zamával mi, nech prídem za ním. Dala som mu signál, aby chvíľu počkal a potom som rýchlo zdvihla zo zeme fľašu, čo sa mi zhodou okolností povalovala pri nohách. Na kus papiera som načmárala traslavou rukou odkaz. Strčila som ho do vnútra, ako to robia námorníci, čo potrebujú na mori súrnu pomoc a hodila do rieky. Ešte som sa uistila, že čľupla tesne vedľa jeho hlavy a obrátila sa opačným smerom na cestu preč.

Keď vytiahol zvitok papiera, prečítal si odkaz: „Odíď a nevracaj sa sem. Nechaj ma samú na pustom ostrove.“

Cesta domov mi trvala nekonečne dlho. Celý čas som cítila, ako prechádza prstami po papieri a ja sa premieňam na jeho povrch. Linajky sú vypuklé ako letokruhy stromu a na povrchu pohyb prstov spomaľuje pod drsnou štruktúrou surového dreva.

Katarína Mihalkovičová *Prvý pokus*

Cestou cez mesto, šinúc sa previnilým tempom k jeho bytu, mi v hlave zaznela otázka, či náhodou nebolo príliš bezohľadné, že som si svoj úplne prvý sexuálny zážitok v živote naplánovala práve na nedeľu.

Musela som túto zatažkávajúcu prekážku hneď vyriešiť. Zastavila som sa u zmrzlinára na rohu hlavnej ulice. Aj keď nerada sedávam tesne vedľa rušnej premávky, kde okrem mňa moju melónovo-vanilkovú oblizujú aj husté výpary, teraz som sa zdržala pred zmrzlinárňou. Ani som nemusela predstierať, že si nevšímam pyšne vyprsené mamičky a oteckov, ktorí zobrali svoje polovičky, štvrtinky a osminky na prechádzku, aby konzumáciu sladkostí verejne zaradili na zoznam rodičovských povinností.

Po rozume mi chodí, behá, ba až lieta, že je nedeľa. A v nedeli se nedělá. V nedeľu sa svätí. Robí tak aj celá naša rodina. No ja som ani v kostole nikdy nemala

pocit, že by som svätila, hoci žiadnymi veľkými hriechmi sa tiež nemôžem pochváliť. Keby som nejaké bola spáchala, určite by som sa už dávno naučila, že kvôli čistému svedomiu ich nesmiem páchať v nedeľu!

Nedeľa vonia ako slepačia polievka, ktorej omamná horúčosť vždy zablúdi až pod perinu a tam skondenzuje na hlad. Nedeľa je ťahanie za palec v neskoré ráno, kostolné kadidlo zmiešané s parfumami, čo prekrývajú pot. Neuveriteľná nuda a nepríjemný závan povinnosti, vyvolávajúci skrúcanie čriev a ešte väčší odpor, nemohúcnosť, zúfalstvo z neschopnosti vykonať čokoľvek z toho, čo musím. Detektívny seriál, ktorý pozerám aj napriek tomu, že všetky časti som už trikrát videla, vždy v nedeľu. Viem presne, kto ho či ju zabil, hoci už si do detailov nespomínam, prečo, lebo v jednom z rozhodujúcich ozrejmujuúcich okamihov som vždy utiekla do izby pozrieť sa do zošitov a presvedčiť sa, že potom, neskôr, všetko stíham. Žehlenie, koláč, veľa minerálky z nervozity.

Rodina je celý deň zomknutá – všetci sú doma a nikto nič nepovie. Navzájom do seba nevrátame, nesťažujeme sa. Krásna tichá nedeľa... Hádam by som to mala posunúť na stredú?

Mama sa veľmi čudovala, že vôbec chcem ísť von a nestačí mi záhrada či cintorín. Možno niečo tuší, ale materská hrdosť jej nedovolila nahlas o mne zapochybovať. Meškám. Môjmu žalúdku je zima a sliny zmelónovateľa. Čo asi robí Laco, kým nie som tam? Slúbila som sa na druhú. Čaká a hnevá sa. Nechovilnosť ho vždy vytáča.

Vyrazím... Laco sa mi páčil už od prvého ročníka. Vždy som bola taká nervózna, keď sa predou mnou zjavil, aby vtipne zhodnotil dianie v triede. Ostatní sa na jeho poznámkach často ani nesmieli tak ako ja. A jemu to bolo očividne príjemné.

Lenže vzápätí som sa naivne zdôverila mame. Z času na čas sa pri zdanlivo neosobnej činnosti vyzvedá na môj súkromný život. Dovtedy som jej vždy duchapritomne odpovedala, že ma chlapci nezaujímajú, a v podstate som ani pri Lacovi nebola konkrétna, len som pri jej dohode, že mám určite o niekoho záujem, zrumenela.

Už dávnejšie, približne keď som mala štrnásť a v lete mi akosi podrástli prsia, som si všimla, že sa s otcom začali o mne po kútoch baviť. Toto ich tajné spiknutie proti mne ma zaboľelo. Šušľajú si v bezpečnej vzdialenosti odo mňa, keď sedím pred telkou a objaví sa tam erotická scéna. Snažím sa zo všetkých síl zadržať dych, aby som neprezradila svoj zrýchlený tep. Lenže to nie je dobrý nápad, pretože po chvíli mi v pľúcach dôjde vzduch a ak sa teraz zhlboka nadýchnem, akoby som s fanfarami oznámila to, čo som sa snažila utajiť. V skutočnosti sa mi tá scéna ani nepáči, už som takých videla mnoho a všetky sú na jedno kopyto, ľahko by som ich prerozprávala spamäti. Ale vzrušuje ma na nich fakt, že som to sama ešte nikdy nezažila. Kristína mi povedala, že odkedy sa s frajerom bozkávajú každý večer, bozkávacia scéna v telke s ňou neurobí nič. Vôbec nič.

„Už si niekedy uvažovala nad tým, že stráviš s nejakým chlapcom noc?“ Spýtala sa ma raz mama a ostýchavosť, akú vložila do tej triviálnej otázky, ma roznežnila. Sadla som si k nej na posteľ.

„Spolužiačky o tom často hovoria,“ pomohla som si skupinovým obvinením.

Ako vždy začala s tým, že mám právo sa rozhodnúť sama. Často ma týmto spôsobom núti, aby som na ňu brala ohľad. Nie je nič horšie ako bremeno nahlas vyslovenej rodičovskej dôvery. Dozvedela som sa, aké ťažké je svedieť sa milovanému človeku z minulých činov. Ako veľmi túžite byť úplne čistý a nepoškvrnený, aby ste si nemali celý život čo vyhadzovať na oči. Je veľmi málo pravdepodobné, že niekto z chlapcov, ktorých teraz poznám, je alebo aspoň má

genealogicky čokoľvek spoločné s mojím budúcim partnerom. Z logického aj citového hľadiska to úplne vylučujem. Preto je zrejmé, že nech vyskúšam akýkoľvek milostný akt, bude to z čisto praktických dôvodov. Mama ma jasne poučila, že by som mala čakať do najneskoršieho možného štádia môjho vývinu.

A ja som sa nenechala zatiahnuť do žiadnych adolescentných hier na dospelosť. Spoznala som dvojzmyselné signály, keď sa na mňa spolužiak dlhšie zahľadel a spojil to s jemne silným úsmevom, očakávajúcim moju reakciu. Zakaždým som si predstavila, že chalani už dávno poznajú presný postup intímneho zblížovania sa z filmov a internetu a ich vnútorným motorom je možno aj nevedomky získať objekt, na ktorom si celú tú našudovanú teóriu prakticky potvrdia. Predstierajú trpezlivosť, pozývajú vás do kina, kúpia vám kolu a čakajú až na prvé tóny zvučky po reklame, aby sa od potu lepkavými prstami so zrazu nadobudnutou istotou priblížili k vašej dlani a ohryzenými nechtami ju poškrabkali. Potom k vášmu plecu naklonia hlavu a na krk vám vydýchnu chladivé mentolové zvyšky trémy. Po filme povinne rozvedú diskusiu o tom, čo videli, a s nadmerným úsilím sa vyhýbajú ubíjajúcim myšlienkam na to, aká bola hlavná herečka sexy. Ak už pristúpíte na status dlhodobejšieho stretávania sa, on vytrvalo vyčkáva, kým sa doňho zamilujete, aby vám po dlhom ťahaní za nos vyznal lásku. Čírou náhodou len pár dní predtým, ako jeho rodičia odídu na dovolenku a nechajú ho doma samého. Potom vás zvedie s hrdínskym zapieraním faktu, že je sám panic, a využije moment poníženia z nevedomosti a neohrabanosti na to, aby si vás k sebe pripútal na dlhší čas a zabezpečil si tak prídely erotického potešenia s podmienenou pravidelnosťou. Podmienenou preto, lebo rodičia sa z dovolenky onedlho vrátia.

Presne tak sa Kristína dala dokopy s Paľom, aj Zuza so Šaňom. Obe sa mi k tomu nepriamo priznali. Často ich vídam baliť stan, karimatky, klobásky a bandasky vína, s radosťou prehlasovať, že idú do lesa stanovať. Pri ohni potom do noci vyspevujú a tancujú, aby sa v chladnej tme mohli k sebe túliť pod dekami. Volávajú aj mňa, aj iných, nech ideme s nimi, ale ja už nechodím. V tom vínovom opojení ďaleko od civilizácie si každý trúfa nad svoje možnosti. Pekné dievča sa na takéto zábavy nechodí socializovať. Je prítomná preto, aby sa do nej niekto zamiloval.

Ja však nepotrebujem žiadne zamilovávanie, preto teraz stojím pred Lacovým domom. Raz a navždy som si musela priznať, že keby nebolo mamy a jej názorov, nezostala by som poslednou úbohovou pannou na celom gymnáziu! Nepozastavovala by som sa teraz pri bizarných úvahách o tom, či nedávam svoje ušetrené panenstvo príliš lacno, už dávno by som to mala za sebou! Dlhो som to odkladala, až som sa zrazu ocitla pred maturitou a celkom nevinná! Mama nechápe, že poctivosť je mi na nič, keď mám byť na výške terčom posmechu.

Vybrala som si Laca, lebo nemá lepkavé prsty. Dotkla som sa ich raz, keď mi odovzdával opravenú písomku. Na triednom večierku sme spolu dokonca tancovali a ešte aj teraz cítim, ako sa mi uzavreli sluchy a v hlave mi zašumelo more, keď mi dlaň rozprestrel pod lopatkou a neoblomne si moju hrud' pritlačil k svojej. Lícom mi pohladil ucho prebodnuté novou striebornou náušnicou s fialovým amuletovým očkom, ktoré mi má nosiť šťastie. Odtrhol sa odo mňa, až keď mu riaditeľ naznačil, že sa s ním potrebuje rozprávať. Bože, no nebola som vtedy celá bez seba?

Nepoviem mu, koľko odvahy som musela vynaložiť na to, aby som si dohodla dnešné doučovanie. Určite hneď vedel, čo je vo veci. Je taký chápavý. Jeho schopnosť načúvať ma na každej jeho hodine už štyri roky utvrdzuje v tom, že som si na začiatok zvolila toho správneho.

Laco je ideálny. Ako učiteľ ma ešte nikdy nesklamal.

Natália Fioleková
1945

Opäť ma dostihol jeden z tých dní, kedy som potrebovala utiecť pred svetom a niekam sa skrýť. Niekam, kde by ma nikto nenašiel, a kde by nikoho ani len nenapadlo hľadať ma. Viete, občas človek potrebuje vypnúť, mať chvíľu pokoj a nad všetkým poriadne popremýšľať. Najmä keď nemá dobré obdobie.

Ale späť k pointe. Mala som také miestečko, svoju skrýšu, ktorá mi poskytovala skvelý únik od reality. No dobre, nie vždy to bol až taký skvelý úkryt.

Aby som uviedla veci na správnu mieru, hovorím o povale v babkinom dome. Keďže náš dom stojí rovno vedľa toho jej, tak sa tam občas zvyknem nepatrne prepašovať. Na tú starú, zaprášenú, nikým nevyužívanú povalu. Už roky slúži ako skladisko pre nepotrebné veci všetkých členov rodiny. Máš hračku, ktorú nepoužívaš? Dáme ju k babke na pôjd. Máš oblečenie, ktoré nenosíš? Babkin pôjd je k dispozícii.

A tak sa to najvyššie poschodie jej domu stalo akýmsi múzeom celej našej rodiny. Našli by ste tam sánky z roku dva, na ktorých sa sánkovala ešte aj moja mama. Plyšové hračky, na ktoré si veľmi dobre spomínam, lebo som ich často mávala v rukách. Našli by ste tam rôzne kúsky oblečenia z rôznych storočí... Tak trochu prehánam, no na desaťročia sa to počítať dá. Každopádne, čo vám zide na um, to tam zaručene je! Problém je len jeden... Nájst to. Keďže čím viac vecí na povalu pribúdalo, tým väčší chaos sa z toho stával. A nebolo nikoho, kto by sa odvážil dať tomu nejaký systém. Ktovie, možno sa len každý obával pavúkov a kadejakého hmyzu, ktorý sa tam túla dodnes!

Tak ako vždy, aj vtedy som sa pohodlne usadila na staré hojdacie kreslo, ktoré tam bolo odložené. Nebudem klamať a priznám sa, že som si vtedy tam hore potrebovala poplakať. Vypustiť na svet to, čo som v sebe dusila, čo ma trápilo, v podobe slz. A keďže nepatrím k ľuďom, ktorí by prejavovali smútok plačom pred ostatnými, musela som sa utiahnuť niekam na samotu. Slzy mi zmáčali rozpálené líca. Nohy som si založila pod bradu a silno ich objímala, akoby boli nejakým plyšovým macom.

Ako sa mi tak oči zahmlievali tými slanými slziskami, všimla som si pred sebou nejakú knihu. Dodnes nechápem prečo... Ale... Zaujala ma. Ležala tak na očiach, a pritom tak skryto. Nikdy predtým som si ju nevšimla. Dlho som však neváhala, a načiahla som sa pre ňu. Slzy som si rezko poutierala a z knihy som odfúkla prach. Pripadala som si ako v nejakom filme, v ktorom nájdu tisícročný poklad, z ktorého keď odfúknu špinu, sype sa to ako piesok.

Vyzeralo to ako denník. Nazrela som. A na moje prekvapenie... To bol skutočne denník!

Ba čo viac... Babkin! Jej písma by som spoznala aj keby som oslepla.

“14. 5. 1942. Dnes mám čerstvých 18. Všetci mi hovorili, že keď budem mať 18, bude to môj najkrajší vek. Milý Denníček, vážne o tom pochybujem. Kedy konečne skončí tá odporná vojna? Kedy?! Už mi to pripadá ako celá večnosť! Každý deň je to boj... Kde je mier? Kde je pokoj? Zásoby jedla sa nám mňajú závratnou rýchlosťou. Veď je nás tu 5! Kiežby tu bol s nami otec. Tak veľmi mi chýba, a tak sa o neho bojím. On by na nás dal pozor, ochránil by nás. Čo ak k nám prídu vojaci a budú nás chcieť znásilniť? Čo potom? Čo my, ženy, proti nim zmožeme? Drahý otec, kde len ste? Ste vôbec v poriadku? Kiežby sme o vás vedeli, kde sa nachádzate!“

Stislo mi srdce. Babka vždy pôsobila ako silná žena. Nikdy som ju z opačnej stránky ani nevidela. A teraz si mám čítať jej slová, písané tak čerstvo, neupravené, nefalšované reálne? Otočila som stránku.

“28. 8. 1942. Denníček môj, neozvala som sa dlhší čas. Je to len preto, lebo sa nič nové neudialo. Tri mesiace zbehli, zásoby sa nám stále mňajú a vojna neutícha. Nikedy mám pocit, že to neskončí nikdy. Inokedy mám dojem, že to skončí až vtedy, keď umrie posledná ľudská bytosť na tejto planéte. A vieš čo ma ešte hnevá, Denníček môj? Modlenie. Moja mama od nás neustále vyžaduje, aby sme sa modlili k Bohu o zdravie pre otca, a tiež o to, aby vojna čím skôr prešla. Ja to odmietam. Odmietam sa modliť! To ju vždy nahnevá. Lenže, vieš Denníček, ako sa môžem modliť k Bohu, keď v neho už ani neverím? Keby naozaj existoval, nechal by, aby sa ľudia takto navzájom vraždili? Nechal by ľudí takto živiť? Nechal by ich takto trpieť? Mame to však radšej nepoviem. Nemôžem jej prezradiť, aký mám na neho názor, lebo by som dostala zopár za ucho. Napadlo mi aj to, že to môže byť akási skúška. Skúška nás ľudí, čo sme zač. Avšak, toľko mŕtvych? Dovolil by to? Ak je toto podoba Boha, nechcem s ním mať nič spoločné!”

Zaujalo ma, aký postoj mala k Bohu. Nikdy by som na ňu nebola povedala, že pochybovala. Veď vždy keď mi rozprávala o kresťanstve a kostole, hovorila to s takým neveriteľným presvedčením! Kedy sa to v nej zlomilo?

Našla som stránky, kedy sa v jej živote zjavilo kúsok svetla. Ten zápach stariny, pesne a zatuchliny tomu dodal svoje osobité čaro. Len ja, staré hojdacie kreslo, a babkin starý denník, v ktorom bolo toľko pravdy, koľko niektorí ľudia nepovedia za celý život.

Znovu som sa ponorila do jej slov.

*“5. 8. 1943. Volá sa Gabriel, Denníček môj drahý. Je nádherný, a taký láskavý! Dnes sa stalo niečo zvláštne. Neprijemné a zároveň tak krásne. Bola som doma, a znovu k nám prišli vojaci na obed. Mama im naložila na taniere, aby sa najedli. Jeden z nich ju začal obťažovať. Videla som, že jej to nie je veľmi po vôli, že sa jej to prieči. Ostatní vojaci sa na tom zabávali, no my so sestrami sme sa len ticho prizerali. Nemohli sme nič robiť. Odvliekol ju do vedľajšej izby. Písala som ti, že sa to už zopárkrát stalo aj predtým... No predtým nikdy nič neskúšali na žiadnu z nás, jej dcér.

Časy sa skutočne zhoršili, drahý Denníček. Vojaci už nie sú takí, ako boli. Už to nie sú tí istí. Teraz sú násilníci, sú dotieraví. Asi si nedokážu predstaviť, aké by to pre nich bolo, ak by ich manželku, dcéru, sestru, či vnučku, chcel niekto znásilniť.

Keďže som najstaršia zo sestier, vojaci začali obťažovať mňa. Bolo to naozaj strašné. Ako ma jeden odporný, starý, fúzatý vojak zlapil za ruku. Doteraz tam mám modriny. Pozrel na mňa tak uprene, div mi neprišlo nevoľno. Niečo mi povedal, no nerozumela som mu. Z úst mu páchlo, akoby sa neumýval aspoň týždeň.

Bála som sa. Veľmi som sa bála, Denníček, že prvýkrát to bude také nechcené. Počula som smiech ostatných vojakov. Sviniari! Odtiahol ma do izby.“

Musela som prestať čítať. Len ťažko som vedela prehrýzť tie slová, ktoré tam vpísala. Rozdýchavala som to. Až po chvíľke som bola schopná nahliadnúť na záver, čo sa vlastne udialo.

„Už keď to vyzeralo tak, že to bude neodvratné, pribehol Gabriel. Odsotil toho vojaka zo mňa preč, a skrkol: „Tá je teraz moja!“ Ten fúzatý sa len bez slova pobral z izby. Ostala som vystrašená. Gabriel si ku mne opatrne prisadol a pohladil ma po chrbte. Dodnes netuším kvôli čomu, no ucítila som bezpečie. Konečne, po takej dlhej dobe som mala pocit, že sa mi nič nemôže stať.

„Nemusíš sa ma báť, ja ti neublížim. Nie som ako títo... Títo!“

Nevedela som zo seba dostať ani hlásku. Tie jeho hnedé oči ma hypnotizovali.

„Povedz mi, ako sa voláš?“

„Na tom nezáleží.“

„Chcem vedieť, ako sa voláš. Aby som vedel, koho budem ochraňovať.“ Keď sa usmial, nevedela som, čím som zhyponotizovaná viac – či očami, či úsmevom. Bol tak úprimný...

„Volám sa Alžbeta. A ty?“

„Ja som Gabriel, teší ma. Koľko máš rokov, Betka?“

„19 a ty?“

„Ja mám 20.“

Trochu som sa posmelila. A začali sme sa zhovárať. Vravil mi, že ho do vojny donútili, vraj bol v čate aj jeho otec, ale ten už padol. Doma na neho čakajú dve sestry a matka. Hovoril mi, že má rád prechádzky po lese, ležanie na lúke a váhanie sa v tráve. Vraj keď sa vráti domov, chce si vytvoriť veľký statok, na ktorom bude chovať kozy, kravy, kone, ovce a sliepky. Chce si tiež vystaviť dom, oženiť sa, a mať deti, koľko sa len bude dať.

Rozprávali sme sa hodiny. Do zotmenia. Je zvláštne, že ho nikto nezaháňal. Aj keď, vlastne, jeho čata bola celý čas len v našej dedine. Ach, Denníček, asi som zaľúbená.*

Gabriel... Gabriel... Hm!

*“20. 8. 1943. Dnes som sa mu prvýkrát oddala. Denníček, bolo to také krásne!“

Hopla! Pri tomto ma trošku zarazilo. Moje presvedčenie o tom, že tejto stránke mám venovať pozornosť, bolo nízke. Vedieť ako prišla moja babča o panenstvo, teda určite nebol môj sen. Lenže, druhá vec, ktorá mi napadla bolo, že by som mohla prísť o niečo podstatné, čo sa udialo.

„Malo to náboj, iskru, energiu. Nevieť to popísať. To sa jednoducho popísať nedá. Navždy to ostane vo mne ako pocit, myšlienka... Je to tam vpísané, vpálené na večné veky.“*

Priznám sa, že v tom momente som bola vďačná za to, že babča nebola k Denníčku viac otvorená!

Stránky som pretočila na koniec. Zaujímalo ma, aký to má záver.

*“4. 9. 1943. Odišiel. A ja som tu opäť ostala sama, zraniteľná, vystrašená. Museli sa pohnúť ďalej, do ďalších dedín a miest. Je mi tak strašne smutno, Denníček. Nedokážem sa s tým zmieriť, že ho už neuvidím každý jeden deň. Nechcem sa s tým zmieriť! Prečo tá vojna nekončí? Prečo všetci proti sebe bojujú? Nemajú nič iné na práci? Už to trvá roky! Chceme tak veľa, ak chceme pokoj? Žiť si svoj život?!

Sľúbil mi, že po vojne si ma nájde, a že si ma vezme za ženu. Sľúbil. A sľuby sa musia plniť, však? Určite sa pre mňa vráti! Budem na neho čakať! Budem čakať do posledného dňa!“

Po dočítaní mi neostávalo nič iné, len zistiť, kto bol Gabriel. Keďže dedkove meno to určite nebolo!

„Babi?“ Dotrepala som sa za ňou do obývačky, kde sledovala jednu z jej slávnych španielskych telenoviel. Práve tam nejaký don Chuan žiadal o ruku akúsi devu.

„Počkaj, počkaj. Len chcem vedieť, čo mu odpovie!“

Ach jaj. Radšej som sa zdržala komentára, pretože aj ja, človek bez vešteckých schopností, som vedela, že určite odpovie ÁNO!

„No? Čo by si rada, vnúčatko?“ Pozrela na mňa tak zvedavo, až som začala pochybovať, či mám túto tému otvoriť. „Nooo...“ Posmelila ma. Asi si všimla moju nerozhodnosť.

„Babi, neviem, či mám túto tému začínať... Ale, nuž... Moja zvedavosť mi nedá. Len, vieš... Bola som hore na povale a našla som tam toto.“ Ukázala som jej ten kožený zväzok strán. Zväzok jej mladosti.

Všimla som si, ako jej klesli kútiky úst.

„Ak nechceš, neodpovedaj. Ja len... Chcela som sa ťa spýtať, kto je ten Gabriel. Vrátil sa?“ Sadla som si vedľa nej. A hoci z nej sálalo teplo blízkeho človeka, bolo cítiť aj úzkosť, napätie, ktoré sa mi vôbec nepozdávalo.

„Nevrátil. Čakala som ho roky. Roky rokúce. Počas vojny, a aj po vojne. Potom som stretla tvojho dedka. Bol Gabrielovi tak neveriteľne podobný, že som ho začala mať rovnako rada. Na Gabriela som však nikdy nezabudla. Ten denník som si minule čítala. Chcela som si oživiť spomienky, spomenúť si na to zabudnuté. Asi som ho neukryla dobre, keďže si ho našla.“

„Ale prečo si o ňom nikdy nehovorila? Prečo si ho nikdy nespomenula?“

„Myslíš Gabriela, alebo denník?“

„Gabriela.“

„A načo, vnúčatko? Povedz mi, načo? Len by som si ho pripomínala... Vieš, ja už som stará. Moja budúcnosť sa nepočíta na desaťročia. Tak načo by som si mala zbytočne spôsobovať trápenie? Nechcem stráviť roky života tým, že si budem hlavu zamestnávať tým, čo nebolo a mohlo byť. Radšej sa budem tešiť z vašej prítomnosti. Z vás, mojej rodiny, ktorá mi ešte dáva zmysel žiť.“

Stislo mi srdce. Babku som takto nostalgicky nepočula rozprávať neskutočne dlho. Ak si dobre pamätám, naposledy to bolo po dedkovej smrti.

„A tvoj otec sa vrátil?“

„Chvála Bohu, vrátil. Mal ale zranenú nohu. Odvtedy sa mu ťažšie chodilo.“

Pri pohľade na jej vráskami pokrytú tvár, na ten jej ubolený pohľad, a na jej ruky, ktoré boli poškvrnené rokmi poctivej práce, mi prišlo mäkko. Nevedela som zo seba vydať ani hlásku, a tak som za seba nechala hovoriť činy. Pobožkala som ju na líce. Objala ma. Pritlačila som si ju k sebe tak silno, ako som len vedela. Uvedomila som si, že je taká skvelá osôbka, aká sa nerodí každý deň. Hoci som to o nej vedela už dávno, akosi som to mala uložené niekde hlboko v hlave. A práve takéto udalosti mi to väčšinou znovu pripomenú. Pomáhajú uvedomiť si, akou neoddeliteľnou časťou nášho života je daný človek, a že bez neho tu ostane prázdne miesto. A nielen na zemi, ale aj v srdci.

Znovu som sa pozrela na denník. Páchol starinou. Páchol strachom. Páchol vojnou...

O b s a h

Príhovor

Zoznam súťažiacich autorov

Výsledková listina

I. kategória:

Tatiana Piliarová, Žilina - *Čučoriedky*

Natália Frolová, Trenčín - *Ovečka*

Zuzana Vlčáková, Zákamenné - *Margarétka*

Adam Úradník, Zákamenné - *Osmička*

Miroslava Brunclíková, Jablonica – *Šestroční cestovatelia*

Nina Buchtová, Púchov – *Internetové šialenstvo*

Dominika Mikušková, Dlhá nad Oravou – *Životný zápas*

Barbara Vojtašáková, Rabčice – *Kto proti prírode ?*

Milan Hajaš, Trnava - *Odpustenie*

II. kategória:

Barbora Baďurová, Trenčín – *Električka číslo 5*

Dominika Chrastová, Kysucké Nové Mesto – *A niekto sa dotkol klávesov*

Nikolas Záhorský, Bratislava – *To prázdne miesto*

Richard Berko, Plavecký Mikuláš – *Viac ako útek*

Sofia Merčáková, Spišské Vlachy – *Pod váhami obrazov*

Michaela Hornáková, Snina – *Lucifer a žehličky*

Matúš Jakubík, Handlová – *Bezdomovec s trvalou adresou*

Barbora Nitschová, Poprad – *Ona a noc*

III. kategória:

Katarína Želinská, Sabinov – *Agi*

Mária Bilá, Nižný Hrušov - *Rodina*

Jana Plauchová, Banská Bystrica – *Cintorín živých*

Tomáš Gerbery, Plešivec – *Occamova britva*

Martin Vonšák, Zákamenné – *Otcovia synov*

Ivona Fořtová, Poprad – *Na malinovej ulici sa brieždi*

Katarína Marinová, Bratislava – *Na brehu rieky*

Katarína Mihalčíková, Modra – *Prvý pokus*

Natália Fioleková, Mlynky - *1945*

Erika Kubíčková

MLADÁ SLOVENSKÁ POVIEDKA 2014
zborník literárnych prác
z celoštátnej súťaže mladých autorov

Zostavenie a redakcia: Miroslav Žabenský, Mária Janotíková

Ilustrácie: Kvetoslava Fulierová,
pedagógovia a žiaci Spojenej školy v Nižnej –
Barbora Brandysová, Samuel Borsík, Veronika Labdíkova,

Zuzana Anderková, Erika Kubíčková
prvá strana obálky – Mária Bedová
posledná strana obálky – Katarína Parišová

Sadzba: Miroslav Žabenský

Tlač: Tlačiareň Kubín Námestovo

Vydalo: Žilinský samosprávny kraj -
Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne
október 2014

Poviedky v zborníku sú uvedené v autorskej úprave

ISBN 978 – 80 – 89744 – 01 - 5